

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

**Οι επιπτώσεις των offshore στις οικονομίες των κρατών, η περίπτωση της
Βουλγαρίας στα ελληνικά δεδομένα**

Του

ΣΑΡΗΓΙΑΝΝΙΔΗ ΣΤΑΥΡΟΥ

Επιβλέπων Καθηγητής: Τζιογκίδης Παναγιώτης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Θεσσαλονίκη 2022

Ευχαριστίες

Η διεκπεραίωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας αποτελεί ένα σημαντικό σταθμό στην ακαδημαϊκή μου πορεία, η οποία κλείνει με την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου στην **Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική**. Θεωρώ, επομένως, απαραίτητο να εκφράσω την ευγνωμοσύνη και το σεβασμό προς όλους εκείνους που συντέλεσαν στο σκοπό αυτό, καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών.

Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Επιβλέποντα Καθηγητή, κο Τζιογκίδη Παναγιώτη, για την άριστη συνεργασία που είχαμε και την υποστήριξη και βοήθεια που μου προσέφερε καθ' όλη τη διαδικασία σύνταξης και εκπόνησης της παρούσας έρευνας. Οι συμβουλές και η καθοδήγησή του ήταν καθοριστική για την ολοκλήρωση του έργου.

Επιπλέον, θα ήθελα να εκφράσω την ειλικρινή μου ευγνωμοσύνη σε όλο το Διδακτικό Προσωπικό του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, για την αβίαστη συνεργασία τους καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής μου. Οι γνώσεις τους και τα διδάγματά τους ήταν καθοριστικά σε όλες τις πτυχές της ακαδημαϊκής μου πορείας, τόσο ως φοιτητή όσο και ως μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας. Στην εξέλιξη της επαγγελματικής μου ζωής, τα διδάγματα αυτά, θα αποτελέσουν εφόδια για την μετέπειτα πρόοδο πορεία μου.

Τέλος, δεν θα μπορούσα να μην αναφερθώ στην οικογένειά μου, η οποία ήταν δίπλα μου σε όλη τη διάρκεια των 2 αυτών ετών, παρέχοντας συνεχή ηθική και ψυχολογική υποστήριξη και συμπαράσταση σε κάθε σημαντική στιγμή της μεταπτυχιακής φοίτησης.

Ευχαριστώ !

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής μελέτης αποτελεί η ανάλυση και κατανόηση των υπεράκτιων εταιρειών και των κρατών που λειτουργούν ως φορολογικοί παράδεισοι. Επιπλέον, επίκεντρο της έρευνας αποτέλεσε η κατανόηση και επεξήγηση των ενδοκοινοτικών συναλλαγών και οι τεχνικές μεταφοράς κερδών μεταξύ κρατών μελών της ΕΕ. Η πιο συνηθισμένη τεχνική μεταφοράς κερδών αποτελεί η μέθοδος των τριγωνικών συναλλαγών, η οποία αναλύεται και επεξηγείται, τόσο από την πλευρά του αγοραστή (λήπτη), όσο και από την πλευρά του πωλητή (παραγωγού). Εκτενής αναφορά και ανάλυση πραγματοποιείται και για τις χώρες που χαρακτηρίζονται ως προνομιακές ή/και μη συνεργάσιμες. Εντοπίζονται οι κύριες αιτίες για τις οποίες ένας οργανισμός επιθυμεί τη μεταφορά δραστηριοτήτων σε μία χώρα φορολογικό παράδεισο. Οι σημαντικότεροι λόγοι συνιστούν τη χαμηλή φορολόγηση, αλλά και την ανωνυμία που διέπουν τις συναλλαγές, καθώς το νομοθετικό πλαίσιο προστατεύει την ταυτότητα των δικαιούχων. Τέλος, αναλύονται και επεξηγούνται τα διάφορα εταιρικά σχήματα των offshore εταιρειών και παρατίθενται σχετικά παραδείγματα για τους σκοπούς που εξυπηρετούνται για την επιλογή της κατάλληλης μορφής εταιρείας για τον κάθε σκοπό. Τέλος, αναλύεται το παράδειγμα της Βουλγαρίας ως χώρα μέλος της ΕΕ αλλά ταυτόχρονα και ως χώρα με χαμηλό φορολογικό καθεστώς, με όλα τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που προσφέρει μία επένδυση στη χώρα αυτή.

Λέξεις κλειδιά

Υπεράκτιες εταιρείες, εξωχώριες εταιρείες, τριγωνικές συναλλαγές, μεταφορά κερδών, φορολογικοί παράδεισοι, φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή, ενδοκοινοτικές συναλλαγές, κράτη προνομιακά και μη συνεργάσιμα

Abstract

The goal of this study is to present and analyze how offshore companies located in tax heavens are operating. Furthermore, the research is also focusing on transactions between EU members and which are the techniques of transferring earnings and paying less taxes. The most common technique is through triangle transactions. This technique is thoroughly analyzed and explained from both perspectives, those of buyer and seller. Also, the countries that are characterized as low tax or not cooperative are presented. Reasons for an organization or investor to transfer some of the activities in a tax heaven are also explained. Most common reasons are referring to low tax percentages and anonymity of transactions, which are encouraged by law and regulations of those countries. There are a lot of different entity types. Each of those types serve different purposes. Each different type is explained in accordance to the purpose that serves. Finally, the case of Bulgaria is presented, as a country member of EU and at the same time as a country with low tax percentage. The pros and cons of an investment in Bulgaria are also presented and explained.

Key words

Offshore companies, triangle transactions, transfer of earnings, tax heavens, tax evasion, tax deduction, intra-community transactions, countries with preferential tax status, non-cooperative countries

Συντομογραφίες

Ξενόγλωσσες Συντομογραφίες

AD	Joint-Stock Company (Bulgarian abbreviation)
BGN	Bulgarian Lev
EAD	Solely Joint-Stock Company (Bulgarian abbreviation)
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council
EOOD	Solely Limited Liability Company (Bulgarian abbreviation)
ET	Sole Trader (Bulgarian abbreviation)
FATF	Financial Action Task Force
G7	Group of Seven
INTRASTAT	Intra-Community Statistics
LLC	Limited Liability Company
OOD	Limited Liability Company (Bulgarian abbreviation)
VIES	VAT Information Exchange System

Ελληνόγλωσσες Συντομογραφίες

ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΦΜ	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου
Δ.Ο.Υ.	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
Δ.Σ.Α.Δ.Φ.	Διμερής Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΕ	Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Αρχή
ΕΠΕ	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης

ΟΕ	Ομόρρυθμη Εταιρεία
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Σ.Α.Δ.Φ.	Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

Contents

Ευχαριστίες.....	2
Περίληψη.....	3
Λέξεις κλειδιά.....	3
Abstract	4
Key words.....	4
Συνομογραφίες.....	5
Ξενόγλωσσες Συνομογραφίες.....	5
Ελληνόγλωσσες Συνομογραφίες.....	5
Κατάλογος Πινάκων.....	10
1. Εισαγωγή.....	11
1.2 Σκοποί.....	12
1.3 Ερευνητικά ερωτήματα	12
1.4 Δομή εργασίας.....	13
2. Βιβλιογραφική επισκόπηση.....	15
2.1 Γενικά για τις offshore.....	15
2.2 Ξένη βιβλιογραφία	16
2.3 Ελληνική βιβλιογραφία	21
2.4 Συμπέρασμα	22
3. Θεσμικό πλαίσιο των offshore	24
3.1 Εισαγωγή.....	24
3.2 Ορισμός των offshore.....	24
3.3 Διαδικασία σύστασης.....	25
3.4 Αίτια δημιουργίας offshore	26
3.5 Ιστορική Αναδρομή.....	27
3.6 Κριτήρια επιλογής χώρας εγκατάστασης	28
3.7 Πλεονεκτήματα των offshore	31
3.8 Μειονεκτήματα των offshore	32
3.9 Οι έννοιες της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.....	34
3.10 Αρχή των ίσων αποστάσεων	36
3.11 Συμπέρασμα	37
4. Μορφές offshore.....	38
4.1 Εταιρείες Χαρτοφυλακίου (Holdings).....	38
4.2 Εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.....	39
4.3 Εταιρείες αδειών και δικαιωμάτων	39
4.4 Εμπορικές εταιρείες.....	40

4.5 Εταιρείες παροχής διοικητικών υπηρεσιών.....	40
4.6 Ναυτιλιακές εταιρείες.....	41
4.7 Εμπιστεύματα (Trust).....	41
4.8 Εταιρείες επενδύσεων	42
4.9 Τραπεζικές εταιρείες	43
4.10 Εταιρείες αντιπροσώπευσης.....	43
4.11 Εταιρείες ασφαλειών	44
4.12 Εταιρείες αξιοποίησης ακινήτων.....	44
4.13 Εταιρείες leasing	45
4.14 Εταιρείες διαδικτύου	45
4.15 Εταιρείες υβρίδια.....	45
4.16 Συμπέρασμα	46
5. Τριγωνικές συναλλαγές, το παράδειγμα της Βουλγαρίας	47
5.1 Τριγωνικές συναλλαγές.....	47
5.1.1 Μεταφορά κερδών από εισαγωγή	48
5.1.2 Μεταφορά κερδών από εξαγωγή.....	49
5.2 Ενδοκοινοτικές συναλλαγές	50
5.2.1 Σύστημα VIES.....	51
5.2.2 Δηλώσεις LISTING.....	54
5.2.3 Δηλώσεις INTRASTAT	55
5.3 Διμερές Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας.....	56
5.4 Το παράδειγμα της Βουλγαρίας	58
5.4.1 Εμπορικό και επιχειρηματικό περιβάλλον	58
5.4.2 Φορολογικοί συντελεστές	59
5.4.3 Διαδικασία ίδρυσης εταιρείας	61
5.4.4 Λόγοι ίδρυσης επιχείρησης στη Βουλγαρία.....	63
5.4.5 ΔΣΑΔΦ Ελλάδας – Βουλγαρίας.....	65
5.5 Συμπέρασμα	66
6. Συμπεράσματα.....	67
6.1 Ευρήματα.....	67
6.2 Περιορισμοί.....	70
6.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα.....	71
7. Βιβλιογραφία.....	72
7.1 Ξενόγλωσση βιβλιογραφία.....	72
7.2 Ελληνική βιβλιογραφία	74
7.3 Παραπομπές Νομοθεσίας.....	76

7.4 Ιστοσελίδες.....	76
Παραρτήματα	78
Παράρτημα Ι.....	78
Λίστα Προνομιακών & Μη Συνεργάσιμων Κρατών 2019.....	78
Λίστα Προνομιακών & Μη Συνεργάσιμων Κρατών 2020.....	80
Παράρτημα ΙΙ	83
Υπόδειγμα Δήλωσης Φ4.....	83
Υπόδειγμα Δήλωσης Φ5.....	84

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Πρόθεμα με χώρα αναφοράς.....	53
Πίνακας 2: Άρθρα Πρότυπης Σύμβασης ΔΣΑΔΦ.....	58
Πίνακας 3: Σύγκριση φορολογικών συντελεστών Ελλάδας-Βουλγαρίας.....	61

1. Εισαγωγή

Ως «υπεράκτια» ή «offshore» εταιρεία, ορίζεται η οικονομική οντότητα που εδρεύει σε μία χώρα που χαρακτηρίζεται «φορολογικός παράδεισος», χωρίς απαραίτητα οι μέτοχοι ή/και το αντικείμενο δραστηριότητας να σχετίζεται με οποιονδήποτε τρόπο με τον τόπο αυτό (Δημητρίου, 2014). Συνεπώς, οι offshore εταιρείες είναι αυτές που ιδρύονται και έχουν την έδρα τους σε κράτη με ευνοϊκό φορολογικό σύστημα, ενώ ασκούν ουσιαστικά τη δραστηριότητά τους σε άλλο κράτος. Ο όρος έγινε ευρύτερα γνωστός στην Ελλάδα τα τελευταία 20 χρόνια, κυρίως γιατί συνδέθηκε με φαινόμενα φοροαποφυγής, φοροδιαφυγής αλλά και πολιτικά σκάνδαλα. Ωστόσο, τέτοιου είδους φαινόμενα, παρατηρούνται σε παγκόσμιο επίπεδο, με κάποιους από τους μεγαλύτερους επιχειρηματικούς κολοσσούς να έχουν συνδεθεί με δραστηριότητες σε «φορολογικούς παραδείσους». Από τις έρευνες που έχουν διεξαχθεί από τους Quinn και Ball (The Guardian, 2013), στην προσπάθεια υπολογισμού των συνολικών κεφαλαίων που διακινούνται, υπολογίζεται πως τα στοιχεία του ενεργητικού ανέρχονται σε τουλάχιστον διψήφιο αριθμό τρισεκατομμυρίων δολαρίων με ετήσιο ρυθμό αύξησης.

Πέραν της ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης, υπάρχουν και άλλοι λόγοι, για τους οποίους φυσικά πρόσωπα και επιχειρήσεις, επιλέγουν την ίδρυση υπεράκτιων εταιρειών. Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα που προσφέρουν οι χώρες αυτές, είναι η ταχύτητα ίδρυσης και σύστασης μίας νέας εταιρείας. Επιπλέον, προσφέρεται ανωνυμία ως προς τα στοιχεία των ιδρυτών και μετόχων, γεγονός που προσφέρει πρόσφορο έδαφος για ξέπλυμα χρήματος που προέρχεται από παράνομες δραστηριότητες. Τέλος, η αποφυγή του «πόθεν έσχες», σχετικά με την απόκτηση και διατήρηση των κεφαλαίων που εισρέουν, αποτελεί απόρροια των ανωτέρω και προσφέρει συγκριτικό πλεονέκτημα στους ιδρυτές, ως προς την πηγή και τον τρόπο απόκτησης.

Τα κράτη, στην προσπάθειά τους να περιορίσουν την περαιτέρω εξάπλωση των υπεράκτιων εταιρειών, νομοθετούν, δίνοντας αντικίνητρα στις εταιρείες και στα φυσικά πρόσωπα, ώστε να ιδρύουν offshore και να συναλλάσσονται με χώρες ευνοϊκής φορολογίας. Ένας τέτοιος νόμος ισχύει και στην ελληνική φορολογική νομοθεσία, όπου απαιτείται αυστηρή και συγκεκριμένη τεκμηρίωση για την αναγνώριση των δαπανών που διενεργούνται μεταξύ ελληνικών εταιρειών και επιχειρήσεων με έδρα σε κράτη προνομιακά και μη συνεργάσιμα φορολογικά καθεστώτα. Ωστόσο, πέρα από τα

κράτη, έρευνες διενεργούνται από δημοσιογράφους, οικονομολόγους και ερευνητές, στο επίκεντρο των οποίων τίθεται η αναζήτηση πληροφοριών πίσω από τη δράση και τις συναλλαγές των υπεράκτιων εταιρειών. Αξίζει να σημειωθεί, πως η ίδρυση και λειτουργία μίας offshore εταιρείας, δεν καθιστά αυτόματα τη δράση της και τις συναλλαγές παράνομες ή την πηγή των εισοδημάτων ύποπτη. Απαιτείται, ωστόσο, διαφάνεια και ένας ελάχιστο όγκος πληροφοριών ανά εταιρεία, ώστε να περιοριστούν τα φαινόμενα φοροδιαφυγής ή παράνομων δραστηριοτήτων.

1.2 Σκοποί

Οι βασικοί σκοποί, της παρούσας έρευνας περιλαμβάνουν την πλήρη αποσαφήνιση και ανάλυση του όρου «offshore» ή «εξωχώρια» ή «υπεράκτια» (όπως είναι οι ελληνικοί όροι της έννοιας), καθώς και παρουσίαση των λόγων σύστασης και των βασικών τύπων τέτοιων εταιρειών, μέσα από μία ιστορική αναδρομή από το χρόνο που δημιουργήθηκαν ή πρωτοεμφανίστηκαν και την εξέλιξή τους κατά τη διάρκεια των ετών. Επιπλέον, πραγματοποιείται ανάλυση και επεξήγηση του ρόλου τέτοιων τύπων εταιρειών στην ελληνική οικονομία. Επιπλέον, θα πραγματοποιηθεί κριτική ανάλυση του φάσματος νομιμότητας, ώστε να γίνει πλήρως κατανοητό το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας, καθώς και οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των κρατών που χαρακτηρίζονται ως φορολογικοί παράδεισοι. Ενώ τέλος, παρουσιάζεται η ερμηνεία του όρου μεταφορά κερδών και οι τρόποι με τους οποίους μπορεί να πραγματοποιηθεί αυτό, ακόμη και μεταξύ κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με ανάλυση του παραδείγματος της σύστασης εταιρειών στη Βουλγαρία, από Έλληνες επιχειρηματίες.

1.3 Ερευνητικά ερωτήματα

Στην ανωτέρω ενότητα παρουσιάζονται οι σκοποί της παρούσας ερευνητικής εργασίας. Στην ενότητα αυτή, οι ανωτέρω σκοποί μετατρέπονται σε ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία είναι τα εξής:

- Τι είναι μία offshore εταιρεία, για ποιο λόγο συστήνεται και ποια είναι τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που έχει;
- Ποιες είναι οι κατηγορίες των υπεράκτιων εταιρειών και ποιος ο τρόπος λειτουργίας τους;

- Ποια είναι η έννοια του φορολογικού παραδείσου και ποια τα κριτήρια που πληρούνται για το χαρακτηρισμό αυτό;
- Ποιες είναι οι ομοιότητες της Βουλγαρίας με τις λοιπές χώρες που χαρακτηρίζονται φορολογικοί παράδεισοι;
- Ποια η διαφορά μεταξύ των εννοιών της φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής;
- Ποια μέτρα ακολουθεί η ελληνική νομοθεσία για την καταστολή των συναλλαγών με offshore εταιρείες;
- Τι είναι ο όρος μεταφορά κερδών και πως επιτυγχάνεται μέσω των τριγωνικών συναλλαγών;
- Ποιοι οι λόγοι σύστασης εταιρειών στη Βουλγαρία, από Έλληνες επιχειρηματίες;

1.4 Δομή εργασίας

Προκειμένου να δοθούν απαντήσεις σε όλα τα ερευνητικά ερωτήματα που θέτονται στην ανωτέρω ενότητα, η παρούσα εργασία χωρίζεται σε επιμέρους κεφάλαια, κάθε ένα από τα οποία αναλύει τις διαφορετικές ερευνητικές ενότητες. Αρχικά, στο πρώτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται μία εισαγωγή, μαζί με την ανάλυση των σκοπών της εργασίας και των ερευνητικών ερωτημάτων. Στη συνέχεια, στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η διαθέσιμη βιβλιογραφία, η οποία χρησιμοποιήθηκε για τη σύνταξη της εργασίας.

Στο τρίτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται η αποσαφήνιση των όρων των offshore εταιρειών και φορολογικών παραδείσων, καθώς και των αιτιών για τους οποίους ιδρύονται τέτοιες εταιρείες. Επιπλέον, πραγματοποιείται ιστορική αναδρομή και χρονολογική εξέλιξη των offshore, μαζί με παρουσίαση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων. Τέλος, διενεργείται διαχωρισμός μεταξύ των όρων φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής, μέσα από την ανάλυση των διαφορών των δύο αυτών εννοιών.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, πραγματοποιείται η πλήρης ανάλυση των διαφορετικών μορφών των υπεράκτιων εταιρειών. Επιπλέον, η σύνδεση των εταιρειών αυτών με φαινόμενα ξεπλύματος γίνεται, για την κατανόηση και αποσαφήνιση του παράνομου πλαισίου των συναλλαγών.

Στο πέμπτο κεφάλαιο, παρατίθεται το παράδειγμα της Βουλγαρίας και η σύνδεση με τα χαρακτηριστικά των φορολογικών παραδείσων. Επιπλέον, πραγματοποιείται ανάλυση και επεξήγηση των τριγωνικών συναλλαγών, με πρακτικά παραδείγματα. Τέλος, με τη χρήση παραδειγμάτων, επεξηγείται ο τρόπος μεταφοράς κερδών από μία ελληνική σε μία βουλγάρικη επιχείρηση.

Τέλος, στο έκτο κεφάλαιο, παρατίθενται τα συμπεράσματα της έρευνας που έχει διεξαχθεί, μαζί με τα σχετικά ευρήματα, τους περιορισμούς και τις προτάσεις για μελλοντική έρευνα. Η σχετική βιβλιογραφία και οι παραπομπές που έχουν χρησιμοποιηθεί παρατίθενται σε ξεχωριστό κεφάλαιο, στο τέλος της παρούσας εργασίας.

2. Βιβλιογραφική επισκόπηση

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθεται η βιβλιογραφική επισκόπηση, μέσω της οποίας λήφθηκε η απαραίτητη πληροφορία σχετικά με τα επιμέρους κεφάλαια της έρευνας. Η βιβλιογραφική επισκόπηση περιλαμβάνει τόσο ξένες, όσο και ελληνικές πηγές σχετικά με τις υπεράκτιες εταιρείες και τα φαινόμενα φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής. Τέλος, το κεφάλαιο κλείνει με μία σύνοψη όλων όσων αναφέρονται στις επιμέρους ενότητες.

2.1 Γενικά για τις offshore

Οι offshore εταιρείες, οι οποίες έγιναν ευρύτερα γνωστές τα τελευταία 20 έτη, λόγω κυρίως της σύνδεσης αυτών με γνωστά πρόσωπα της επικαιρότητας, με μεγάλους επιχειρηματικούς κολοσσούς ή και ακόμη με πολιτικά σκάνδαλα. Στο προσκήνιο της αποκάλυψης offshore εταιρειών και της αντίστοιχης σύνδεσης αυτών με τους μετόχους, εντοπίζονται συχνά, ύποπτες συναλλαγές ή μεταφορά τεράστιων κεφαλαίων, η πηγή των οποίων είναι αδικαιολόγητη. Από την άλλη, η ίδρυση και λειτουργία μίας offshore σε χώρες που χαρακτηρίζονται φορολογικοί παράδεισοι, δεν αποτελεί εκ φύσεως παράνομη δραστηριότητα, αφού αφορά την ίδρυση μίας εταιρείας σε μία χώρα (με το νόμιμο τρόπο που η χώρα αυτή θέτει με βάση τη νομοθεσία της), διαφορετική από αυτήν που ο κύριος μέτοχος κατοικεί και δραστηριοποιείται. Η σύνδεση ορισμένων υπεράκτιων εταιρειών με φαινόμενα φοροδιαφυγής ή ξεπλύματος μαύρου χρήματος, δεν σημαίνει πως όλες οι offshore λειτουργούν υπό αυτό το καθεστώς και για αυτό το λόγο. Ο κύριος σκοπός για την ίδρυση και λειτουργία μίας offshore, είναι η εξασφάλιση χαμηλότερης φορολόγησης κερδών, γεγονός που δεν αποτελεί εκ φύσεως έννομη πράξη. Πέρα από τις φορολογικές και ελεγκτικές αρχές των χωρών, αρκετοί οικονομολόγοι, νομικοί και δημοσιογράφοι έχουν ασχοληθεί με το ζήτημα των υπεράκτιων εταιρειών, καθώς αποτελεί μείζον ζήτημα, σε παγκόσμια κλίμακα. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα του φαινομένου αποτελεί η αποκάλυψη πως περισσότερες από 175.000 εταιρείες της Μεγάλης Βρετανίας έχουν κάπου στον κόσμο κάποια offshore εταιρεία (Guardian, 2013).

2.2 Ξένη βιβλιογραφία

Το ζήτημα των υπεράκτιων εταιρειών ήταν στο επίκεντρο των ερευνών ήδη από το 1999. Οι Abbot και Hampton (1999) στην έρευνά τους, ερμηνεύουν τον όρο των offshore και των φορολογικών παραδείσων, αλλά και αναλύουν το αντίκτυπο στην παγκόσμια οικονομία από την άνοδο τους. Με παράδειγμα το Jersey, που είναι η μεγαλύτερη πόλη των Channel Islands, περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο μία περιοχή ή χώρα μπορεί να εξελιχθεί σε φορολογικό παράδεισο, αλλά και ποιο είναι το θεσμικό πλαίσιο που υποστηρίζει το σκοπό αυτό. Το θεσμικό πλαίσιο, περιλαμβάνει τόσο το φορολογικό σύστημα που καθιστά τη χώρα ελκυστική σε ξένες επενδύσεις, όσο και τον τρόπο απόκτησης υπηκοότητας για νομιμοποίηση του δικαιώματος ίδρυσης εταιρείας στη χώρα αυτή. Τέλος, γίνεται αναφορά στην επίδραση που επέρχεται στο παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα, λόγω της ανόδου των offshore με παραδείγματα από φορολογικούς παραδείσους όπως η Μαλαισία και χώρες της Αφρικής.

Μία άλλη έρευνα, παρουσιάζει τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας μίας εταιρείας, η οποία παρά τα κέρδη που θα επιτυγχάνει, θα απολαμβάνει χαμηλές φορολογικές επιβαρύνσεις και ανύπαρκτη κρατική παρέμβαση. Ο συνδυασμός της ασφαλούς επένδυσης και ταυτόχρονης χαμηλής φορολογίας, μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω μεταφοράς της έδρας σε φορολογικό παράδεισο. Στην ίδια έρευνα, παρουσιάζονται οι χώρες που θεωρούνται κορυφαίοι φορολογικοί παράδεισοι, ενώ αναφέρονται και οι τρόποι δράσης, ώστε οι επιχειρηματικές ενέργειες να εντοπίζονται στα πλαίσια της νομιμότητας (Schneider, 2001).

Μετέπειτα, ο Oshri (2011) ασχολήθηκε με τις στρατηγικές που αναπτύσσονται στις offshore εταιρείες και εξέτασε την εξέλιξη των φορολογικών παραδείσων με το πέρασμα του χρόνου. Επιπλέον, στη θεωρία του διακρίνει συγκεκριμένες μορφές μοντέλων υπεράκτιων σχημάτων και περαιτέρω αναλύει τα υπεράκτια σχήματα που ανέπτυξαν οι 250 μεγαλύτερες εταιρείες σε παγκόσμια κλίμακα. Τέλος, περιέγραψε την κατάσταση των φορολογικών παραδείσων στη δεδομένη στιγμή που εκπόνησε τη μελέτη, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο οι μητρικές εταιρείες, των παγκόσμιων ομίλων, χρησιμοποιούν τις offshore για την εξυπηρέτηση των διαφορετικών τους αναγκών.

Μία πιο ριζοσπαστική έρευνα, παρουσιάζει τις υπεράκτιες εταιρείες, ως τον απόλυτο τρόπο για να αποφεύγει τις φορολογικές επιβαρύνσεις η ελίτ των πλουσίων. Η ίδια έρευνα, υποστηρίζει πως το 2010, τα στοιχεία του ενεργητικού αποκλειστικά των χρηματοπιστωτικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε νησιά ανερχόταν σε 18 τρισεκατομμύρια δολάρια, ή ισοδύναμα το 33,3% του ΑΕΠ παγκοσμίως (Shaxson, 2011). Ένα επίσης ενδιαφέρον τμήμα της έρευνας, παρουσιάζει στοιχεία από μελέτη που πραγματοποιήθηκε από το Εθνικό Γραφείο Βρετανίας, η οποία υποστηρίζει πως το 2007 από τις 700 μεγαλύτερες εταιρείες της χώρας, οι 234 (33,3%) πλήρωσε μηδενικούς φόρους για τα αποτελέσματα της προηγούμενης χρονιάς.

Ο Shaxson (2011), στην έρευνα που δημοσίευσε περιλαμβάνει την πλήρη λίστα με τις χώρες που θεωρούνται φορολογικοί παράδεισοι, από τροπικά νησιά μέχρι αφρικάνικες χώρες. Ο λόγος που οι φορολογικοί παράδεισοι συγκεντρώνουν το παγκόσμιο ενδιαφέρον είναι γιατί ένα ποσοστό μεγαλύτερο του 50% των παγκόσμιων συναλλαγών γίνονται μέσω αυτών. Επιπλέον, κάθε μεγάλο οικονομικό σκάνδαλο περιέχει και την ανάμειξη κάποιας υπεράκτιας εταιρείας σε ένα φορολογικό παράδεισο. Τέλος, η έρευνα υποστηρίζει πως πρέπει να γίνει ένας πραγματικός έλεγχος για την εξακρίβωση του ακριβή αριθμού εταιρειών που έχουν ουσιαστική δραστηριότητα στα μέρη αυτά, καθώς οι συνέπειες μπορεί να μην είναι άμεσα ορατές, ωστόσο επηρεάζουν το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού της εκάστοτε χώρας, με κανονικό φορολογικό καθεστώς.

Οι Hanlon, Maydew και Thornock (2013), διενήργησαν μέσω εμπειρικής μορφής παράνομης φοροδιαφυγής σε επίπεδο επενδυτών και τις επιπτώσεις της στις επενδύσεις χαρτοφυλακίου εξωτερικού. Συγκεκριμένα, εξέτασαν μια μορφή φοροδιαφυγής μετ' επιστροφής κατά την οποία ιδιώτες των ΗΠΑ κρύβουν κεφάλαια σε οντότητες που βρίσκονται σε υπεράκτιους φορολογικούς παραδείσους και στη συνέχεια επενδύουν αυτά τα κεφάλαια σε αγορές τίτλων των ΗΠΑ. Χρησιμοποιώντας την οικονομική θεωρία του Becker (1968) για το έγκλημα, προσδιόρισαν τη συνιστώσα της φοροδιαφυγής εξετάζοντας πώς οι ξένες επενδύσεις χαρτοφυλακίου ποικίλλουν ανάλογα με τις αλλαγές στα κίνητρα για αποφυγή και τους κινδύνους εντοπισμού. Αυτή είναι η πρώτη εμπειρική απόδειξη της φοροδιαφυγής σε επίπεδο επενδυτών που επηρεάζει τις διασυννοριακές επενδύσεις σε μετοχές και χρέη.

Ο Hadnum (2013) στο βιβλίο που εκδίδει, παρουσιάζει έναν οδηγό για την αποφυγή φορολογίας. Στο βιβλίο αυτό, παρέχεται τεχνική γνώση και εννοιολογική προσέγγιση για το «εμπίστευμα» (ή παγκοσμίως γνωστό ως «Trust») και τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται για τη σύσταση μίας offshore, καθώς και ανάλυση των οικονομικών ωφελειών που απολαμβάνει ο κάτοχος ενός Trust, θέτοντας ως πρωταρχικό προνόμιο τη φορολογική διευκόλυνση. Επιπλέον, παρέχεται πληροφόρηση για τα πλεονεκτήματα από το σχηματισμό μίας υπεράκτιας εταιρείας, αλλά και τον τρόπο ίδρυσης σε χώρα με ευνοϊκή φορολογία. Επίσης, όσον αφορά πιο τεχνικά φορολογικά ζητήματα, γίνεται ανάλυση της αξιοποίησης των συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας για μεγιστοποίηση φορολογικής ωφέλειας. Τέλος, παρέχεται πληροφόρηση για τη σύσταση «εταιρείας χαρτοφυλακίου» (ή παγκοσμίως γνωστή ως «Holding company») και τα οφέλη που απολαμβάνει ο μέτοχος του σχήματος αυτού.

Επιπλέον, έρευνες έχουν διενεργηθεί για την εξέταση της σύνδεσης των τραπεζών με φαινόμενα φοροδιαφυγής και offshore εταιρειών. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε πως οι υπεράκτιες τράπεζες εκτελούν λιγότερη χρηματοοικονομική διαμεσολάβηση και εστιάζουν περισσότερο στις διεθνείς τραπεζικές μεταφορές. Εντοπίζεται πως υπάρχει μία θετική σχέση μεταξύ των δραστηριοτήτων των offshore τραπεζών και της φοροδιαφυγής των εταιρειών που δραστηριοποιούνται μέσω των πρώτων. Ωστόσο, φαίνεται πως οι Κεντρικές Τράπεζες έχουν εντοπίσει το φαινόμενο αυτό και λαμβάνουν μέτρα αντιμετώπισης, μέσω ανακλήσεων αδειών και ποινικών ερευνών κατά της διοίκησης των offshore τραπεζών (Chernykh & Mityakov, 2017).

Οι Buckley, Sutherland, Voss και Gohari (2013) στην έρευνά τους για τη γεωγραφική χωροταξία των offshore και των φορολογικών παραδείσων εντοπίζουν πως μεγάλο μερίδιο των άμεσων ξένων επενδύσεων που πραγματοποιούν οι πολυεθνικές κατευθύνεται σε μικρό αριθμό συγκεκριμένων φορολογικών παραδείσων και υπεράκτιων χρηματοπιστωτικών κέντρων. Η ίδρυση συμμετοχικών εταιρειών για επενδύσεις, συνδέεται με φορολογικούς σκοπούς και αποτελεί το βασικό κίνητρο για αυτές τις επενδύσεις. Έτσι, στην έρευνα παρουσιάζονται οι σχέσεις μεταξύ της γεωγραφικής χωροταξίας του χρήματος και της χρηματοδότησης με τη διεθνή επιχειρηματικότητα. Με τον τρόπο αυτό διερευνάται η εννοιολογική και εμπειρική προσέγγιση του χαρακτηριστικού των παγκόσμιων ρών άμεσων ξένων επενδύσεων.

Οι Haberly και Wojcik (2014) χρησιμοποιώντας δεδομένα του ΔΝΤ του 2010 για τα αποθέματα ΑΞΕ, αυτό στο άρθρο τους ρίχνουν φως σε γεωγραφικούς, ιστορικούς και πολιτικούς καθοριστικούς παράγοντες των υπεράκτιων εταιρειών. Επιπλέον, υποστηρίζουν πως οι υπεράκτιες ΑΞΕ είναι εξίσου ευαίσθητες στη φυσική απόσταση με τις εγχώριες ΑΞΕ. Οι υπεράκτιοι δεσμοί είναι ιδιαίτερα ισχυροί μεταξύ των αποικιακών δυνάμεων και των σημερινών και πρώην αποικιών τους. Ο ΟΟΣΑ, ενώ ηγείται επίσημα μιας ατζέντας κατά της φοροδιαφυγής, εσωτερικεύει σημαντικές υπεράκτιες εταιρείες στα μέλη του. Πράγματι, οι υπεράκτιες εταιρείες είναι διάχυτες, επηρεάζοντας τόσο τις πλούσιες οικονομίες όσο και τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Τα ζητήματα των υπεράκτιων εταιρειών, ωστόσο, δεν έχουν απασχολήσει αποκλειστικά τα φορολογικά και λογιστικά ζητήματα. Οι Col και Patel (2016), εντόπισαν την ανάγκη να εξετάσουν τα ζητήματα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, σχετικά με τις εταιρείες που εδρεύουν σε μία περιοχή και έχουν ιδρύσει υπεράκτιες εταιρείες σε φορολογικούς παραδείσους. Στη μελέτη τους εξετάζουν την ενδογενή σχέση μεταξύ της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (ΕΚΕ) και της φοροαποφυγής εστιάζοντας σε μια κοινή στρατηγική εταιρικής φοροαποφυγής, δηλαδή την ίδρυση οντοτήτων σε υπεράκτιους φορολογικούς παραδείσους. Χρησιμοποιώντας δεδομένα που συλλέχθηκαν από ένα δείγμα εταιρειών των ΗΠΑ, διαπίστωσαν ότι οι αξιολογήσεις ΕΚΕ των εταιρειών αυξάνονται σημαντικά τα δύο χρόνια μετά το πρώτο άνοιγμα θυγατρικών φορολογικών παραδείσων. Στη συνέχεια, παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία χρησιμοποιώντας τον κανόνα παρακολούθησης ελεγχόμενων ξένων εταιρειών που θεσπίστηκε από το Κογκρέσο το 2006, ο οποίος διευκολύνει τη μετατόπιση υπεράκτιων κερδών. Διαπιστώνουμε ότι οι εταιρείες που επηρεάζονται από τη νομοθεσία αυτή αυξάνουν τις πρακτικές ΕΚΕ τους ως απάντηση. Συνολικά, τα αποτελέσματά συνάδουν με τη θεωρία διαχείρισης κινδύνου, η οποία υποστηρίζει ότι οι εταιρείες αντισταθμίζουν τις πιθανές αρνητικές συνέπειες των επιθετικών πρακτικών φοροαποφυγής μέσω της αύξησης των θετικών δραστηριοτήτων ΕΚΕ.

Με βάση τα δημοσιευμένα μακροοικονομικά στατιστικά στοιχεία, οι Alstadsaeter, Johannesen και Zucman (2018) στο άρθρο τους εκτιμούν το ποσό του πλούτου των νοικοκυριών που κατέχει κάθε χώρα σε υπεράκτιους φορολογικούς παραδείσους. Το ισοδύναμο του 10% του παγκόσμιου ΑΕΠ φυλάσσεται σε φορολογικούς παραδείσους παγκοσμίως, αλλά αυτός ο μέσος όρος κρύβει μεγάλη ετερογένεια - από μικρό ποσοστό του ΑΕΠ στη Σκανδιναβία, σε περίπου 15% στην Ηπειρωτική Ευρώπη και 60% στις

χώρες του Κόλπου και ορισμένες οικονομίες της Λατινικής Αμερικής. Χρησιμοποιώντας αυτές τις εκτιμήσεις δημιούργησαν αναθεωρημένες σειρές κορυφαίων μεριδίων πλούτου σε δέκα χώρες, οι οποίες αντιπροσωπεύουν σχεδόν το ήμισυ του παγκόσμιου ΑΕΠ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ρωσία, όπου η συντριπτική πλειονότητα του πλούτου εντοπίζεται σε υπεράκτιες χώρες, εκτός δηλαδή από το εσωτερικό της εξεταζόμενης χώρας. Αυτά τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν τη σημασία των επιπτώσεων, που πέρα από φορολογικές, λαμβάνουν και κοινωνικό πρόσημο, καθώς σηματοδοτούν τη συσσώρευση πλούτου που αποκτάται σε παγκόσμιο επίπεδο, σε συγκεκριμένες περιοχές.

Συγκεκριμένα για τη Ρωσία και τις επιπτώσεις των υπεράκτιων ΑΞΕ ασχολήθηκε ο Bulaton (2017), όπου στην έρευνά του ανέλυσε το γεωγραφικό προφίλ των ΑΞΕ στη Ρωσία, η οποία χαρακτηρίζεται από την επικράτηση των υπεράκτιων οντοτήτων και χωρών αγωγού (μεταφόρτωσης). Πρόβαλλε μια υπόθεση για τα παραδοσιακά κίνητρα (ελαχιστοποίηση φόρου) και τα μη παραδοσιακά κίνητρα (ανεπαρκής προστασία νομικών επιχειρήσεων, χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης της χρηματοπιστωτικής αγοράς, υψηλή συχνότητα εμφάνισης μονοπώληση) για αυτό το φαινόμενο. Η υπόθεση υποστηρίζεται από μεθοδολογική και εμπειρική επιχειρηματολογία που δομήθηκε με φόντο τάσεις και πρακτικές από την ένωση χωρών BRICS (Brazil, Russia, India, China και South Africa) αλλά και από τις ανεπτυγμένες οικονομίες.

Οι Paul και Matthew Caruana-Galizia (2016) χρησιμοποιώντας μια βάση δεδομένων για μεμονωμένες υπεράκτιες οντότητες που διέρρευσε από δύο εταιρείες το 2013, συγκρίνουν την ανάπτυξη οντοτήτων που ανήκουν στην ΕΕ με μια αντίστοιχη ομάδα οντοτήτων που δεν ανήκουν στην ΕΕ. Παρουσιάζουν ότι η ανάπτυξη των οντοτήτων που ανήκουν στην ΕΕ μειώθηκε αμέσως μετά την εφαρμογή της Οδηγίας της ΕΕ περί δημοσίευσης των πηγών εισοδήματος, ενώ αυτή των οντοτήτων που δεν ανήκουν στην ΕΕ παρέμεινε σταθερή. Συμπεραίνουν, πως απαιτούνται πολιτικές κατά της φοροδιαφυγής που είναι ευρύτερες σε κλίμακα και αντικείμενο.

Τέλος, στην έρευνά τους οι Bayer, Holder, Raschky και Strittmatter (2020) διερεύνησαν τους λόγους για τους οποίους τα άτομα προβαίνουν σε απόκρυψη του πλούτου μέσω υπεράκτιων σχημάτων. Μελετώντας τα κίνητρα που ωθούν τα άτομα να κρύβουν πλούτο σε υπεράκτιες οντότητες πραγματοποίησαν σύνδεση με το δημόσιο διάλογο, ήτοι το φόβο της απαλλοτρίωσης. Χρησιμοποιήθηκαν τα Panama Papers και

δεδομένα σχετικά με τα μέσα ενημέρωσης σχετικά με απαλλοτριώσεις και κατασχέσεις περιουσιών. Τεκμηριώθηκε ότι τέτοιες αναφορές ειδήσεων αυξάνουν την πιθανότητα να ενσωματωθούν υπεράκτιες οντότητες από πράκτορες από την ίδια χώρα τον ίδιο μήνα. Αυτό το αποτέλεσμα είναι ισχυρό για τη χρήση επιπτώσεων που καθορίζονται ανά χώρα και ανά μήνα και τον αποκλεισμό των φορολογικών παραδείσων. Το αποτέλεσμα είναι ισχυρότερο σε χώρες με κυβερνήσεις που λειτουργούν αποτελεσματικά. Από τα αποτελέσματα της έρευνας εντοπίστηκε ότι τα άτομα αρχίζουν να κρύβουν τα εισοδήματά τους από παράνομες δραστηριότητες σε υπεράκτιες οντότητες όταν οι εύλογα καλοπροαίρετες και εύρυθμες κυβερνήσεις γίνονται πιο σοβαρές όσον αφορά την επιβολή του νόμου.

2.3 Ελληνική βιβλιογραφία

Στην ίδια κατεύθυνση με την ξένη βιβλιογραφία, κινούνται και οι Έλληνες οικονομολόγοι, οι οποίοι προσπαθούν μέσα από τις έρευνες να ερμηνεύσουν και να αναλύσουν τη σκοπιμότητα και τα πλεονεκτήματα των υπεράκτιων εταιρειών. Πρώτος ο Δουβής (2008) παραθέτει την εννοιολογική έννοια των offshore, αναπτύσσοντας την ιστορική εξέλιξη και τα αίτια που οδήγησαν στην εμφάνιση τέτοιων σχημάτων. Ταυτόχρονα, γίνεται μία διάκριση και κατηγοριοποίηση μεταξύ των διαφορετικών μορφών εταιρειών και αναλύεται ο τρόπος λειτουργίας της κάθε μίας. Επιπλέον, παραθέτει τον ορισμό και τα κριτήρια διάκρισης για το χαρακτηρισμό μίας χώρας, ως φορολογικό παράδεισο, παραθέτοντας ταυτόχρονα μία ενδεικτική λίστα. Στα επόμενα κεφάλαια της έρευνας, αναλύεται η δραστηριότητα των offshore στην Ελλάδα και ο τρόπος αντιμετώπισης από την Ελληνική νομοθεσία και παρατίθεται μία ανάλυση των συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας, καθώς και μία λίστα των χωρών με τις οποίες η Ελλάδα έχει υπογράψει τέτοια σύμβαση. Τέλος, παρατίθεται η σύνδεση των υπεράκτιων εταιρειών με μεθόδους ξεπλύματος μαύρου χρήματος, για την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου, συνδέοντας τις ακολουθούμενες πρακτικές με τη νομοθεσία.

Εν συνεχεία, καθώς το φαινόμενο λαμβάνει νομικές διαστάσεις, συντάσσεται και ψηφίζεται ο Νόμος 3691/2008, με τον οποίο νομοθετείται το πλαίσιο λειτουργίας του χρηματοπιστωτικού τομέα για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Με την ερμηνεία του νόμου αυτού, γίνεται κατανοητό ποιες

συναλλαγές μεταξύ τραπεζών στην Ελλάδα και αντίστοιχων σε φορολογικούς παραδείσους είναι παράνομες και ποιες όχι (Τσιρίδης, 2009).

Σε μία άλλη έρευνα, ο Παμπούκης (2010) δίνει μία σύντομη ανάλυση του ζητήματος των offshore, μέσω του ορισμού τους και των πλεονεκτημάτων που προσφέρουν, καθώς και τα κριτήρια επιλογής της κατάλληλης μορφής υπεράκτιας για το σκοπό που εξυπηρετεί. Το ζήτημα της Ελληνικής νομοθεσίας απέναντι στις offshore, συνεχίζει να μονοπωλεί το ενδιαφέρον των ερευνητών, καθώς και σε αυτή την έρευνα πραγματοποιείται ανάλυση της αντιμετώπισης της νομοθεσίας, διαχωρίζοντας τις offshore σε δύο κατηγορίες ανάλογα με τον τόπο που εδρεύουν. Έτσι, στην πρώτη κατηγορία εντοπίζονται αυτές που εδρεύουν στην Ελλάδα και στη δεύτερη αυτές που έχουν την έδρα τους σε άλλο κράτος, αλλά ασκούν την κύρια δραστηριότητά τους στην Ελλάδα. Τέλος, σε πιο τεχνικά φορολογικά ζητήματα, πραγματοποιείται περιγραφή του όρου Transfer Pricing και του τρόπου αντιμετώπισης μέσω των Συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας (ΣΑΔΦ), αναλύοντας ταυτόχρονα και το πλαίσιο του ΟΟΣΑ και τις κατευθυντήριες γραμμές που έχει εκδώσει για το σκοπό αυτό.

Τέλος, ο Μελάς (2010) στο σύγγραμμα που έχει εκδώσει αναλύει τη σύνδεση των offshore με τις τακτικές ξεπλύματος μαύρου χρήματος, αποσαφηνίζοντας ταυτόχρονα τους όρους φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή και φοροκλοπή. Επίσης, πραγματοποιείται ανάλυση των αιτιών που οδηγούν στην ίδρυση μίας offshore, θέτοντας ως πρωταρχικούς λόγους τη χαμηλή φορολογία και την ανωνυμία. Περαιτέρω, αναλύεται η περίπτωση της Κύπρου με λεπτομέρειες για τη μεταβατική περίοδο, από φορολογική αναμόρφωση μέχρι την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις αντιδράσεις των μετόχων των offshore μετά τις μεταρρυθμίσεις. Τέλος, παρατίθενται οι αντιδράσεις της διεθνούς κοινότητας ως προς τις εξωχώριες εταιρείες, αλλά και των διεθνών οργανισμών, όπως ΟΟΣΑ ή FATF και των G7.

2.4 Συμπέρασμα

Ένας μεγάλος αριθμός ερευνητών και επιστημόνων, τόσο ξένων όσο και Ελλήνων, έχουν ασχοληθεί με το φαινόμενο των offshore, καθώς τα ποσά των συναλλαγών είναι τεράστια και βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Επιπλέον, η διεθνής βιβλιογραφία έχει ασχοληθεί και προσπαθήσει να αναλύσει το φαινόμενο των φορολογικών παραδείσων, καθώς αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα στο σχεδιασμό της

φορολογικής και επιχειρηματικής στρατηγικής. Οι περισσότεροι ερευνητές, στην ανάλυσή τους σχετικά με τους λόγους που ωθούν τους μετόχους να ιδρύσουν μία offshore εταιρεία, θέτουν ως πρωταρχικούς λόγους την ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση και την ανωνυμία των στοιχείων και συναλλαγών που παρέχουν οι χώρες αυτές. Η ελληνική νομοθεσία αναθεωρεί κάθε χρόνο τη λίστα με τις χώρες που θεωρούνται ευνοϊκού φορολογικού καθεστώτος, καθώς και τις αντίστοιχες που χαρακτηρίζονται ως μη συνεργάσιμες (προς την παροχή της απαραίτητης πληροφόρησης). Η λίστα αυτή, διαμορφώνεται σύμφωνα με τα όσα συζητούνται στο Συμβούλιο των υπουργών Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ECOFIN). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η προσθήκη για τη λίστα του 2020 (σε σύγκριση με την αντίστοιχη του 2019) 38 νέων χωρών που χαρακτηρίστηκαν ως φορολογικά προνομιούχες ή μη συνεργάσιμες. Ενδεικτικά, το Κιργιστάν και η Μογγολία χαρακτηρίστηκαν ως χώρες με προνομιακό καθεστώς, ενώ η Καμπότζη, οι Σεϋχέλλες και ο Νίγηρας ως μη συνεργάσιμες. Οι πλήρες λίστες για το 2020 και το 2019 παρατίθενται στο **Παράρτημα I** της παρούσας εργασίας. Τέλος, πραγματοποιείται προσπάθεια να ποσοτικοποιηθούν οι συνέπειες από τις μετακυλήσεις των φορολογικών υποχρεώσεων από χώρες με κανονικό καθεστώς προς χώρες «φορολογικούς παραδείσους», ωστόσο λόγω του πέλου ανωνυμίας το έργο αυτό είναι δύσκολο, καθώς τα δεδομένα είναι περιορισμένα.

3. Θεσμικό πλαίσιο των offshore

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται ανάλυση του θεσμικού πλαισίου των υπεράκτιων ή εξωχώριων εταιρειών. Επιπλέον, γίνεται αναφορά στα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, τους λόγους δημιουργίας αλλά και την ιστορική εξέλιξη των offshore. Τέλος, γίνεται αποσαφήνιση των όρων φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή και αρχή των ίσων αποστάσεων.

3.1 Εισαγωγή

Η οικονομική ανάπτυξη των επιχειρήσεων και η αύξηση των κερδών, έχουν ως φυσικό επακόλουθο και την αντίστοιχη αύξηση των φορολογικών υποχρεώσεων. Αυτό, με τη σειρά του, οδηγεί τη διοίκηση και τους μετόχους στην αναζήτηση μεθόδων και τεχνικών για τη μείωση της φορολογίας. Οι τεχνικές αυτές, συχνά συνδέονται με φαινόμενα φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, με την πιο συνηθισμένη να αποτελεί η ίδρυση εταιρείας σε χώρα που χαρακτηρίζεται ως φορολογικός παράδεισος. Από την άλλη, οι εταιρείες που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται στις χώρες αυτές, δεν συνιστούν πάντοτε ύποπτη δραστηριότητα και φαινόμενα ξεπλύματος μαύρου χρήματος.

3.2 Ορισμός των offshore

Οι offshore, ή όπως αποδίδονται στα ελληνικά ως εξωχώριες ή υπεράκτιες είναι οι εταιρείες οι οποίες έχουν έδρα σε κάποια χώρα που χαρακτηρίζεται ως φορολογικός παράδεισος, χωρίς απαραίτητα να ασκούν κάποια ουσιαστική δραστηριότητα στην περιοχή αυτή (Παμπούκης, 2010). Στην Ελλάδα, ο ορισμός που δίνεται από την παράγραφο 9 του άρθρου 5 του Νόμου 3091/2002 είναι ο εξής:

«Ως “εξωχώρια εταιρία” νοείται, κατά ρητή διατύπωση του Νόμου, η εταιρία εκείνη που έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση τη νομοθεσία της οποίας δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης» (Σειμένης, 2013).

Το διεθνές δίκαιο έχει αναγνωρίσει την εταιρική μορφή των υπεράκτιων εταιρειών, ως ένα νομικό πρόσωπο, το οποίο έχει την ικανότητα να προβεί σε οποιαδήποτε μορφής

δικαιοπραξία και έχει απεριόριστη διάρκεια ζωής, εφόσον καλύπτει τις νομικές και οικονομικές υποχρεώσεις που επιβάλλονται από το κράτος στο οποίο έχει συσταθεί (Gao, 2009).

Η κύρια αιτία για τη σύσταση μίας offshore είναι η μείωση της φορολογικής υποχρέωσης της εταιρείας από τις δραστηριότητες που ασκούνται σε διεθνές επίπεδο. Για το λόγο αυτό, η συντριπτική πλειοψηφία των πολυεθνικών εταιρειών κατέχει κάποια offshore εταιρεία. Συνεπώς, η αιτία της σύστασης των offshore είναι πρωτίστως η φοροαποφυγή, κάτι που ασφαλώς δεν μπορεί να γνωστοποιηθεί και δημοσιευθεί, ως επίσημη θέση της εταιρείας.

Η ετυμολογία του όρου «offshore», προκύπτει από την αγγλική γλώσσα, όπως και η αρχική επινοήση της μορφής αυτής, καθώς οι υπεράκτιες εταιρείες είναι αγγλοσαξονικής και κυρίως βρετανικής προέλευσης και για το λόγο αυτό πολλές από τις χώρες ίδρυσης των εταιρειών αυτών είναι παλιές βρετανικές αποικίες. Ο αρχικός σκοπός ήταν η αποφυγή και αντιμετώπιση πολιτικών κινδύνων κατά το Α' Παγκόσμιο πόλεμο, ωστόσο αναπτύχθηκαν και εξελίχθηκαν ταυτόχρονα με την ανάπτυξη της οικονομίας και ιδιαίτερα των πολυεθνικών και διεθνικών επιχειρήσεων, μετά τη λήξη του Β' Παγκοσμίου πολέμου (Λιγωμένου, 2006).

3.3 Διαδικασία σύστασης

Η πιο συχνή εταιρική μορφή offshore εταιρείας είναι αυτή της «Περιορισμένης Ευθύνης» ή όπως είναι ευρύτερα γνωστή «Limited Liability Company» (LLC) και η διαδικασία μπορεί να αναληφθεί είτε από φυσικά είτε από νομικά πρόσωπα στη χώρα ενδιαφέροντος (OECD, 2000).

Η κάθε εταιρική μορφή, καθώς και η κάθε χώρα, απαιτεί διαφορετικά έγγραφα για τη σύσταση της υπεράκτιας εταιρείας. Ωστόσο, σε όλες τις μορφές και σε όλες τις χώρες απαιτείται η παρουσίαση και κατάθεση του καταστατικού, όπου οι ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να αναφέρονται είναι η επωνυμία, ο σκοπός, στοιχεία μετόχων και τύπος μετοχών. Τα καταστατικά έχουν τη μορφή ιδιωτικού συμφωνητικού και απαιτείται η έγκριση και επικύρωση από την αρμόδια αρχή της εκάστοτε χώρας-έδρας. Επίσης, μαζί με το καταστατικό, συντάσσεται και ο εσωτερικός κανονισμός, με τον οποίο καθορίζονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μετόχων και μπορεί να

τροποποιηθεί με απόφαση της διοίκησης ή των μετόχων. Τέλος, το μετοχικό κεφάλαιο ίδρυσης είναι συνήθως συμβολικό, καθώς όπως έχει αναφερθεί η offshore εταιρεία δεν έχει ουσιαστική δραστηριότητα στη χώρα έδρας. Για το λόγο αυτό, οι περισσότερες χώρες, που ελκύουν offshore, δεν θέτουν ελάχιστο κεφάλαιο ίδρυσης και επιτρέπουν, το όποιο κεφάλαιο, να είναι καταβεβλημένο και σε νόμισμα διαφορετικό από την κύρια ισοτιμία της χώρας έδρας (Palan, Petersen & Phillips, 2021).

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί, πως για τη νομιμότητα και επισημότητα των εγγράφων, οι χώρες-έδρες παρέχουν πιστοποιήσεις των εγγράφων με επικύρωση σφραγίδας Apostle, σύμφωνα με τη σύμβαση της Χάγης. Όλα τα έγγραφα εκδίδονται στα αγγλικά, ακόμη και αν η επίσημη γλώσσα της χώρας είναι διαφορετική (OECD, 2000).

3.4 Αίτια δημιουργίας offshore

Όπως έχει αναφερθεί ήδη ανωτέρω, ο κυριότερος ίσως λόγος, που οδηγεί τις διοικήσεις και τους μετόχους στην ίδρυση ενός υπεράκτιου εταιρικού σχήματος, είναι η μείωση της φορολογίας. Συγκρίνοντας το φορολογικό συντελεστή που ισχύει για όλες τις εταιρικές μορφές στην Ελλάδα το 2022 και ισούται με 22% με τους αντίστοιχους συντελεστές των φορολογικών παραδείσων οι οποίοι κυμαίνονται από 0% έως 10%, γίνεται εμφανές ότι το κενό είναι μεγάλο (Taxheaven, 2021). Επιπλέον, στην Ελλάδα, επιβάλλεται και προκαταβολή φόρου εισοδήματος που για τα κέρδη του έτους 2021 (δήλωση 2022) κυμαίνεται στο 80% του φόρου (Ν. 4799/2021, 2021), κάτι που στους φορολογικούς παραδείσους δεν υφίσταται. Συνεπώς, από όλα τα ανωτέρω, μία νεοσύστατη εταιρεία στην Ελλάδα ή μία εταιρεία που παρουσιάζει πρώτη φορά κέρδη τη χρήση 2021 (δήλωση στο έτος 2022) πρέπει να πληρώσει φόρο 43% των κερδών, όταν την ίδια στιγμή ο φορολογικός συντελεστής στη Βουλγαρία είναι ενιαίος και σταθερός στο 10% (Taxexperts, 2019).

Το ανωτέρω γεγονός, καθιστά τη Βουλγαρία ως μία ελκυστική λύση, ιδιαίτερα για τους επιχειρηματίες και μετόχους της Βορείου Ελλάδος, που σε αρκετές περιπτώσεις έχουν μεταφέρει την έδρα της εταιρείας τους εκεί, συνεχίζοντας να ασκούν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα στην Ελλάδα. Η πράξη αυτή διώκεται ποινικά, καθώς υπόκειται σε εικονική μεταφορά έδρας, κάτι που δεν επιτρέπεται από την ελληνική νομοθεσία.

Συνοψίζοντας, οι βασικότερες αιτίες περιλαμβάνουν, τους χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, το προνόμιο της ανωνυμίας, αλλά και την ταχύτητα σύστασης η οποία προκύπτει από την έλλειψη γραφειοκρατίας. Τέλος, η επισημότητα και νομιμότητα των εγγράφων αποτελούν ένα επιπλέον κίνητρο.

3.5 Ιστορική Αναδρομή

Τρία είναι τα βασικά στάδια της ιστορικής εξέλιξης των υπεράκτιων εταιρειών, με αφετηρία το 19^ο αιώνα μέχρι και σήμερα. Πριν όμως πραγματοποιηθεί αυτή η ανάλυση, παρουσιάζει ενδιαφέρον η εμφάνιση των πρώτων φορολογικών παραδείσων, από την αρχαιότητα.

Το χαρακτηριστικό παράδειγμα ενός φορολογικού παραδείσου αποτελεί η αρχαία Δήλος, ή νησί του Απόλλωνα, η οποία από το 166 π.Χ. αποτέλεσε το φορολογικό παράδεισο της εποχής. Έτσι, η αρχαιότερη offshore, δημιουργήθηκε για να ανταγωνιστούν οι Ρωμαίοι το μονοπώλιο της Ρόδου, απαλλάσσοντας τη Δήλο από κάθε φορολογία, δασμό και επιβάρυνση. Το αποτέλεσμα της ενέργειας αυτής, ήταν η μεταφορά κεφαλαίων από πλουσίους στο νησί, αλλά και η άφιξη 7.500 περίπου πλοίων (Μηχανή του Χρόνου, 2018).

Ωστόσο, στη σύγχρονη εποχή, το φαινόμενο των υπεράκτιων εταιρειών και των φορολογικών παραδείσων, εμφανίζει τρία στάδια εξέλιξης. Το πρώτο στάδιο εντοπίζεται στην Αμερική στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και συγκεκριμένα στις πολιτείες του Νιου Τζέρσεϋ και του Ντέλαγουερ. Αρχικά, η πολιτεία του Νιου Τζέρσεϋ, στην προσπάθειά της για αύξηση των εσόδων και κατ' επέκταση των κερδών, θέσπισε ένα νομοθετικό πλαίσιο, σύμφωνα με το οποίο η θέσπιση και εγκατάσταση μίας εταιρείας μπορούσε να γίνει πολύ εύκολα και με την επιβολή ενός χαμηλού και ευνοϊκού φόρου. Στη συνέχεια, το 1899, θεσπίζεται εκ νέου νομοθεσία, με την οποία ευνοούνται οι όμιλοι εταιρειών, καθώς δίνεται η δυνατότητα χαμηλής φορολόγησης λόγω ενδοομιλικών συναλλαγών. Απώτερος σκοπός της νομοθεσίας ήταν η προσέλκυση εταιρειών από άλλες πολιτείες των ΗΠΑ. Τις ευνοϊκές αυτές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις ακολούθησε έπειτα και η πολιτεία του Ντέλαγουερ (Μπώλος, 2013).

Στο δεύτερο στάδιο, το οποίο ξεκινάει από το 1920, παρατηρείται εφαρμογή του ανωτέρω προτύπου της πολιτείας του Νιού Τζέρσεϋ από Ευρωπαϊκές χώρες.

Πρωτοπόρα, αναδεικνύεται η περιοχή Ζαγκ της Ελβετίας. Την ίδια περίοδο παρατηρείται αύξηση στον αριθμό ιδρυμάτων και εταιρειών καταπιστευματικής διαχείρισης κεφαλαίων, στο τρίγωνο Ελβετίας, Λουξεμβούργου και Λιχτενστάιν. Στην κατεύθυνση αυτή, κυμαίνεται και η θέσπιση, από την Ελβετία, το 1934 του αυστηρού τραπεζικού απορρήτου, γεγονός που λειτουργεί θετικά για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων (Μπόλος, 2013).

Το τρίτο στάδιο, το οποίο και ξεκινάει από το 1950 μέχρι και σήμερα, συνδέεται με την ανάπτυξη της περιοχής Σίτι στο Λονδίνο και τη δημιουργία της λεγόμενης «Ευρωαγοράς». Η αγορά αυτή, αναπτύχθηκε και γιγαντώθηκε λόγω της συμφωνίας μεταξύ της Κεντρικής Τράπεζας Αγγλίας και τις εμπορικές τράπεζες στην περιοχή του Σίτι, σύμφωνα με την οποία κάθε συναλλαγή μεταξύ μη-κατοίκων (Ηνωμένου Βασιλείου) σε ξένο νόμισμα, δεν θα υπόκειται σε βρετανικό κανονιστικό πλαίσιο, αρκεί να γίνεται μέσω Λονδίνου. Η σύνδεση της Ευρωαγοράς με τις offshore γίνεται πλέον εμφανής, καθώς οι υπερπόντιες κτήσεις της Μεγάλης Βρετανίας, τίθενται πλέον υπό βρετανικό έλεγχο υπηρετώντας το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, καθιστώντας ταυτόχρονα το Ηνωμένο Βασίλειο και ειδικότερα το Σίτι του Λονδίνου σε παγκόσμιο οικονομικό κέντρο (Σπυροπούλου, 2015).

Έτσι, μικρά κράτη ή συμπλέγματα νήσων, όπως για παράδειγμα τα Νησιά Κέϋμαν ή άλλα νησιά της Καραϊβικής, τα οποία λόγω της γεωγραφικής τους θέσης αλλά και άλλων παραγόντων αντιμετωπίζουν δυσκολίες επιβίωσης και οικονομικής ανάπτυξης, αποφασίζουν να θεσπίσουν ευνοϊκά νομοθετικά καθεστώτα, με τα οποία θα παρέχουν ανωνυμία και διευκολύνσεις (φορολογικές και γραφειοκρατικές) προς επιχειρηματίες που αναζητούν ένα ευνοϊκό επιχειρηματικό περιβάλλον. Μετατρέπονται, με τον τρόπο αυτό, σε φορολογικούς παραδείσους, που προσφέρουν χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, διευκολύνσεις και ταχύτητα ίδρυσης, αλλά και ανωνυμία για τους μετόχους (Μπεζαντάκος, 2014).

3.6 Κριτήρια επιλογής χώρας εγκατάστασης

Η χωροταξική στρατηγική είναι ίσως από τις σημαντικότερες επιχειρηματικές αποφάσεις που καλείται να λάβει η διοίκηση και οι μέτοχοι μίας εταιρείας. Οι παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι αρκετοί και πολλές φορές αντικρουόμενοι. Για το λόγο αυτό, η απόφαση βασίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια,

γεγονός που προσθέτει επιπλέον δυσκολία. Οι υπεύθυνοι λήψης αποφάσεων καλούνται να κατηγοριοποιήσουν τα κριτήρια επιλογής και να θέσουν προτεραιότητες. Ορισμένα από τα σημαντικότερα κριτήρια που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την επιλογή του τόπου ίδρυσης, παρατίθενται κατωτέρω (Σειμένης & Γεράγγελου, 2018):

- **Οικονομική σταθερότητα, κύρος και αξιοπιστία:** Η οικονομική σταθερότητα αποτελεί, ίσως το σημαντικότερο κίνητρο για την επιλογή του τόπου ίδρυσης της offshore, καθώς ένας σταθερός και χαμηλός φορολογικός συντελεστής είναι ελκυστικός. Αντίθετα, μεγάλες διακυμάνσεις μπορεί να αποδειχτούν αντικίνητρα, καθώς μία μεταβολή για παράδειγμα από το 4,25% στο 10% επιφέρει διπλασιασμό της δαπάνης φόρου, όπως έγινε με την Κύπρο κατά την είσοδό της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το σταθερό χρηματοπιστωτικό σύστημα της χώρας επίσης προσδίδει κύρος και αξιοπιστία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα Νησιά Κέϋμαν, που συγκεντρώνουν όλες τις μεγάλες παγκόσμιες τράπεζες, προσδίδοντας την αναμενόμενη αξιοπιστία και κύρος, αφού ο υποψήφιος επιχειρηματίας γνωρίζει πως τα χρήματά του θα είναι ασφαλή.
- **Πολιτική σταθερότητα:** Εξίσου σημαντικό με την οικονομική σταθερότητα που αναπτύχθηκε ανωτέρω, αποτελεί και η πολιτική σταθερότητα, από διαφορετικές σκοπιές. Αρχικά, οι υποψήφιοι επενδυτές, θέλουν να νιώθουν πως τα χρήματά τους είναι ασφαλή και δεν κινδυνεύουν από μονομερές ενέργειες (πχ. πραξικοπήματα) που μπορεί να εκδηλωθούν στο εσωτερικό. Μία άλλη σκοπιά, εξετάζει το κατά πόσο η κυβέρνηση είναι φιλική προς ξένες επενδύσεις και ανάπτυξη υπεράκτιων σχημάτων στο εσωτερικό, αλλά και σε περίπτωση αλλαγής κυβέρνησης, αν η ίδια νοοτροπία, σχετικά με τα υπεράκτια σχήματα, συνεχίσει να υφίσταται.
- **Ευνοϊκό νομοθετικό πλαίσιο:** Κίνητρο για υποψήφιους επενδυτές αποτελεί ένα νομοθετικό πλαίσιο που επιτρέπει τη γρήγορη, απλή, χωρίς φυσική παρουσία και χωρίς εκτεταμένους ελέγχους ίδρυση μίας εταιρείας. Επιπλέον, κίνητρο αποτελεί και η όσο το δυνατόν λιγότερη εποπτεία από τις αρμόδιες αρχές σε θέματα διαφάνειας και δικλείδων ασφαλείας. Επομένως, όσο λιγότερος ο έλεγχος του κράτους προς τις εταιρείες τόσο ελκυστικότερη αποτελεί η χώρα αυτή για επενδύσεις.
- **Χαμηλές φορολογικές επιβαρύνσεις:** Οι φορολογικές επιβαρύνσεις δεν αναφέρονται αποκλειστικά στο φόρο εισοδήματος από τα κέρδη της εταιρείας,

ο οποίος όμως αποτελεί και τον κυριότερο φόρο. Οι φορολογικές επιβαρύνσεις περιλαμβάνουν το φόρο μερισμάτων, φόρο μεταβίβασης περιουσίας, δασμούς και τέλη, καθώς και τις εργοδοτικές εισφορές. Ειδικότερα για το τελευταίο, οι χαμηλές εργοδοτικές εισφορές δημιουργούν ταυτόχρονα κίνητρο για τους επιχειρηματίες ώστε να προσλάβουν προσωπικό στις offshore εταιρείες, για καλύτερη παρακολούθηση των καθημερινών λειτουργιών (ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει κύρια δραστηριότητα στη χώρα της έδρας). Αυτό, έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της ανεργίας στις χώρες αυτές και πολλές φορές την εισροή αλλοδαπού εργατικού δυναμικού που προσελκύεται από τα χαμηλά ποσοστά ανεργίας.

- **Σύναψη ΣΑΔΦ:** Οι ΣΑΔΦ δημιουργήθηκαν από τον ΟΟΣΑ το 1952 και σκοπό έχουν, όπως φανερώνει και το όνομά τους, την αποφυγή διπλής φορολόγησης μεταξύ δύο κρατών. Το ένα κράτος, είναι αυτό στο οποίο δημιουργείται το εισόδημα και το δεύτερο κράτος είναι αυτό στο οποίο κατοικεί το άτομο που δημιουργεί το εισόδημα. Οι συμβάσεις καθορίζουν τη φορολογική κατοικία του φορολογούμενου και παρέχουν πληροφόρηση το ένα στο άλλο. Η σύναψη αυτών των συμβάσεων προσφέρει φορολογικά οφέλη, καθώς επιτρέπει τη μεταφορά κερδών χωρίς αυτά να φορολογούνται και στις δύο χώρες. Οι φορολογικοί παράδεισοι ωστόσο χωρίζονται σε αυτούς που έχουν συνάψει ΣΑΔΦ και σε αυτούς που δεν έχουν συνάψει (κυρίως για λόγους παροχής ανωνυμίας και μη ανταλλαγής πληροφοριών).
- **Παροχή ανωνυμίας και απορρήτου:** Αποτελεί ένα εξίσου σημαντικό κριτήριο, καθώς στις περισσότερες περιπτώσεις, οι μέτοχοι και ιδιοκτήτες επιθυμούν να διατηρήσουν την ανωνυμία τους, μέσω της δυνατότητας ανώνυμων μετοχών και απουσίας δημόσιων αρχείων και μητρώων επιχειρήσεων. Τέλος, σημαντικό κίνητρο αποτελεί και η ύπαρξη τραπεζικού απορρήτου, με το οποίο προστατεύεται η ανωνυμία των συναλλαγών.

Σε ορισμένους φορολογικούς παραδείσους παρέχεται ακόμη, η λιγότερο νόμιμη δυνατότητα, της έκδοσης πιστοποιητικών ταυτοπροσωπίας (πχ. διαβατήριο, ταυτότητα, άδεια οδήγησης κτλ.) με προστασία της «κύριας» ταυτότητας των ιδιοκτητών. Τα πιστοποιητικά αυτά, προτείνεται να χρησιμοποιούνται σε διαδικασίες έναρξης τραπεζικού λογαριασμού ή ίδρυσης εταιρείας στο εσωτερικό της χώρας,

αντικαθιστώντας τα πραγματικά έγγραφα ταυτοπροσωπίας του δικαιούχου (Μελάς, 2010).

Στο έργο τους, οι Caruana-Galizia (2016) αξιολογούν τη διεθνή φορολογική πολιτική της ΕΕ σχετικά με τις offshore. Η Οδηγία για τους φόρους και τις αποταμιεύσεις του 2005 υποχρεώνει τις συνεργαζόμενες δικαιοδοσίες να παρακρατούν φόρους ή να αναφέρουν το εισόδημα από τόκους που αποκτούν οι οντότητες των οποίων ο πραγματικός δικαιούχος είναι κάτοικος ΕΕ. Δεδομένου ότι η Οδηγία ισχύει μόνο για την πραγματική ιδιοκτησία σε συνεταιριστικές δικαιοδοσίες, μπορεί να παρακαμφθεί με τη μεταβίβαση της ιδιοκτησίας σε κάτοικο ή εταιρεία εκτός ΕΕ ή με τη μεταβίβαση της οντότητας σε μη συνεταιριστική δικαιοδοσία.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί, πως η πλειοψηφία των χωρών που χαρακτηρίζονται φορολογικοί παράδεισοι, παρέχουν χαμηλό κόστος ίδρυσης και εγκατάστασης, που ορισμένες φορές είναι και το μοναδικό έξοδο, καθώς ισχύει ένας μηδενικός φορολογικός συντελεστής (Σειμένης & Γεράγγελου, 2018).

3.7 Πλεονεκτήματα των offshore

Τα περισσότερα από τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η ίδρυση μίας offshore, έχουν ήδη αναφερθεί σε ανωτέρω ενότητες και κεφάλαια. Ωστόσο στην ενότητα αυτή, θα πραγματοποιηθεί μία εις βάθος ανάλυση των κυριότερων πλεονεκτημάτων.

Οι φορολογικές ελαφρύνσεις αποτελούν, ίσως, το σημαντικότερο πλεονέκτημα κυρίως για τις κερδοφόρες επιχειρήσεις και ομίλους. Με κριτήριο, λοιπόν, τις φορολογικές ελαφρύνσεις, οι φορολογικοί παράδεισοι διακρίνονται σε τρεις βασικές κατηγορίες, οι οποίες είναι (Σπυροπούλου, 2015):

1. Χώρες με μηδενικό φόρο εισοδήματος ή/και μηδενικό εταιρικό φόρο
2. Χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές σε ειδικές κατηγορίες φόρων (πχ. εταιρικός φόρος κερδών) ή/και χορήγηση ειδικών φορολογικών προνομίων σε ορισμένες μορφές εταιρειών
3. Χώρες που επιβάλλουν φόρους στα κέρδη που εμφανίζουν οι εταιρείες εντός της χώρας, με δεδομένο πως τα κέρδη που εμφανίζουν οι εταιρείες εκτός της χώρας αυτής είτε δεν φορολογούνται είτε φορολογούνται με χαμηλό συντελεστή, λόγω σύναψης ΣΑΔΦ.

Η αναφορά στην ανωνυμία έχει ήδη πραγματοποιηθεί, ωστόσο, στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να αναλυθεί και επεξηγηθεί πως ακριβώς λειτουργεί το επιχειρηματικό σχήμα, διατηρώντας την ανωνυμία των μετόχων. Αρχικά, το σύστημα «nominees third party directors», διασφαλίζει την παροχή διευθυντικών στελεχών και ατόμων που παρουσιάζονται ως νόμιμοι εκπρόσωποι της εταιρείας, στις εποπτικές αρχές. Συνήθως, την ανάθεση αυτών των στελεχών επιμελείται ο φορέας που αναλαμβάνει την ίδρυση της εταιρείας (συντά παρέχεται με ένα έξτρα κόστος). Έτσι, η ανωνυμία των μετόχων εξασφαλίζεται μέσω με την ίδρυση ενός «υπεράκτιου εμπιστεύματος» (offshore trust), στο οποίο οι διαχειριστές είναι οι nominees third party directors, που κατέχουν την κατά το νόμο κυριότητα και εμφανίζονται ως νόμιμοι εκπρόσωποι της εταιρείας σε εποπτικές αρχές και συναλλαγές, οι οποίοι όμως ενεργούν για λογαριασμό των πραγματικών μετόχων, τα δικαιώματα των οποίων εξασφαλίζονται μέσω της υπογραφής του ιδρυτικού εγγράφου εμπιστεύματος (Trust Deed). Με τον τρόπο αυτό, δημιουργούνται διαφορετικές κατηγορίες μετόχων, με διαφορετικά δικαιώματα και υποχρεώσεις (Παμπούκης, 2010).

Επιπλέον, ένα από τα σημαντικά πλεονεκτήματα που προσφέρουν τα υπεράκτια επιχειρηματικά σχήματα, είναι η δυνατότητα μεταγενέστερης μεταβίβασης ακινήτων με μηδενικούς ή χαμηλούς φόρους (πχ. μεταβίβασης ή υπεραξίας). Με την πώληση και μόνο των μετοχών της υπεράκτιας εταιρείας γίνεται αυτόματα και η μεταφορά του ακινήτου στους νέους ιδιοκτήτες. Η μέθοδος αυτή, συνδυάζει και τα 2 πλεονεκτήματα που αναλύονται ανωτέρω, ήτοι της χαμηλής ή μηδενικής φορολογίας και της ανωνυμίας, καθώς τόσο οι νέοι ιδιοκτήτες όσο και οι προηγούμενοι παραμένουν άγνωστοι. Τέλος, ένα από τα σημαντικότερα πλεονεκτήματα που προσφέρουν οι offshore και αφορά την ελληνική πραγματικότητα είναι η μη υποχρέωση τήρησης αντίστοιχων βιβλίων και στοιχείων στην Ελλάδα (Ν. 3522/2006, 2006).

3.8 Μειονεκτήματα των offshore

Πέραν των πλεονεκτημάτων που αναφέρονται ανωτέρω, η ίδρυση μίας υπεράκτιας εταιρείας έχει και κάποια μειονεκτήματα. Σε παγκόσμιο επίπεδο, η σύνδεση ενός οργανισμού με offshore, ταυτιζόταν με φαινόμενα φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, καθώς και σε πράξεις ξεπλύματος μαύρου χρήματος. Το γεγονός αυτό, ανάγκασε τις παγκόσμιες εποπτικές αρχές να προβούν σε διορθωτικές ενέργειες για την πρόληψη

διάβρωσης φορολογικής βάσης και διασφάλιση της ορθής φορολόγησης των κερδών, ώστε να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στις φορολογικές αρχές και να εξαλειφθεί ο αθέμιτος ανταγωνισμός.

Η ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική κρίση και η αποκάλυψη οικονομικών σκανδάλων που συνδέονται με φαινόμενα φοροδιαφυγής ή εγκληματικών πράξεων, κλόνισαν την εμπιστοσύνη των φορολογούμενων πολιτών και οδήγησαν τις χώρες με κανονικό καθεστώς στο να θεσπίσουν πιο αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με συναλλαγές εταιρειών του εσωτερικού με επιχειρήσεις που εδρεύουν σε χώρες φορολογικούς παραδείσους, ώστε τουλάχιστον μονομερώς να περιορίσουν τα φαινόμενα αυτά. Συγκεκριμένα, οι ενέργειες που έχουν γίνει για το σκοπό αυτό, περιλαμβάνουν είτε περιορισμό ως προς το είδος της ασκούμενης δραστηριότητας από τις offshore, είτε διενέργεια αυστηρότερων ελέγχων σε τραπεζικές συναλλαγές με χώρες φορολογικούς παραδείσους (Σπυροπούλου, 2015).

Η Ελλάδα, όπως και κάποια άλλα κράτη, έχουν θεσπίσει ένα ακόμη αυστηρότερο νομοθετικό πλαίσιο, για την αντιμετώπιση και περιορισμό του φαινομένου. Πιο συγκεκριμένα, με τη θέσπιση του Νόμου 3091/2002, πραγματοποιείται μία προσπάθεια περιορισμού των συναλλαγών με χώρες φορολογικούς παραδείσους, δίνοντας αντικίνητρα σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο εσωτερικό της χώρας.

Η παράγραφος 9 του άρθρου 5 του Ν. 3091/2002 προβλέπει πως *«οι δαπάνες που πραγματοποιεί η επιχείρηση για αγορά αγαθών ή λήψη υπηρεσιών από εξωχώρια εταιρία, καθώς και τα δικαιώματα ή οι αποζημιώσεις που καταβάλλει αυτή σε εξωχώρια εταιρία για τη χρησιμοποίηση στην Ελλάδα τεχνικής βοήθειας, ευρεσιτεχνιών, σημάτων, σχεδίων, μυστικών βιομηχανικών μεθόδων και τύπων, πνευματικής ιδιοκτησίας και άλλων συναφών δικαιωμάτων, δεν εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδά της. Από την εφαρμογή της διάταξης αυτής εξαιρούνται δαπάνες που αφορούν αγορά ή μεταφορά στην Ελλάδα αργού πετρελαίου, πετρελαιοειδών ή άλλων προϊόντων για τα οποία δημοσιεύονται δείκτες τιμών χονδρικής πώλησης και τα οποία αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά προϊόντων»*.

Με το ανωτέρω πεδίο πρακτικά θεσπίζεται πως για επιχειρήσεις που έχουν προβεί σε αγορά αγαθών ή υπηρεσιών, από κάποια χώρα με προνομιακό ή μη συνεργάσιμο καθεστώς, δεν θα γίνει αναγνώριση της δαπάνης αυτής στην Ελλάδα, ήτοι το ποσό θα αναμορφωθεί (λογιστική διαφορά) και θα καταβληθεί ο αναλογούν φόρος επί των

κερδών, προ υπολογισμού των δαπανών αυτών. Έτσι, αποτελεί πλέον αντικίνητρο για οποιαδήποτε εταιρεία εδρεύει στην Ελλάδα, να λαμβάνει υλικά ή υπηρεσίες από χώρες που έχουν χαρακτηριστεί ως προνομιακές ή μη συνεργάσιμες.

Σύμφωνα με τον ανωτέρω Νόμο, αλλά και την ΠΟΛ. 1041/5.3.2003 θεσπίζεται η μη αναγνώριση έκπτωσης δαπανών για τη φορολογία εισοδήματος, από τις αποσβέσεις που υπολογίζονται για πάγια περιουσιακά στοιχεία, τα οποία έχουν αγοραστεί από εταιρεία που εδρεύει σε προνομιακό ή μη συνεργάσιμο κράτος. Έτσι, όπως και ανωτέρω, η απόσβεση που υπολογίζεται δεν εκπίπτει από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης και αποτελεί λογιστική διαφορά. Με τον τρόπο αυτό, δίνεται αντικίνητρο στις εταιρείες να πραγματοποιούν τριγωνικές συναλλαγές για πωλήσεις μηχανημάτων και εξοπλισμού, μεταφέροντας τα κέρδη σε χώρες προνομιακών καθεστώτων και ως εκ τούτου να φόρο-αποφεύγουν.

Τέλος, για την καταπολέμηση της μεταβίβασης ακινήτων μέσω offshore εταιρειών, η ελληνική νομοθεσία, προβλέπει καταβολή φόρου 15% επί της αντικειμενικής αξίας των ακινήτων, κάθε χρόνο. Η ρύθμιση αφορά μόνο ακίνητα που λαμβάνονται μέσω offshore. Πρακτικά, με τον τρόπο αυτό, ο ιδιοκτήτης αναγκαστικά πληρώνει ξανά το πλήρες ποσό του ακινήτου σε 6 χρόνια περίπου, γεγονός που καθιστά αντικίνητρο τη μεταβίβαση ακινήτων μέσω offshore (Σειμένης, 2013).

Η πλήρης λίστα με τις χώρες που χαρακτηρίζονται ως προνομιακές ή μη συνεργάσιμες για τα έτη 2020 και 2019, παρατίθεται στο **Παράρτημα I** του παρόντος.

3.9 Οι έννοιες της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής

Οι έννοιες της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής συχνά συγχέονται, παρόλο που αφορούν ξεχωριστές έννοιες. Κρίνεται, επομένως, σκόπιμο να πραγματοποιηθεί ανάλυση των εννοιών αυτών, ώστε να αποσαφηνιστούν πλήρως.

Ως φοροδιαφυγή ορίζεται το σύνολο των έκνομων πράξεων, με στόχο την ελάττωση της φορολογικής υποχρέωσης από πλευράς φορολογούμενου προς το δημόσιο. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα φοροδιαφυγής, αποτελεί η μη δήλωση του συνόλου των εισοδημάτων, που επιτυγχάνεται είτε μέσω απόκρυψης των κερδών ή παραποίησης των εσόδων/εξόδων, με άμεση συνέπεια τη μη απόδοση του ορθού φόρου στο δημόσιο (Taxheaven, 2013).

Η φοροδιαφυγή, κατά πολλούς, αποτελεί ένα από τα κρισιμότερα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει ένα κράτος. Μία έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα, ποσοτικοποιεί τα μεγέθη της φοροδιαφυγής και παρουσιάζει τη σημαντικότητα του ζητήματος. Σύμφωνα με την έρευνα, η συνολική φοροδιαφυγή μπορεί να κυμαίνεται περίπου από 6% έως 9% του συνολικού ΑΕΠ. Η ακριβής ποσοτικοποίηση είναι δύσκολη, ωστόσο το φαινόμενο εξετάζεται και από την πλευρά της παραοικονομίας. Συγκεκριμένα, αν για το σύνολο της παραοικονομίας στην Ελλάδα, η οποία και υπολογίζεται στα € 43 δισεκατομμύρια περίπου για το έτος 2014 (ή 23,3% του ΑΕΠ) και με συντελεστή φόρου 28% (όπως ίσχυε στη δεδομένη χρονική στιγμή), η φοροδιαφυγή μπορεί να υπολογιστεί στα περίπου € 12 δισεκατομμύρια ή 6,5% του συνολικού ΑΕΠ (Ernst & Young, 2016).

Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες, διεθνή συνεργασία και διαφάνεια μεταξύ των κρατών, καθώς αποτελεί ένα παγκόσμιο ζήτημα. Από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης, πραγματοποιείται μία συντονισμένη προσπάθεια για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, αλλά και την δημιουργία φορολογικής συνείδησης στους πολίτες (Μελάς, 2010).

Αντίθετα, η έννοια της φοροαποφυγής έγκειται στις νόμιμες ενέργειες που προβαίνει ο φορολογούμενος, ώστε να μειώσει όσο το δυνατόν τις φορολογικές υποχρεώσεις. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη φοροαποφυγή είναι η άριστη γνώση της φορολογικής νομοθεσίας της εκάστοτε χώρας από το φορολογούμενο ή τους οικονομικούς συμβούλους. Σε διακρατικό επίπεδο, το φαινόμενο της φοροαποφυγής είναι συνδεδεμένο με τις offshore εταιρείες και τους φορολογικούς παραδείσους. Επιπλέον, προκειμένου να επιτευχθεί η φοροαποφυγή, σε διακρατικό επίπεδο, οι γνώσεις των φορολογούμενων δεν πρέπει να περιορίζονται μόνο στη φορολογική νομοθεσία των χωρών που εμπλέκονται στις συναλλαγές, αλλά να επεκτείνονται και στις διμερείς σχέσεις και συμφωνίες μεταξύ των χωρών αυτών. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα φοροαποφυγής αποτελεί η μεταφορά κερδοφόρων δραστηριοτήτων στη Βουλγαρία, όπου ο φορολογικός συντελεστής είναι 10%, έναντι του αντίστοιχου που ισχύει στην Ελλάδα 22% (Κορρές, 2016).

3.10 Αρχή των ίσων αποστάσεων

Η αρχή των ίσων αποστάσεων (ή όπως είναι η διεθνής ορολογία «**arm's length**»), αποτελεί ένα διεθνή πρότυπο τιμολόγησης μεταξύ συνδεδεμένων μερών ή «**related parties**» (διεθνής όρος). Ουσιαστικά, αναφέρεται στις συνθήκες και στις παραδοχές/μεταβλητές που πρέπει να τηρούνται κατά τις συναλλαγών (τιμολόγησης) μεταξύ συνδεδεμένων μερών, οι οποίες πρέπει να ορίζονται εντός ενός αποδεκτού εύρους, που ισχύει συνήθως για συναλλαγές μεταξύ ανεξάρτητων μερών. Επομένως, αναφέρεται στις συνθήκες εξάλειψης οποιουδήποτε ευνοϊκού όρου, που μπορεί να τίθεται, λόγω της σχέσης των συνδεδεμένων μερών, εξαλείφοντας έτσι τον αθέμιτο ανταγωνισμό (Ντρούκας, 2017).

Η επίσημη διατύπωση για την Αρχή των Ίσων Αποστάσεων, δίνεται στο άρθρο 9, παράγραφος 1 της Πρότυπης Σύμβασης Αποφυγής Διπλής Φορολογίας (ΣΑΔΦ) του ΟΟΣΑ. Ουσιαστικά, η διατύπωση αναφέρει πως όταν μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων δημιουργούνται συνθήκες και επιβάλλονται όροι, που θα ήταν διαφορετικοί σε περιπτώσεις συναλλαγών μεταξύ ανεξάρτητων επιχειρήσεων, τα κέρδη που θα έπρεπε να εμφανιστούν σε μία από αυτές τις επιχειρήσεις, αλλά λόγω των ανωτέρω συνθηκών δεν εμφανίστηκαν, θα πρέπει να αναγνωριστούν και φορολογηθούν (ΟΟΣΑ, 2016).

Οι ανεξάρτητες εταιρείες διαπραγματεύονται τους οικονομικούς και εμπορικούς όρους των συναλλαγών και των συνεργασιών τους. Οι διαπραγματεύσεις μπορεί να διαρκέσουν από ορισμένες ώρες μέχρι και μήνες, ώστε το κάθε συμβαλλόμενο μέρος να είναι ικανοποιημένο από τη συμφωνία. Επίσης, αρκετές φορές οι διαπραγματεύσεις μπορεί και να μην ευδοκιμήσουν. Το γεγονός αυτό, σηματοδοτεί, πως μεταξύ των ανεξάρτητων επιχειρήσεων εντοπίζεται ο παράγοντας συμφέροντος και για τα δύο μέρη, διασφαλίζοντας έτσι τον υγιή ανταγωνισμό αλλά και τους κανόνες της ελεύθερης αγοράς. Αντίθετα, σε κάποιες περιπτώσεις, μεταξύ των συνδεδεμένων επιχειρήσεων, λόγω οικονομικών κυρίως συμφερόντων οι κανόνες και οι συναλλαγές μπορεί να υπονομεύουν, εσκεμμένα, ένα από τα δύο συμβαλλόμενα μέρη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η μεταφορά κερδών σε χώρα με προνομιακό καθεστώς, μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων, μεταφέροντας το μεγαλύτερο ποσοστό του κέρδους στις χώρες αυτές (συνήθως μέσω τριγωνικών πωλήσεων). Με τον τρόπο αυτό,

υπονομεύονται οι κανόνες της ελεύθερης αγοράς και προκαλείται αθέμιτος ανταγωνισμός (Ντρούκας, 2017).

3.11 Συμπέρασμα

Όλα τα ανωτέρω αποσαφηνίζουν τον όρο offshore εταιρεία, ως τις εταιρείες που εδρεύουν σε κάποια χώρα με προνομιακό φορολογικό καθεστώς ή μη συνεργάσιμο καθεστώς ως προς την παροχή πληροφόρησης. Η ιστορική εξέλιξη των φορολογικών παραδείσων παρατίθεται, αναλύοντας τα 3 στάδια εξέλιξης, καθώς και παραδείγματα εμφάνισης φορολογικών προνομιακών περιοχών από την αρχαιότητα. Πραγματοποιείται ξεχωριστή αναφορά ως προς τα πλεονεκτήματα που παρέχει μία offshore στον κάτοχό της, εστιάζοντας στις φορολογικές ελαφρύνσεις αλλά και την ανωνυμία των μετοχών και συναλλαγών, αλλά και τα μειονεκτήματα που μπορεί να αντιμετωπίσει. Συγκεκριμένα, οι χώρες κανονικού καθεστώτος, προκειμένου να περιορίσουν την εξάπλωση του φαινομένου, θεσμοθέτησαν ένα πλαίσιο (άλλες αυστηρότερο και άλλες λιγότερο αυστηρό) δημιουργώντας αντικίνητρο για τους επιχειρηματίες να ιδρύσουν υπεράκτιες εταιρείες. Τέτοιες νομοθετικές ρυθμίσεις που έχουν εφαρμοστεί στη Ελλάδα, προβλέπουν μη έκπτωση δαπανών και αποσβέσεων από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης για περιπτώσεις αγορών αγαθών, υπηρεσιών ή παγίων από χώρες με προνομιακές ή μη συνεργάσιμες. Επίσης, προβλέπεται επιπλέον ετήσια φορολογία 15% επί της αντικειμενικής αξίας ακινήτων που αγοράζονται ή μεταβιβάζονται από τέτοιες χώρες.

Επιπλέον, κρίνεται σκόπιμο να αναλυθούν οι έννοιες της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, καθώς συχνά, λανθασμένα, συγχέονται. Η κάθε έννοια αναλύεται και επεξηγείται. Τέλος, η έννοια της αρχής των ίσων αποστάσεων παρατίθεται και επεξηγείται. Η αποσαφήνιση του όρου είναι απαραίτητη, καθώς σε κατωτέρω κεφάλαια θα χρησιμοποιηθεί για την περαιτέρω επεξήγηση πρακτικών παραδειγμάτων.

4. Μορφές offshore

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται ανάλυση και παρουσίαση των διαφορετικών εταιρικών μορφών και τύπων που έχουν οι offshore. Η κάθε μορφή έχει διαφορετικά χαρακτηριστικά, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Συνεπώς, ο εκάστοτε ενδιαφερόμενος επιλέγει την κατάλληλη εταιρική μορφή, σύμφωνα με το σκοπό που θέλει να επιτύχει, αλλά και το σχεδιασμό (στρατηγικό και οικονομικό) που έχει προηγηθεί. Για την επιλογή της κατάλληλης εταιρικής μορφής, πρέπει να εξεταστούν τα χαρακτηριστικά του κάθε εταιρικού τύπου συνδυαστικά με τα πλεονεκτήματα που προσφέρει ο τόπος ίδρυσης.

4.1 Εταιρείες Χαρτοφυλακίου (Holdings)

Ο κύριος σκοπός των εταιρειών αυτών είναι η διαχείριση επενδυτικών χαρτοφυλακίων. Σε αρκετές περιπτώσεις, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, αντί να έχουν στην κατοχή τους άμεσα επενδυτικά χαρτοφυλάκια, ιδρύουν κάποια offshore holding εταιρεία, ώστε να διαχειρίζονται έμμεσα τις διάφορες πράξεις (Δουβής, 2008).

Τρία είναι τα κύρια πλεονεκτήματα που προσφέρονται από αυτές τις πράξεις. Αρχικά, η συσσώρευση κερδών από κερδοφόρες τοποθετήσεις χαρτοφυλακίου, καθώς και οι επανεπενδύσεις των κερδών εμφανίζονται και εκκαθαρίζονται στη χώρα έδρας. Έτσι, σε μία χώρα φορολογικό παράδεισο, η φορολογική υποχρέωση που προκύπτει από την κερδοφορία των πράξεων δεν φορολογείται, ή φορολογείται ευνοϊκά, παρέχοντας το πλεονέκτημα της μεγαλύτερης συγκέντρωσης κερδών για το νομικό ή φυσικό πρόσωπο (Μπεζαντάκος, 2014).

Επιπλέον, το δεύτερο πλεονέκτημα αφορά την ανωνυμία των πράξεων που μπορούν να λαμβάνουν χώρα, χωρίς να αποκαλύπτεται η πραγματική ταυτότητα των δικαιούχων. Αποδείχθηκε, πως η ανωνυμία, παρέχει συγκριτικό πλεονέκτημα, καθώς σε περιπτώσεις διενέξεων με τράπεζες ή φορολογικές αρχές στη χώρα δραστηριοποίησης, ο δικαιούχος μπορεί να αποκρύπτει τα πραγματικά κέρδη και περιουσία μέσω της εταιρείας holding (Δουβής, 2008).

Τέλος, η ευκολία μεταβίβασης των τίτλων αποτελεί ένα ακόμη πλεονέκτημα. Συγκεκριμένα, η μεταβίβαση του χαρτοφυλακίου γίνεται με πιο έμμεσο και ασφαλή

τρόπο, δηλαδή αντί για την πώληση των διάφορων στοιχείων και τοποθετήσεων, πραγματοποιείται μεταβίβαση του συνόλου των μετοχών της εταιρείας (Δουβής, 2008).

4.2 Εταιρείες παροχής χρηματοοικονομικών υπηρεσιών

Η εταιρική αυτή μορφή, έχει ως κύρια δραστηριότητα την παροχή χρηματοδότησης (δανείων) σε άλλες εταιρείες. Οι εταιρείες αυτές ανήκουν κυρίως στον ίδιο όμιλο και τα δάνεια που δίνονται αποτελούν ενδοομιλικά. Στην πράξη, με την ίδρυση μίας τέτοιας εταιρείας, μεταφέρεται το κεφάλαιο που στη συνέχεια θα δοθεί ως δάνειο στη συνδεδεμένη. Με τον τρόπο αυτό, η offshore κερδίζει από τους τόκους που θέτει ως δανειοδότη εταιρεία (με τα κέρδη να φορολογούνται ευνοϊκά, λόγω του φορολογικού καθεστώτος) και τη δανειολήπτρια να κερδίζει από τις δαπάνες τόκων που εμφανίζει στη χώρα που εδρεύει, μειώνοντας το φορολογικό αποτέλεσμα της χρήσης και αποδίδοντας χαμηλότερο φόρο (Δουβής, 2008).

Το μειονέκτημα του σχήματος αυτού, είναι η επιβολή παρακράτησης φόρου τόκων (που προκύπτει από την αλλοδαπή) στις χώρες έδρας της δανειολήπτριας. Για να αποφευχθεί αυτός ο φόρος, η κατεύθυνση του δανείου μεθοδεύεται μέσω φιλικών χωρών, μεταξύ των οποίων έχουν υπογραφεί συμβάσεις αποφυγής διπλής φορολόγησης, απαλλάσσοντας ή μειώνοντας τους φόρους παρακράτησης. Από την άλλη, το βασικό πλεονέκτημα, είναι η νομοθεσία σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια των χωρών των δανειοδοτών. Συγκεκριμένα, πολλές από τις χώρες αυτές, δεν θέτουν όρια ως προς την τήρηση συγκεκριμένων δεικτών κεφαλαιακής επάρκειας, επιτρέποντας την τήρηση χαμηλών κεφαλαίων, ακόμη και σε εταιρείες χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων (Μπεζαντάκος, 2014).

4.3 Εταιρείες αδειών και δικαιωμάτων

Η κύρια δραστηριότητα αυτής της μορφής εταιρικών σχημάτων είναι η κατοχή και παραχώρηση αδειών δικαιωμάτων σημάτων, έναντι αντιτίμου (royalties). Οι άδειες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν από δικαιώματα ευρεσιτεχνίας, δικαιώματα ήχου, εικόνας, σήματα και επιστημονικές πατέντες (πχ. φαρμάκων). Ο μισθωτής των δικαιωμάτων, συνήθως είναι εταιρεία που ανήκει στον όμιλο με τον εκμισθωτή (κάτοχο) των δικαιωμάτων. Με τον τρόπο αυτό, ο μισθωτής δημιουργεί δαπάνες στη

χώρα έδρας, οι οποίες και εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα, μειώνοντας τη φορολογική υποχρέωση (Δουβής, 2008).

Η Ελλάδα, για τον περιορισμό του φαινομένου αυτού, νομοθέτησε παρακράτηση φόρου δικαιωμάτων 20% (ΠΟΛ. 1100/2019, 2019).

4.4 Εμπορικές εταιρείες

Η κύρια δραστηριότητα της εταιρικής αυτής μορφής περιλαμβάνει το εισαγωγικό και εξαγωγικό εμπόριο, συνήθως μέσω της μορφής των τριγωνικών συναλλαγών. Συγκεκριμένα, η εμπορική offshore χρησιμοποιείται με τέτοιο τρόπο, ώστε να μεταφέρει το μεγαλύτερο ποσοστό των κερδών σε χώρες με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, έναντι χωρών με υψηλότερο συντελεστή φορολογίας. Πρακτικά, οι τριγωνικές συναλλαγές που διενεργούνται για αποφυγή υψηλής φορολογίας, αφορούν την τιμολόγηση των αγαθών που εισάγονται από μία ανεξάρτητη εταιρεία στη θυγατρική offshore σε μία κανονική τιμή. Στη συνέχεια η offshore τιμολογεί τη μητρική εταιρεία σε τιμή κοντά στην πώλησης, αφήνοντας ένα μικρό περιθώριο κέρδους προς φορολόγηση στη μητρική. Το μεγαλύτερο κέρδος, εμφανίζεται στην offshore, η οποία και τιμολογείται προνομιακά (Μπεζαντάκος, 2014).

Η Ελλάδα, για τον περιορισμό του φαινομένου, όπως αναφέρεται και ανωτέρω, με το Ν. 3091/2002, δεν αναγνωρίζει φορολογικά προς έκπτωση τις δαπάνες αγοράς αγαθών ή υπηρεσιών που πραγματοποιούνται από χώρες με προνομιακό ή μη συνεργάσιμο καθεστώς. Επομένως, με τον τρόπο αυτό, η δαπάνη της εισαγωγής προσμετράται στα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης και φορολογείται (Ν. 3091/2002, 2002).

4.5 Εταιρείες παροχής διοικητικών υπηρεσιών

Η βασική δραστηριότητα του εταιρικού αυτού σχήματος περιλαμβάνει την παροχή υπηρεσιών διοίκησης προς μία άλλη εταιρεία ή όμιλο εταιρειών. Με τον τρόπο αυτό, όλες οι διαχειριστικές και διοικητικές λειτουργίες ενός ομίλου, συγκεντρώνονται σε έναν ενιαίο φορέα. Επιπλέον, οι ιδιοκτήτες της offshore, μπορούν να ωφεληθούν και από τη φορολογική ελάφρυνση που προσφέρει αυτό το σχήμα. Συγκεκριμένα, τα κέρδη που δημιουργούνται από τις διάφορες εταιρείες του ομίλου, μπορούν να μεταφέρονται, ως αμοιβές διοίκησης στην offshore εταιρεία. Έτσι, τα κέρδη φορολογούνται με το

ευνοϊκό φορολογικό ποσοστό και αποδίδεται η χαμηλότερη δυνατή φορολογική δαπάνη (Μπεζαντάκος, 2014).

Όπως αναφέρεται και ανωτέρω, η ελληνική νομοθεσία προβλέπει μη αναγνώριση τέτοιων δαπανών για υπηρεσίες (λογιστική διαφορά) που παρέχονται από κράτη με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, προσμετρώντας τις δαπάνες στα ακαθάριστα έσοδα και αποδίδοντας εν τέλει τον αναλογούν φόρο στα κέρδη.

4.6 Ναυτιλιακές εταιρείες

Ορισμένες χώρες έχουν θεσπίσει ευνοϊκό φορολογικό και νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με τις ναυτιλιακές εταιρείες. Σύμφωνα με την ΠΟΛ. 1114/2017 (2017) *«οι χώρες αυτές ενθαρρύνουν δυναμικά τις ναυτιλιακές εταιρείες υπό τις λεγόμενες σημαίες ευκαιρίας, πράγμα που επιτρέπει σε μια μη μόνιμα εγκατεστημένη εταιρεία να νηολογήσει με σύντομες και όχι ιδιαίτερα αυστηρές διαδικασίες, αλλά με εξαιρετικά χαμηλό και ανταγωνιστικό κόστος τα πλοία, χρησιμοποιώντας την σημαία της εξωχώριου χώρας. Τα κέρδη που προκύπτουν από την εκμετάλλευση του πλοίου που έχει μια υπεράκτια εταιρεία υποβάλλονται σε πολύ χαμηλή φορολογία»*.

Ωστόσο, οι περισσότερες χώρες (συμπεριλαμβανόμενης και της Ελλάδας) έχουν θεσπίσει ξεχωριστό νομοθετικό πλαίσιο, όσον αφορά τη λειτουργία και τη φορολόγηση των ναυτιλιακών δραστηριοτήτων, ώστε να δημιουργήσουν κίνητρα στις εταιρείες αυτές να δραστηριοποιούνται στη χώρα αυτή.

4.7 Εμπιστεύματα (Trust)

Η ΠΟΛ. 1114/2017 (2017), δίνει τον ακριβή ορισμό του εταιρικού σχήματος trust ή εμπιστευμα, όπως έχει αποδοθεί στα ελληνικά. Σύμφωνα με το νόμο, *«η εταιρική αυτή μορφή, αποτελεί ιδιόμορφο καθεστώς διαχείρισης και εκκαθάρισης περιουσίας, το οποίο στερείται νομικής προσωπικότητας και δημιουργείται είτε με τη δήλωση του κυρίου της περιουσίας, είτε με μεταβίβαση αυτής»*. Ο ιδρυτής του trust (trustor) συμβάλει με πράξη συστάσεως με τον εμπιστευματούχο (trustee) και του μεταβιβάζει περιουσιακά στοιχεία, τα οποία αυτός διαχειρίζεται προς όφελος άλλων προσώπων (πχ ωφελούμενων ή/και ιδρυτή) ή ακόμη και του ίδιου (trustee) προς εξυπηρέτηση κάποιου προκαθορισμένου σκοπού.

Στην ουσία, ο ιδρυτής αναθέτει τη διοίκηση των περιουσιακών στοιχείων στον εμπιστευματοδόχο, ωστόσο ο τελευταίος, παρά το γεγονός πως διοικεί το trust, δεν έχει την πλήρη εξουσία και δεν μπορεί να πράττει μονομερώς, καθώς κατά την ίδρυση εμπεριέχονται συγκεκριμένοι όροι. Το μεγαλύτερο όφελος από την πράξη αυτή είναι η ανωνυμία και η δυσκολία στον εντοπισμό του πραγματικού δικαιούχου των περιουσιακών στοιχείων, ειδικότερα σε μη συνεργάσιμα κράτη που αρνούνται να παρέχουν πληροφόρηση.

Οι σημαντικότεροι λόγοι για την ίδρυση ενός trust εμφανίζονται κατωτέρω:

- Αποφυγή κακοδιαχείρισης περιουσίας από κληρονόμους. Με την ίδρυση ενός trust ο ιδιοκτήτης, μεταβιβάζει στον trustee το σύνολο της περιουσίας του, με σκοπό ο τελευταίος να τη διαχειριστεί σύμφωνα με τις οδηγίες που λαμβάνει από τον πρώτο. Έτσι, ακόμη και σε περίπτωση θανάτου, τα περιουσιακά στοιχεία συνεχίζουν να διαχειρίζονται με συγκεκριμένο τρόπο και δεν μπορούν οι κληρονόμοι να έχουν άμεση πρόσβαση
- Αποφυγή διεκδικήσεων τρίτων από την περιουσία του ιδιοκτήτη, καθώς με τη μεταβίβαση της περιουσίας σε ένα trust, είναι πολύ δύσκολος ο εντοπισμός και η διεκδίκηση μέρους της περιουσίας.

4.8 Εταιρείες επενδύσεων

Κύρια δραστηριότητα των εταιρειών αυτών είναι η συγκέντρωση κεφαλαίων από μία ή περισσότερες εταιρείες σε μία εταιρεία με έδρα ένα φορολογικό παράδεισο. Ο σκοπός για τη συγκέντρωση αυτή είναι η περαιτέρω επανεπένδυση των κεφαλαίων αυτών σε χώρες με υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές. Το όφελος προκύπτει όταν η εταιρεία επενδύσεων ιδρύεται σε μία χώρα με μηδενικό ή πολύ χαμηλό φορολογικό καθεστώς στα έσοδα κεφαλαίου (πχ. τόκοι ή κέρδη χρεογράφων) και επίσης έχει συναφθεί σύμβαση αποφυγής διπλής φορολογίας μεταξύ της χώρας έδρας και της χώρας όπου επενδύονται τα κεφάλαια, ώστε να αποφευχθεί η διπλή φορολόγηση (Σπυροπούλου, 2015).

4.9 Τραπεζικές εταιρείες

Η κύρια δραστηριότητά τους είναι παρόμοια με αυτή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, ήτοι από άνοιγμα και τήρηση λογαριασμού μέχρι παροχή δανείων και έκδοση πιστωτικών καρτών. Η ανάγκη για ίδρυση τέτοιων ιδρυμάτων εντοπίστηκε από τα παγκόσμια χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, που θέλουν να παρέχουν στους πελάτες τους ανωνυμία και εμπιστευτικότητα. Επιπλέον, η απαλλαγή της παρακράτησης φόρου τόκων αποτελεί ένα επιπλέον κίνητρο για τις εταιρείες αυτές. Τέλος, η ανάπτυξη του internet banking προσφέρει ένα επιπλέον πλεονέκτημα στην ευκολία μεταβίβασης και μεταφοράς των κεφαλαίων μεταξύ των διάφορων θυγατρικών του ίδιου ιδρύματος (Δουβής, 2008).

Με βάση την ελληνική νομοθεσία, οι εταιρείες αυτές αποκαλούνται «εικονικές τράπεζες». Ο Ν. 4557/2018 (2018), ορίζει ως εικονική τράπεζα το πιστωτικό ίδρυμα ή τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό το οποίο:

1. Έχει ιδρυθεί σε χώρα όπου δεν έχει φυσική παρουσία και συνεπώς πραγματική έδρα και διοίκηση
2. Δε συνδέεται με χρηματοπιστωτικό όμιλο που πληροί τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της ΕΕ σχετικά με ρύθμιση και εποπτεία αυτού.

Παραδείγματα ευρωπαϊκών χωρών, όπου τέτοιες μορφές τραπεζικών υπηρεσιών είναι διαδεδομένες αποτελεί η Ελβετία και το Λουξεμβούργο.

4.10 Εταιρείες αντιπροσώπευσης

Η κύρια δραστηριότητα αυτής της εταιρικής μορφής είναι η παροχή υπηρεσιών αντιπροσώπευσης έναντι αμοιβών, η οποία συνήθως ορίζεται ως ποσοστό επί των πωλήσεων, το οποίο και καθορίζεται από ιδιωτικό συμφωνητικό. Με τη μορφή αυτή, πραγματοποιείται μεταφορά κερδών από μία εταιρεία που δραστηριοποιείται σε χώρα με υψηλό φορολογικό συντελεστή προς μία χώρα με χαμηλό ή μηδενικό φορολογικό συντελεστή (Δουβής, 2008).

Οι χώρες που πλήττονται από αυτή τη μορφή εταιρειών, προκειμένου να περιορίσουν τα φαινόμενα φοροαποφυγής προέβησαν σε νομοθέτηση αντικινήτρων. Η Ελλάδα, όπως αναφέρεται και ανωτέρω, με το Ν. 3091/2002 νομοθέτησε τη μη αναγνώριση δαπανών που προκύπτουν από χώρες με προνομιακό καθεστώς, ώστε τυχόν τέτοιου

είδους δαπάνες να προσμετρώνται στα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης και να αυξάνουν τα φορολογητέα κέρδη.

4.11 Εταιρείες ασφαλειών

Η δραστηριότητα των εταιρειών αυτών έγκειται στην παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών, κυρίως συνταξιοδοτικών προγραμμάτων. Τα κίνητρα για τέτοια προγράμματα δεν είναι φορολογικά, παρά το γεγονός πως σε πολλές περιπτώσεις στους κατόχους δίνονται και φορολογικές ελαφρύνσεις κατά τη συνταξιοδότηση. Το κίνητρο που δίνεται αφορά την ευελιξία που παρέχεται στα άτομα που διαμένουν στο εξωτερικό ή μετακινούνται συνεχώς σε διαφορετικές χώρες, ώστε κατά τη στιγμή της συνταξιοδότησης να έχει συγκεντρωθεί ένα μεγάλο μέρος κεφαλαίου σε συγκεκριμένη χώρα (Δουβής, 2008).

Κατά την ασφάλιση, ο ασφαλισμένος πληρώνει ένα ποσό έναντι του συνολικού ασφαλιστρού. Η ασφαλιστική από την πλευρά της, τοποθετεί και επενδύει τα ποσά των ασφαλιστρων και τα διαθέσιμα κεφάλαιά της σε επενδύσεις χαμηλού ρίσκου προς επανεπένδυση. Έτσι, οι ασφαλιστικές που δραστηριοποιούνται σε φορολογικούς παραδείσους, κερδίζουν τόσο από τη χαμηλή φορολόγηση των ασφαλιστρων όσο και από τα κέρδη των επενδύσεων που πραγματοποιούν (Δουβής, 2008).

4.12 Εταιρείες αξιοποίησης ακινήτων

Η κύρια δραστηριότητα του εταιρικού αυτού σχήματος αποτελεί η αγορά και διαχείριση ακινήτων, τομέας που στην Ελλάδα γνώρισε μεγάλη άνθηση τις τελευταίες δεκαετίες. Η διαδικασία αγοράς ενός ακινήτου από ένα νομικό πρόσωπο και ειδικότερα ένα αλλοδαπό νομικό πρόσωπο είναι περίπλοκη, καθώς ο νόμιμος εκπρόσωπος που εμφανίζεται ενώπιον του συμβολαιογράφου θα πρέπει να κατέχει όλη τα απαραίτητα έγγραφα, όπως νόμιμη σύσταση κατά το δίκαιο της χώρας έδρας, τη μη λύση της εταιρείας αλλά και τη νόμιμη εκπροσώπηση. Στην Ελλάδα, η μίσθωση και ιδιόχρηση ακινήτων δεν δημιουργούν συνθήκες μόνιμης εγκατάστασης, όπως και η μεταγενέστερη μεταβίβαση των μετοχών της εταιρείας, γεγονός που καθιστά δύσκολο τον εντοπισμό του πραγματικού δικαιούχου από τις φορολογικές αρχές (Δημητρίου, 2014).

4.13 Εταιρείες leasing

Οι εταιρείες leasing παρέχουν πάγιο εξοπλισμό έναντι ενοικίου, τον οποίο και αποκτούν από τα κεφάλαια που κατέχουν. Σε ένα υπεράκτιο εταιρικό σχήμα, ο σκοπός για την ίδρυση μίας τέτοιας εταιρείας leasing είναι η επένδυση των κεφαλαίων που έχουν συσσωρευτεί στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα, η υπεράκτια εταιρεία που έχει συγκεντρώσει κεφάλαια στο εξωτερικό, προβαίνει σε αγορά του πάγιου εξοπλισμού (μηχανήματα ή οχήματα) και στη συνέχεια μισθώνει τον εξοπλισμό αυτό στη συνδεδεμένη εταιρεία στο εσωτερικό, έναντι ορισμένου αντιτίμου. Με τον τρόπο αυτό, η υπεράκτια εταιρεία επενδύει τα σωρευμένα κεφάλαια και ταυτόχρονα η εταιρεία του εσωτερικού εμφανίζει δαπάνες ενοικίων οι οποίες εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα της χρήσης και μειώνουν τη φορολογία. Τα κέρδη που δημιουργούνται στην εξωχώρια εταιρεία leasing, από τις εισπράξεις των ενοικίων, φορολογούνται με μειωμένο συντελεστή (Δουβής, 2008).

4.14 Εταιρείες διαδικτύου

Η κύρια δραστηριότητα αποτελεί η πώληση, μέσω διαδικτύου, προϊόντων αλλά κυρίως υπηρεσιών. Το μεγαλύτερο πλεονέκτημα που παρέχεται από το εταιρικό αυτό σχήμα είναι η ευελιξία των δραστηριοτήτων, καθώς για τις πωλήσεις υπηρεσιών απαιτείται ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής με βάση τη χώρα της έδρας. Οι πωλήσεις μπορούν να πραγματοποιούνται από οποιοδήποτε μέρος του κόσμου, ωστόσο καταλήγουν στο τερματικό της έδρας, από όπου και εκδίδονται τα τιμολόγια πωλήσεων και διενεργείται η φορολόγηση. Έτσι, για εταιρείες παροχής υπηρεσιών, όπως λογισμικό, μουσική και ψηφιακά παιχνίδια, οι πωλήσεις μπορούν να διενεργούνται προς οποιαδήποτε χώρα του κόσμου, ωστόσο η έκδοση των παραστατικών και τελική φορολόγηση πραγματοποιείται στη χώρα της έδρας, που συνήθως αποτελεί ένα φορολογικό παράδεισο (Δουβής, 2008).

4.15 Εταιρείες υβρίδια

Οι εταιρικές αυτές μορφές αποτελούν συνδυασμό των ήδη αναφερόμενων ανωτέρω σχημάτων. Έτσι, οι ιδρυτές και ιδιοκτήτες, μπορούν να συνδυάσουν, προς

εξυπηρέτηση των σκοπών τους, διαφορετικά εταιρικά σχήματα σε μία εταιρεία υβρίδιο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η διοίκηση της εταιρείας έχει απεριόριστη εξουσία (όπως στην περίπτωση του trust). Για τον περιορισμό αυτών των εξουσιών, επιτρέπεται η έκδοση προνομιούχων μετοχών, τις οποίες κατέχουν οι πραγματικοί μέτοχοι. Οι μετοχές αυτές είναι εξαργυρώσιμες ανά πάσα στιγμή, δίνοντας το πλεονέκτημα στους μετόχους να κατέχουν το δικαίωμα ψήφου, περιορίζοντας έτσι τις εξουσίες της διοίκησης (Δουβής, 2003).

4.16 Συμπέρασμα

Ανωτέρω αναλύονται όλες οι γνωστές εταιρικές μορφές ενός υπεράκτιου εταιρικού σχήματος, επεξηγώντας και παρουσιάζοντας τους διαφορετικούς σκοπούς που εξυπηρετούν. Έτσι, ανάλογα με τη δραστηριότητα και το λόγο ίδρυσης, ο ιδιοκτήτης μπορεί να επιλέξει το κατάλληλο σχήμα για τις ανάγκες. Γίνεται κατανοητό, ότι ορισμένες εταιρικές μορφές είναι απλές σε δομή και δραστηριότητα, όπως για παράδειγμα οι εταιρείες παροχής υπηρεσιών ή εκμετάλλευσης ακινήτων, ενώ αντίθετα άλλες είναι πιο σύνθετες, όπως για παράδειγμα τα εμπιστεύματα και τα υβρίδια. Όσο πιο σύνθετη είναι η εταιρική μορφή μίας εξωχώριας εταιρείας, τόσο πιο δύσκολος είναι ο εντοπισμός των πραγματικών δικαιούχων και ως εκ τούτου η φορολόγηση στην πηγή των εισοδημάτων.

5. Τριγωνικές συναλλαγές, το παράδειγμα της Βουλγαρίας

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται και αναλύεται η μέθοδος των τριγωνικών συναλλαγών, τόσο μεταξύ ανεξάρτητων εταιρειών όσο και μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών. Οι τριγωνικές συναλλαγές, ιδιαίτερα μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών, αποτελεί το συνηθέστερο τρόπο μεταφοράς κερδών μεταξύ επιχειρήσεων του ίδιου ομίλου. Επιπλέον, αποσαφηνίζονται οι έννοιες των ενδοκοινοτικών συναλλαγών και των συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας, μέσω πρακτικών παραδειγμάτων και σχετικών εγγράφων. Τέλος, αναλύεται το παράδειγμα της Βουλγαρίας, ως ένα ελκυστικό προορισμό για ίδρυση offshore εταιρείας, με βάση τα ελληνικά δεδομένα και συνδέονται τα όσα προηγουμένως αναφέρθηκαν με το φορολογικό καθεστώς της χώρας αυτής.

5.1 Τριγωνικές συναλλαγές

Οι τριγωνικές συναλλαγές αποτελούν μία μορφή εμπορικών συναλλαγών, όπου συμμετέχουν τρεις (ή και περισσότεροι) αντισυμβαλλόμενοι. Συγκεκριμένα, η συναλλαγή δεν πραγματοποιείται απευθείας μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή, αλλά μεταξύ τους παρεμβάλλεται και μία τουλάχιστον ακόμη εταιρεία, η οποία συνήθως εδρεύει σε χώρα φορολογικό παράδεισο. Ο συνηθέστερος σκοπός των τριγωνικών συναλλαγών είναι η μεταφορά των κερδών από μία χώρα με υψηλό φορολογικό συντελεστή σε αυτήν με το χαμηλότερο. Στην πραγματικότητα, τα εμπορεύματα που διακινούνται μεταξύ αγοραστή και πωλητή δεν περνούν ποτέ από τη φυσική κυριότητα του ενδιάμεσου τρίτου. Ο λόγος ύπαρξης του ενδιάμεσου είναι καθαρά η χειραγώγηση της τιμολόγησης και η μεταφορά του κέρδους. Οι εταιρείες που δρουν ως ενδιάμεσοι τρίτοι, στις περισσότερες περιπτώσεις δεν έχουν φυσική παρουσία στη χώρα έδρας. Η ίδρυση και η τήρηση των απαραίτητων εγγράφων διενεργείται συνήθως από δικηγόρους ή λογιστές που ειδικεύονται στο σκοπό αυτό και η έδρα της εταιρείας δεν είναι παρά μόνο μερικά τετραγωνικά στο γραφείο του υπεύθυνου ίδρυσης (Μελάς, 2010).

Η τεχνική των τριγωνικών συναλλαγών είναι χρήσιμη τόσο για την εξαγωγική εταιρεία όσο και την εισαγωγική. Πιο συγκεκριμένα, η εταιρεία που εισάγει το προϊόν επιθυμεί την εισαγωγή τους μέσω της ενδιάμεσης εταιρείας που εδρεύει στο φορολογικό παράδεισο (και συνήθως είναι συνδεδεμένη με αυτήν εταιρεία), ώστε να

υπερτιμολογήσει. Με τη μέθοδο της υπερτιμολόγησης ο πωλητής (ανεξάρτητος τρίτος) πουλάει το προϊόν στην ενδεδειγμένη τιμή προς τη συνδεδεμένη ενδιάμεση εταιρεία (offshore). Στη συνέχεια η offshore υπερτιμολογεί το προϊόν αυτό προς τον τελικό αγοραστή. Έτσι, ο αγοραστής αυξάνει το κόστος πωληθέντων στη χώρα με τον υψηλό φορολογικό συντελεστή πουλώντας σε μία τιμή κοντά στην τιμή αγοράς και εμφανίζοντας μειωμένα κέρδη. Ταυτόχρονα, ο ενδιάμεσος δημιουργεί μεγαλύτερα κέρδη στη χώρα έδρας, τα οποία όμως φορολογούνται με χαμηλότερο συντελεστή. Το αποτέλεσμα της πράξης αυτής είναι η μειωμένη απόδοση φόρου στη χώρα με τον υψηλό συντελεστή (Κρανιδιώτης, Σιώτου & Σφακιανάκη, 2010).

Από την πλευρά της εταιρείας που εξάγει, η μέθοδος των τριγωνικών συναλλαγών είναι επίσης χρήσιμη για μείωση των κερδών. Αναλυτικότερα, ο πωλητής αρχικά τιμολογεί την ενδιάμεση συνδεδεμένη εταιρεία σε μία τιμή χαμηλότερη από την κανονική, κοντά στο κόστος παραγωγής, ώστε να παρουσιάσει στη χώρα έδρας μειωμένα κέρδη. Η συνδεδεμένη ενδιάμεση εταιρεία πουλάει το προϊόν στον τελικό αγοραστή (ανεξάρτητο) στην κανονική τιμή πώλησης, μεταφέροντας έτσι το μεγαλύτερο ποσοστό κέρδους στη χώρα με το χαμηλό φορολογικό συντελεστή (Κρανιδιώτης, Σιώτου & Σφακιανάκη, 2010).

Από όλα τα ανωτέρω, γίνεται κατανοητό πως η τεχνική των τριγωνικών συναλλαγών αποτελεί έναν τρόπο μεταφοράς φορολογητέων κερδών μεταξύ συνδεδεμένων επιχειρήσεων ενός ομίλου, από μία χώρα με υψηλό φορολογικό συντελεστή (που αποτελεί ταυτόχρονα και τη χώρα που ασκείται η επιχειρηματική δραστηριότητα) προς μία χώρα με χαμηλό φορολογικό συντελεστή (που αποτελεί τη χώρα έδρας της offshore). Παρακάτω αναλύονται αριθμητικά παραδείγματα, για την πλήρη κατανόηση της μεθόδου των τριγωνικών συναλλαγών, τόσο από την πλευρά του εισαγωγέα όσο και την αντίστοιχη του εξαγωγέα.

5.1.1 Μεταφορά κερδών από εισαγωγή

Στην παρακάτω περίπτωση θα αναλυθεί η μεταφορά κερδών, με τη μέθοδο της τριγωνικής συναλλαγής, από την πλευρά της εισαγωγής προϊόντων. Έστω ότι προμηθευτής (ανεξάρτητος) είναι η εταιρεία «**Άλφα**», η οποία εδρεύει στην Κίνα και πουλάει το προϊόν στην εταιρεία «**Έψιλον**» που εδρεύει στην Ελλάδα. Η «**Έψιλον**» έχει θυγατρική εταιρεία τη «**Βήτα**», η οποία εδρεύει στη Βουλγαρία. Έτσι, η «**Έψιλον**»

ζητά από την «**Άλφα**» την τιμολόγηση των προϊόντων στη «**Βήτα**», αλλά αποστολή αυτών απευθείας στην έδρα της στην Ελλάδα.

Έστω η τιμή του προϊόντος είναι 10 € και αφορά μία συνολική παραγγελία 10.000 € (1.000 τεμάχια). Η «**Άλφα**» τιμολογεί τη «**Βήτα**» τις 10.000 € και αποστέλλει τα προϊόντα στην «**Έψιλον**». Η τιμή λιανικής (ή τιμή διάθεσης) του προϊόντος στην Ελλάδα είναι 20 €. Έτσι, η «**Βήτα**» υπερτιμολογεί το προϊόν και το πουλάει έναντι 19,50 € στην «**Έψιλον**». Το συνολικό τιμολόγιο που εκδίδεται από τη «**Βήτα**» στην «**Έψιλον**» είναι $19,50 \text{ €} * 1.000 \text{ τεμάχια} = 19.500 \text{ €}$, δημιουργώντας ένα καθαρό έσοδο στη Βουλγαρία 9.500 €. Η «**Έψιλον**» πουλάει το σύνολο των τεμαχίων έναντι 20 € το τεμάχιο στην Ελλάδα, ήτοι 20.000 €, παρουσιάζοντας ωστόσο ένα καθαρό κέρδος 500 € (20.000 πωλήσεις – 19.500 κόστος πωληθέντων). Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται μία φορολογική υποχρέωση στη Βουλγαρία ποσού 950 € (9.500 € κέρδος * 10% φορολογικός συντελεστής Βουλγαρίας) και στην Ελλάδα ποσού 110 € (500 € κέρδος * 22% φορολογικός συντελεστής Ελλάδας).

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι το ελληνικό κράτος έχει μία απώλεια φόρου ίση με 2.090 € (10.000 κανονικό κέρδος * 22% φορολογικός συντελεστής – 110 € που αποδίδεται από το εικονικό κέρδος). Έτσι, το ελληνικό κράτος έχει ζημία από τις πράξεις αυτές, ενώ ταυτόχρονα η Βουλγαρία εμφανίζει κρατικά έσοδα από τα εικονικά κέρδη της «**Βήτα**».

Στο ανωτέρω παράδειγμα, για χάριν απλούστευσης δεν συγκαταλέγονται τυχών κόστη τελωνείου, δασμών και μεταφορικά. Επιπλέον, χρησιμοποιείται ενιαίο νόμισμα το ΕΥΡΩ.

5.1.2 Μεταφορά κερδών από εξαγωγή

Στην παρακάτω περίπτωση θα αναλυθεί η μεταφορά κερδών, με τη μέθοδο της τριγωνικής συναλλαγής, από την πλευρά της εξαγωγής προϊόντων. Έστω ότι η «**Έψιλον**» είναι εταιρεία παραγωγής και εξαγωγών με έδρα την Ελλάδα και η «**Βήτα**» είναι θυγατρική της στη Βουλγαρία. Πελάτης της ελληνικής εταιρείας είναι η «**Ηττα**» που εδρεύει στο Ηνωμένο Βασίλειο. Έστω ότι η «**Ηττα**» προβαίνει σε παραγγελία 1.000 τεμαχίων που παράγει η «**Έψιλον**» έναντι 20 € ανά τεμάχιο, ήτοι συνολική παραγγελία 20.000 €. Η «**Έψιλον**» συμφωνεί με την «**Ηττα**» την απευθείας αποστολή

των προϊόντων από την Ελλάδα, αλλά την τιμολόγηση αυτών μέσω της βουλγάρικης θυγατρικής «**Βήτα**».

Η «**Εψιλον**» έχει ανά μονάδα κόστος παραγωγής 5 €. Έτσι, τιμολογεί την πώληση στη «**Βήτα**» έναντι 7 € το τεμάχιο, ήτοι 7.000 €, εμφανίζοντας κέρδη 2 € στο τεμάχιο (5 € παραγωγή – 7 € πώληση). Ταυτόχρονα, η «**Βήτα**» τιμολογεί την «**Ηττα**» 20.000 € (1.000 τεμάχια * 20 €/τεμάχιο), παρουσιάζοντας κέρδη 13.000 € (20.000 € πώληση – 7.000 € αγορά από Ελλάδα).

Υπολογίζοντας τις φορολογικές υποχρεώσεις της «**Βήτα**» και της «**Εψιλον**», εντοπίζεται πως στη Βουλγαρία οφείλεται ένας φόρος 1.300 € (13.000 € κέρδος * 10% φορολογικός συντελεστής Βουλγαρίας), έναντι αντίστοιχης υποχρέωσης στην Ελλάδα ποσού 440 € (2.000 € κέρδος * 22% φορολογικός συντελεστής Ελλάδας). Από όλα αυτά, γίνεται κατανοητό, πως οι ελληνικές φορολογικές αρχές έχουν ζημία έναντι ποσού 2.860 € (15.000 € κανονικό κέρδος * 22% φορολογικός συντελεστής – 440 € που αποδίδονται). Αντίθετα, οι βουλγάρικες φορολογικές αρχές παρουσιάζουν ένα εικονικό έσοδο φόρου ποσού 1.300 €.

Στο ανωτέρω παράδειγμα, για χάριν απλούστευσης δεν συγκαταλέγονται τυχών κόστη τελωνείου, δασμών και μεταφορικά. Επιπλέον, χρησιμοποιείται ενιαίο νόμισμα το ΕΥΡΩ.

Τα ανωτέρω παραδείγματα παρουσιάζουν τρόπους μεταφοράς κερδών από χώρα με υψηλό φορολογικό συντελεστή προς χώρα με χαμηλότερο φορολογικό συντελεστή. Οι τριγωνικές συναλλαγές, που αποτελούν τον πιο διαδεδομένο τρόπο μεταφοράς κερδών αναλύονται τόσο από την πλευρά της εταιρείας που εισάγει, όσο και από την πλευρά της εταιρείας που εξάγει.

5.2 Ενδοκοινοτικές συναλλαγές

Ως ενδοκοινοτική συναλλαγή ορίζεται οποιαδήποτε συναλλαγή πραγματοποιείται μεταξύ δύο επιτηδευματιών, υποκείμενων σε ΦΠΑ με έδρα διαφορετικές χώρες εντός της ΕΕ. Σύμφωνα με το Άρθρο 11 του Νόμου 2859/2000 ως ενδοκοινοτική απόκτηση θεωρείται *«η απόκτηση της εξουσίας να διαθέτει κάποιος ως κύριος ενσώματα κινητά αγαθά, που αποστέλλονται ή μεταφέρονται στον αποκτώντα από τον πωλητή ή τον αποκτώντα ή από πρόσωπο που ενεργεί για λογαριασμό τους, στο εσωτερικό της χώρας*

από άλλο κράτος - μέλος, από το οποίο αναχώρησε η αποστολή ή η μεταφορά του αγαθού» (Ν. 2859/2000, 2000).

Τα κράτη μέλη της ΕΕ έχουν το πλεονέκτημα της ελεύθερης διακίνησης αγαθών και υπηρεσιών χωρίς δασμούς και απαλλαγή από ΦΠΑ. Ωστόσο, οι επιτηδευματίες που πραγματοποιούν ενδοκοινοτικές αποκτήσεις και λήψεις υπόκεινται σε ορισμένες υποχρεωτικές διαδικασίες με βάση τους Ευρωπαϊκούς νόμους. Οι υποχρεώσεις αυτές προβλέπουν αρχικά την υποβολή δήλωσης για έναρξη ενδοκοινοτικών συναλλαγών στην αρμόδια αρχή εντός ενός μηνός από την πρώτη συναλλαγή για την εγγραφή στο σύστημα VIES. Στην Ελλάδα η αρμόδια αρχή είναι το μητρώο της εφορίας υπαγωγής. Επιπλέον υποχρεώσεις αποτελεί η αποστολή της μηνιαίας δήλωσης LISTING αποκτήσεων ή/και παραδόσεων, καθώς και η αποστολή μηνιαίας δήλωσης INTRASTAT. Υποχρέωση για δήλωση INTRASTAT έχουν τα νομικά πρόσωπα ή επιτηδευματίες που πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια (Γκίνογλου, 2004). Παρακάτω παρατίθεται επιμέρους ανάλυση για το σύστημα VIES, καθώς και για τις δηλώσεις LISTING και INTRASTAT.

5.2.1 Σύστημα VIES

Ο όρος VIES προκύπτει από τα αρχικά των λέξεων VAT Information Exchange System, που στα ελληνικά μεταφράζεται ως Σύστημα Ανταλλαγής Πληροφοριών ΦΠΑ. Το σύστημα αυτό προσφέρει έλεγχο των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Όπως αναφέρεται ανωτέρω, όλα τα νομικά πρόσωπα και επιτηδευματίες που διενεργούν ενδοκοινοτικές συναλλαγές, έχουν υποχρέωση εγγραφής στο σύστημα VIES, ώστε να τηρείται μία κοινή βάση. Στη βάση αυτή είναι καταγεγραμμένη όλη η απαραίτητη πληροφόρηση, ώστε να πραγματοποιείται αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των ενδιαφερόμενων. Το πληροφοριακό αυτό σύστημα έχει πρόσβαση στα αρμόδια μητρώα όλων των χωρών μελών της ΕΕ και έτσι μπορεί να αντλεί και να παρουσιάζει όλη την απαραίτητη πληροφορία (Taxisland, 2011).

Αναλυτικότερα, οι υποκείμενοι στο φόρο που υπάγονται σε ειδικό καθεστώς αγροτών ή πραγματοποιούν μόνο παραδόσεις αγαθών/παροχές υπηρεσιών που δεν παρέχουν κανένα δικαίωμα έκπτωσης, καθώς και τα μη υποκείμενα στο φόρο νομικά πρόσωπα ή επιτηδευματίες, οφείλουν να αποκτούν ΑΦΜ/ΦΠΑ και να εγγράφονται στο σύστημα VIES για τις ενδοκοινοτικές αποκτήσεις που πραγματοποιούν, εφόσον το ύψος των

συναλλαγών αυτών, χωρίς τον αναλογούντα ΦΠΑ, ξεπερνούν το ποσό των 10.000 €. Στο αναφερθέν ποσό, λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των αποκτήσεων από όλα τα κράτη μέλη κατά την προηγούμενη ή κατά την τρέχουσα διαχειριστική περίοδο. Η υποχρέωση αυτή ισχύει, χωρίς όριο, για τα καινούρια μεταφορικά μέσα, καθώς και για τα προϊόντα που υπάγονται σε ειδικό φόρο κατανάλωσης. Τα πρόσωπα αυτά εφόσον το επιθυμούν, μπορούν να αποκτήσουν ΑΦΜ/ΦΠΑ και να εγγραφούν στο σύστημα VIES, για την πραγματοποίηση ενδοκοινοτικών αποκτήσεων ανεξαρτήτων ποσού, με δήλωση στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. και με ισχύ για τουλάχιστον δύο διαχειριστικές περιόδους (Taxheaven, 2009).

Με την εγγραφή στο σύστημα, ο υποκείμενος λαμβάνει τον ευρωπαϊκό αριθμό ΑΦΜ του, που αποτελείται από το πρόθεμα της χώρας που δραστηριοποιείται και τον αριθμό ΑΦΜ που έχει στη χώρα του. Έτσι, κάθε φορά που διενεργείται μία ενδοκοινοτική παράδοση, το παραστατικό που εκδίδεται θα πρέπει να αναγράφει τον ευρωπαϊκό αριθμό ΑΦΜ που είναι μοναδικός για κάθε εταιρεία. Παρακάτω παρατίθεται πίνακας με το πρόθεμα της κάθε χώρας μαζί με τη χώρα που αφορά:

Πρόθεμα Χώρα	
AT	Αυστρία
BE	Βέλγιο
BG	Βουλγαρία
CY	Κύπρος
CZ	Τσεχική Δημοκρατία
DE	Γερμανία
DK	Δανία
EE	Εσθονία
EL	Ελλάδα
ES	Ισπανία
FI	Φινλανδία
FR	Γαλλία
HR	Κροατία
HU	Ουγγαρία
IE	Ιρλανδία
IT	Ιταλία
LT	Λιθουανία
LU	Λουξεμβούργο
LV	Λετονία
MT	Μάλτα
NL	Κάτω Χώρες
PL	Πολωνία
PT	Πορτογαλία
RO	Ρουμανία
SE	Σουηδία
SI	Σλοβενία
SK	Σλοβακία
XI	Βόρεια Ιρλανδία

Πίνακας 1: Πρόθεμα με χώρα αναφοράς

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή - https://ec.europa.eu/taxation_customs/vies/

Το βασικό πλεονέκτημα του συστήματος VIES είναι η άμεση πρόσβαση σε πληροφοριακά στοιχεία τόσο από την πλευρά του πωλητή όσο και του αγοραστή. Συγκεκριμένα, ο υποψήφιος αγοραστής κατά την έναρξη μίας νέας συνεργασίας, μπορεί να ελέγξει την ύπαρξη του προμηθευτή από τον οποίο θα εμπορεύεται και τη νομιμότητα των στοιχείων του. Από την άλλη, αντίστοιχους ελέγχους μπορεί να διενεργήσει ο προμηθευτής για έναν πελάτη που έχει εκδηλώσει ενδιαφέρον, δηλαδή τη νόμιμη δήλωση στο ευρωπαϊκό σύστημα VIES. Με τον τρόπο αυτό διατηρείται η διαφάνεια των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται εντός της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

5.2.2 Δηλώσεις LISTING

Οι δηλώσεις LISTING υποβάλλονται όταν υποκείμενος σε ΦΠΑ σε χώρα της ΕΕ πραγματοποιεί αποκτήσεις ή παραδόσεις αγαθών ή υπηρεσιών με άλλον υποκείμενο σε ΦΠΑ εγκατεστημένο σε χώρα της ΕΕ. Συγκεκριμένα, τα νομικά πρόσωπα ή επιτηδευματίες που εδρεύουν σε κάποια χώρα της ΕΕ και διαθέτουν ΑΦΜ/ΦΠΑ στη χώρα αυτή, έχουν υποχρέωση υποβολής δήλωσης LISTING εφόσον (Taxheaven, 2009):

- Πραγματοποιούν ενδοκοινοτικές αποκτήσεις/παραδόσεις αγαθών, καθώς και αποκτήσεις που αποδεικνύουν ότι έγιναν με σκοπό μεταγενέστερη παράδοση σε χώρα εντός της ΕΕ.
- Λαμβάνουν ή παραδίδουν υπηρεσίες, υποκείμενες σε φόρο, από ή σε υποκείμενο στο φόρο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, για τις οποίες ο τύπος φορολογίας είναι το εσωτερικό της χώρας. Η υποχρέωση δήλωσης δεν ισχύει εφόσον οι υπηρεσίες αυτές είναι απαλλασσόμενες του φόρου στη χώρα που παραδίδονται.

Συνεπώς, υποχρέωση υποβολής δήλωσης έχει και ο λήπτης των αγαθών ή υπηρεσιών καθώς και αυτός που παραδίδει τα αγαθά ή υπηρεσίες. Η ελληνική νομοθεσία προβλέπει τη σύνταξη και αποστολή της δήλωσης Φ4 (Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Ενδοκοινοτικών Παραδόσεων Αγαθών και Παρεχόμενων Υπηρεσιών) στην περίπτωση που ο υποκείμενος είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα και παραδίδει αγαθά ή υπηρεσίες σε υποκείμενο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ. Αντίστοιχα, η σύνταξη και αποστολή της δήλωσης Φ5 (Ανακεφαλαιωτικός Πίνακας Ενδοκοινοτικών Αποκτήσεων Αγαθών και Λήψεων Υπηρεσιών) είναι υποχρεωτική για τους υποκείμενους στο φόρο στο εσωτερικό της χώρας (Ελλάδας) που λαμβάνουν αγαθά ή υπηρεσίες από υποκείμενους εγκατεστημένους σε άλλο κράτος μέλος της ΕΕ (Ν. 2859/2000, 2000).

Η προθεσμία της υποβολής της εκάστοτε δήλωσης ορίζεται σύμφωνα με την ΠΟΛ. 1091/2003 μέχρι την 26^η ημέρα του επόμενου μήνα για τους υπόχρεους που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας και υποχρεούνται σε μηνιαία αποστολή δηλώσεων ΦΠΑ, ή την 26^η ημέρα του επόμενου μήνα από τη λήξη κάθε τριμήνου για τους υπόχρεους που τηρούν βιβλία Β' κατηγορίας και υποχρεούνται σε τριμηνιαία αποστολή δηλώσεων ΦΠΑ.

Αναλυτικότερα, παρακάτω περιγράφονται οι πράξεις που καταχωρούνται στα έντυπα Φ4 και Φ5, ενδοκοινοτικών παραδόσεων και αποκτήσεων αντίστοιχα (Taxheaven, 2009):

- Οι παραδόσεις αγαθών ή υπηρεσιών από το εσωτερικό της χώρας που αποστέλλονται ή μεταφέρονται σε άλλο κράτος μέλος (ή αντίστοιχα για αποκτήσεις αγαθών ή υπηρεσιών στο εσωτερικό της χώρας που αποστέλλονται ή μεταφέρονται από άλλο κράτος μέλος), εφόσον ο πωλητής και ο αγοραστής διαθέτουν ΑΦΜ/ΦΠΑ στη χώρα τους.
- Οι τριγωνικές συναλλαγές (αποκτήσεις ή παραδόσεις που προορίζονται για αποστολή σε άλλο κράτος μέλος).
- Εισαγωγές στην Ελλάδα από χώρα εκτός ΕΕ (πχ. Κίνα) που απαλλάσσεται από το ΦΠΑ και η μετέπειτα αποστολή αυτών προς χώρα της ΕΕ (πχ. Γερμανία), πρέπει να εμφανισθεί ως ενδοκοινοτική παράδοση. Ενώ αντίστοιχα οι αποκτήσεις στην Ελλάδα από άλλο κράτος μέλος (πχ. Ισπανία) στο οποίο έχουν εισαχθεί από χώρα εκτός ΕΕ (πχ. Βραζιλία) πρέπει να εμφανισθούν ως ενδοκοινοτική απόκτηση.
- Τέλος, ενδοκοινοτικές αποκτήσεις, κατά την παράγραφο 3 του άρθρου 7 του Ν. 2859/2000, αποτελούν οι παραλαβές αγαθών (ή υπηρεσιών) από υποκείμενο που διαθέτει ΑΦΜ/ΦΠΑ και τα οποία είτε αποστέλλονται από άλλο κράτος μέλος από τον ίδιο υποκείμενο για τις ανάγκες του, είτε μεταφέρονται από άλλο κράτος μέλος στο εσωτερικό της χώρας.

Υπόδειγμα δηλώσεων Φ4 και Φ5 παρατίθεται στο Παράρτημα ΙΙ της παρούσας εργασίας.

5.2.3 Δηλώσεις INTRASTAT

Η δήλωση INTRASTAT πήρε το όνομα από τα αρχικά του «**Intra Community Statistics**» και αποτελεί ένα σύστημα συλλογής στατιστικών στοιχείων για τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Επομένως, υπάρχει διαφορετική δήλωση INTRASTAT αποκτήσεων και παραδόσεων. Η δήλωση αυτή, εμπεριέχει τη συλλογή πληροφοριών με σκοπό να διασφαλιστεί η ποιότητα και εγκυρότητα των στατιστικών των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Οι πληροφορίες που καταχωρούνται από τους υπόχρεους

στο σύστημα INTRASTAT, συλλέγονται από τις αρμόδιες αρχές της εκάστοτε χώρας μέλους και καλύπτουν τη διακίνηση αγαθών μεταξύ των κρατών της ΕΕ.

Στα ελληνικά δεδομένα, από 1 Ιουνίου 2021 και με βάση την υπ' αριθμόν Α.1120/2021 απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών επήλθε τροποποίηση στην ΠΟΛ. 1253/9.8.1993 σχετικά με τις δηλώσεις INTRASTAT. Συγκεκριμένα, από την ημερομηνία ορόσημο, η δήλωση INTRASTAT θα υποβάλλεται ηλεκτρονικά στην ΕΛΣΤΑΤ, ταυτόχρονα με την υποβολή του ανακεφαλαιωτικού πίνακα ενδοκοινοτικών αποκτήσεων και παραδόσεων (LISTING) και όχι αργότερα από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής αυτού (Α. 1120/2021, 2021)

Τα όρια για την υποχρέωση υποβολής της δήλωσης INTRASTAT ορίζονται με την υπ' αριθμόν Ε. 2010/2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Οικονομικών. Η εν λόγω εγκύκλιος γνωστοποιεί πως *«τα στατιστικά κατώφλια που ισχύουν από 1.1.2022 έως 31.12.2022, πάνω από τα οποία οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να υποβάλλουν δήλωση Intrastat, διαμορφώνονται στις εκατόν πενήντα χιλιάδες ευρώ (150.000 €) για τις ενδοκοινοτικές αφίξεις και στις ενενήντα χιλιάδες ευρώ (90.000 €) για τις ενδοκοινοτικές αποστολές»* (Ε. 2010/2022, 2022).

5.3 Διμερές Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας

Ένα πρόβλημα, φορολογικής φύσεως, δημιουργείται όταν ένας φορολογούμενος έχει τη φορολογική του έδρα σε μία χώρα και ταυτόχρονα κατέχει μία άλλη πηγή εισοδήματος ή αποκτά περιουσία (κινητή ή ακίνητη) σε μία άλλη χώρα, διαφορετική από αυτήν της φορολογικής του έδρας. Το πρόβλημα, συνιστά τον τόπο φορολόγησης των εισοδημάτων που αποκτώνται σε μία χώρα, όταν αυτή είναι διαφορετική από τη φορολογική έδρα. Ο ΟΟΣΑ δημιούργησε ένα συμβατικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού και την αποφυγή της διπλής φορολόγησης των εισοδημάτων μεταξύ των κρατών. Η έννοια των συνάψεων διμερών συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας ή «Δ.Σ.Α.Δ.Φ.» χρονολογείται από το 1952. Η Ελλάδα, έχει συνάψει διμερείς συμβάσεις με τα περισσότερα από τα άλλα κράτη (Σειμμένης & Γεράγγελου, 2018).

Η διμερής αυτή σύναψη πραγματοποιείται για να καθορίζεται η φορολογική κατοικία του υποκείμενου, σε περίπτωση σύγχυσης, ή για να ανταλλάσσονται πληροφορίες σε

διάφορα θέματα φορολόγησης μεταξύ των κρατών. Στις ΔΣΑΔΦ υπάρχουν δύο συμβαλλόμενα μέρη:

- Το «**Κράτος Πηγής**», που αναφέρεται στο κράτος όπου δημιουργείται το εισόδημα ή τηρείται η περιουσία
- Το «**Άλλο Κράτος**», που αναφέρεται στο κράτος που ο πολίτης τηρεί τη φορολογική του έδρα.

Για τη σύνταξη των διμερών συμβάσεων υπάρχει ένα πρότυπο κείμενο, από τον ΟΟΣΑ, το οποίο χρησιμοποιείται ως βάση για την ομοιότητα στη θεματολογία των διατάξεων. Η Ελλάδα, ως μέλος του ΟΟΣΑ, κατά τη διαπραγμάτευση και σύναψη Σ.Α.Δ.Φ. με άλλα κράτη-μέλη ή μη μέλη του ΟΟΣΑ, χρησιμοποιεί ως βάση το Αναθεωρημένο Πρότυπο Σύμβασης του ΟΟΣΑ για την ομοιότητα στην θεματολογία των διατάξεων. Η ομοιότητα αυτή φαίνεται από τα 31 άρθρα του προτύπου της σύμβασης, όπως παρουσιάζονται κατωτέρω (Σειμένης & Γεράγγελου, 2018):

Α/Α Άρθρου	Περιγραφή
Άρθρο 1	Σε ποια πρόσωπα εφαρμόζονται οι διατάξεις
Άρθρο 2	Φόροι που καλύπτονται με τη ΔΣΑΔΦ
Άρθρο 3	Γενικοί ορισμοί της διμερούς σύμβασης
Άρθρο 4	Κάτοικος
Άρθρο 5	Μόνιμη εγκατάσταση
Άρθρο 6	Εισόδημα από ακίνητη περιουσία
Άρθρο 7	Κέρδη επιχειρήσεων
Άρθρο 8	Ναυτιλιακές και αεροπορικές μεταφορές
Άρθρο 9	Συνδεδεμένες επιχειρήσεις
Άρθρο 10	Μερίσματα
Άρθρο 11	Εισοδήματα από τόκους
Άρθρο 12	Δικαιώματα
Άρθρο 13	Ωφέλεια από κεφάλαιο
Άρθρο 14	Μη εξαρτημένες προσωπικές εργασίες
Άρθρο 15	Εξαρτημένες προσωπικές εργασίες
Άρθρο 16	Αμοιβές διευθυντών
Άρθρο 17	Καλλιτέχνες και αθλητές

Άρθρο 18	Συντάξεις
Άρθρο 19	Κυβερνητικές υπηρεσίες
Άρθρο 20	Σπουδαστές
Άρθρο 21	Άλλα εισοδήματα
Άρθρο 22	Κεφάλαιο
Άρθρο 23Α	Μέθοδος εξαίρεσης
Άρθρο 23Β	Μέθοδος πίστωσης
Άρθρο 24	Απαγόρευση διακρίσεων
Άρθρο 25	Διαδικασία αμοιβαίας συμφωνίας
Άρθρο 26	Ανταλλαγή πληροφοριών
Άρθρο 27	Αμοιβαία βοήθεια για είσπραξη φόρου
Άρθρο 28	Μέλη διπλωματικών αποστολών
Άρθρο 29	Επέκταση σε άλλα εδάφη
Άρθρο 30	Θέση σε ισχύ της σύμβασης
Άρθρο 31	Λήξη της ισχύος της σύμβασης

Πίνακας 2: Άρθρα Πρότυπης Σύμβασης ΔΣΑΔΦ

Πηγή: <https://www.taxheaven.gr/news/39887/oi-dimereis-symbaseis-apofyghs-diplhs-forologias-ta-mh-synergazomena-krath-ka>

5.4 Το παράδειγμα της Βουλγαρίας

Στην παρούσα ενότητα θα πραγματοποιηθεί ανάλυση του φορολογικού συστήματος της Βουλγαρίας και σύγκριση με τα αντίστοιχα ελληνικά δεδομένα. Επιπλέον, θα αναλυθούν οι διάφορες εταιρικές μορφές που υπάρχουν στη χώρα αυτή. Τέλος, θα πραγματοποιηθεί ανάλυση των φορολογικών πλεονεκτημάτων από την ίδρυση εταιρείας, ή μεταφορά έδρας στη Βουλγαρία.

5.4.1 Εμπορικό και επιχειρηματικό περιβάλλον

Η Βουλγαρία γεωγραφικά βρίσκεται στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και συνορεύει με τη Ρουμανία, τη Σερβία, τα Σκόπια, την Ελλάδα και την Τουρκία, ενώ έχει έκταση περίπου 110.994 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Η Βουλγαρία χαρακτηρίζεται ως χώρα με ανοιχτή, ελεύθερη αγορά και προηγμένο ιδιωτικό τομέα, ο οποίος αναπτύχθηκε ιδιαίτερα μετά την προσχώρηση της χώρας στην ΕΕ. Η Παγκόσμια Τράπεζα χαρακτηρίζει την

οικονομία ως άνω του μέσου εισοδήματος, ενώ ταυτόχρονα μία έρευνα που πραγματοποιήθηκε το 2018 την κατατάσσει στην 59^η θέση ανάμεσα σε σύνολο 190 εταιρειών. Η υψηλή αύξηση των εισοδημάτων οφείλεται στην εισροή άμεσων ξένων επενδύσεων, καταγράφοντας ρυθμούς αύξησης 3% με 4%. Το δημόσιο χρέος της χώρας διατηρείται σταθερό σε ποσοστό κάτω του 30% του συνολικού ΑΕΠ (Taxexperts, 2019).

5.4.2 Φορολογικοί συντελεστές

Οι φόροι γενικά διαχωρίζονται σε άμεσους και έμμεσους. Άμεσοι φόροι αποτελούν ο φόρος εισοδήματος φυσικών ή νομικών προσώπων, καθώς και οι φόροι που παρακρατούνται στην πηγή, ενώ έμμεσοι φόροι είναι ο ΦΠΑ και οι ειδικοί φόροι (Grant Thornton, 2019).

Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων που καταβάλλεται στη Βουλγαρία ισούται με το 10% των συνολικών εισοδημάτων. Υπόχρεος καταβολής φόρου είναι οποιοσδήποτε κάτοικος της χώρας, ενώ συνολικό εισόδημα θεωρείται οποιοδήποτε εισόδημα αποκτάται εντός και εκτός της χώρας (εκτός αν έχει υπογραφεί ΔΣΑΔΦ με τη χώρα πηγής). Ως κάτοικος θεωρείται κάθε πρόσωπο, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, εφόσον πληρείται μία από τις παρακάτω προϋποθέσεις (KGMP-Legal, 2019):

- Κατέχει μόνιμη διεύθυνση στη χώρα
- Παραμένει στο εσωτερικό της χώρας για περίοδο που υπερβαίνει τις 183 ημέρες σε οποιοδήποτε έτος
- Κατέχει το κέντρο ζωτικών συμφερόντων στο εσωτερικό της χώρας

Ο φόρος νομικών προσώπων, ή εταιρικός φόρος ορίζεται σε ποσοστό 10% επί των φορολογικών κερδών που πραγματοποιούνται από νομικά πρόσωπα εγκατεστημένα στη χώρα. Μία εταιρεία θεωρείται φορολογικός κάτοικος Βουλγαρίας εάν έχει συσταθεί σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία, έχει την έδρα της εντός της χώρας και έχει εγγραφεί σε τοπικό επιμελητήριο. Οι εταιρείες που νοούνται ως φορολογικοί κάτοικοι Βουλγαρίας υπόκεινται σε φόρο για το παγκόσμιο εισόδημά τους, ενώ οι μόνιμες εγκαταστάσεις και οι μη κάτοικοι φορολογούνται μόνο για το εισόδημα που προέρχεται από βουλγαρικές πηγές. Οι ετήσιες φορολογικές δηλώσεις υποβάλλονται στην Εθνική Υπηρεσία Φορολογίας μέχρι τις 31 Μαρτίου του επόμενου έτους,

ημερομηνία που αποτελεί και την καταληκτική μέρα για την εξόφληση αυτών (Taxexperts, 2019).

Ως φόρος παρακράτησης στην πηγή θεωρείται ο φόρος που καταβάλλεται στη χώρα έδρας της εταιρείας πριν από την καταβολή εισοδήματος σε νομικά πρόσωπα ή επιτηδευματίες του εξωτερικού (Γραβιάς, 2014). Στη Βουλγαρία, εισοδήματα που φορολογούνται με παρακράτηση φόρου στην πηγή είναι τα εξής (KGMP-Legal, 2019):

- Μερίσματα
- Έσοδα ενοικίων ή άλλης μορφής εισοδήματος από εκμετάλλευση ακινήτων ή ακίνητων αγαθών
- Αμοιβές τεχνικών υπηρεσιών
- Αμοιβές διαχείρισης ή διοίκησης νομικών προσώπων

Από τις ανωτέρω περιπτώσεις, τα μερίσματα υπόκεινται σε παρακρατούμενο φόρο στην πηγή 5%, ενώ όλες οι άλλες μορφές εισοδήματος σε φόρο 10%.

Όσον αφορά το ΦΠΑ, το πλαίσιο του νόμου ακολουθεί τα ευρωπαϊκά δεδομένα, καθώς ο ΦΠΑ είναι ένας έμμεσος φόρος που επιβάλλεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Για τις επιχειρήσεις με έδρα στην ΕΕ, ο ΦΠΑ είναι απαιτητός στις περισσότερες πωλήσεις και αγορές αγαθών εντός της ΕΕ. Στις περιπτώσεις αυτές, ο ΦΠΑ επιβάλλεται και οφείλεται στη χώρα της ΕΕ όπου τα αγαθά καταναλώνονται από τον τελικό καταναλωτή. Ομοίως, ο ΦΠΑ επιβάλλεται στις υπηρεσίες που παρέχονται τη στιγμή που πραγματοποιούνται σε κάθε χώρα της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Στη Βουλγαρία, υποχρεωτική καταχώριση σε καθεστώς ΦΠΑ έχει κάθε νομικό πρόσωπο ή επιτηδευματίας με φορολογητέο κύκλο εργασιών άνω των 50.000 BNG (ή 25.564 €), για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους δώδεκα συνεχόμενους μήνες πριν από τον τρέχοντα μήνα. Ωστόσο, οποιοσδήποτε υποκείμενος στο φόρο που δεν ξεπερνάει τα προαναφερθέντα όρια, μπορεί να επιλέξει την οικειοθελή εγγραφή στο πλαίσιο του ΦΠΑ.

Για τις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών στο εσωτερικό της χώρας ισχύει συντελεστής 20%, ενώ υπάρχει και ο μειωμένος συντελεστής 9% που ισχύει για τον τουριστικό τομέα, ήτοι παροχή υπηρεσιών διαμονής από τουριστικά καταλύματα και ξενοδοχεία. Τέλος, υπάρχουν και συγκεκριμένα αγαθά τα οποία απαλλάσσονται του ΦΠΑ και για τα οποία η απαλλαγή αναφέρεται ρητά από τη νομοθεσία.

Παρακάτω παρατίθεται σχετικός πίνακας με τους φορολογικούς συντελεστές ανά κατηγορία εσόδων και ΦΠΑ, που ισχύουν σε Βουλγαρία και Ελλάδα:

Φόρος	Συντελεστής Ελλάδας	Συντελεστής Βουλγαρίας
Νομικά πρόσωπα	22%	10%
Φυσικά πρόσωπα	Κλίμακα	10%
Μερίσματα	0% ή 5%	0% ή 5%
Δικαιώματα	20%	10%
Τόκοι	15%	10%
ΦΠΑ	0% ή 13% ή 24%	0% ή 9% ή 20%

*Πίνακας 3: Σύγκριση φορολογικών συντελεστών Ελλάδας-Βουλγαρίας
Πηγή: Taxexperts.gr & Taxheaven.gr*

Τέλος, σε ορισμένες κατηγορίες προϊόντων επιβάλλεται ειδικός φόρος. Τα προϊόντα αυτά είναι:

- Αλκοόλ
- Προϊόντα καπνού
- Αυτοκίνητα
- Ηλεκτρισμός
- Πετρέλαιο

5.4.3 Διαδικασία ίδρυσης εταιρείας

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, οποιοδήποτε αλλοδαπό φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί να κατέχει εξ' ολοκλήρου μία εταιρεία στη Βουλγαρία. Η διαδικασία ίδρυσης ξεκινάει με την καταχώρηση της εταιρείας στο εμπορικό μητρώο και τη διαδικασία που προβλέπει ο εμπορικός νόμος του 2008 για τον κάθε τύπο εταιρείας. Απαραίτητο έγγραφο αποτελεί το καταστατικό της εταιρείας το οποίο εγκρίνεται πριν την εγγραφή της εταιρείας. Οι πληροφορίες που απαιτείται να αναφέρονται στο καταστατικό, καθορίζονται από τον εκάστοτε τύπο εταιρείας. Η προθεσμία για την ολοκλήρωση των επιμέρους διαδικασιών μέχρι την τελική εγγραφή στο μητρώο ορίζεται σε ένα μήνα περίπου. Μετά την ολοκλήρωση της εγγραφής στο μητρώο, η εταιρεία λαμβάνει ένα μοναδικό αριθμό που χρησιμοποιείται σε κάθε επικοινωνία με δημόσιους φορείς ως αναγνωριστικό. Τέλος, μόνο για τις περιπτώσεις γραφείων εμπορικών αντιπροσώπων ξένης περιουσίας, υπάρχει η υποχρέωση εγγραφής και στο

Εθνικό Στατιστικό Ινστιτούτο για στατιστικούς, φορολογικούς και κοινωνικοασφαλιστικούς σκοπούς (Αλαβάνος, 2017).

Τρεις είναι οι βασικοί εταιρικοί τύποι που συναντώνται στη Βουλγαρία, με δύο εξ' αυτών να έχουν παραλλαγές ανάλογα με τον αριθμό των μετόχων. Παρακάτω παρατίθενται οι βασικές εταιρικές μορφές και οι παραλλαγές αυτών (Δημολιάνης):

- **OOD** → Που αποτελεί την αντίστοιχη *Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης*, με τουλάχιστον 2 εταίρους και ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο σύστασης 2 BGN (ή 1 €). Η αντίστοιχη *Μονοπρόσωπη Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης*, αποτελεί παραλλαγή της OOD και εμφανίζεται ως **EOOD**. Το κύριο χαρακτηριστικό της EOOD είναι πως αποτελείται από έναν και μοναδικό εταίρο που μπορεί να είναι είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο.
- **AD** → Που αποτελεί την αντίστοιχη *Ανώνυμη Εταιρεία*, με τουλάχιστον 2 μετόχους και ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο σύστασης 50.000 BNG (ή 25.556 €). Η αντίστοιχη *Μονοπρόσωπη Ανώνυμη Εταιρεία*, αποτελεί την παραλλαγή της AD και εμφανίζεται ως **EAD**. Το κύριο χαρακτηριστικό της EAD είναι πως αποτελείται από έναν και μοναδικό μέτοχο που μπορεί να είναι είτε φυσικό είτε νομικό πρόσωπο.
- **ET** → Που αποτελεί την αντίστοιχη *Ατομική Επιχείρηση*, με έναν ιδιοκτήτη και χωρίς ελάχιστο ποσό καταβολής, καθώς ο ιδιοκτήτης δεσμεύεται με το σύνολο της περιουσίας του.

Ανωτέρω αναλύονται οι μορφές εταιριών με αντικείμενο εμπορικές δραστηριότητες και παροχή υπηρεσιών. Εντούτοις, εντοπίζονται και πιο εξειδικευμένες μορφές εταιρειών, όπως οι εταιρείες επενδύσεων, οι τράπεζες και οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις. Ασφαλώς, το ελάχιστο κεφάλαιο για τη σύσταση τέτοιας μορφής εταιρειών διαφέρει από όσα αναλύθηκαν ανωτέρω, με τα ποσά να κυμαίνονται από 6 εκ. BGN (3 εκ. €) για τις ασφαλιστικές και 10 εκ. BGN (5 εκ. €) για τις τράπεζες (Αλαβάνος, 2017).

Από όλα τα ανωτέρω, κρίνεται σκόπιμο να πραγματοποιηθεί επιπλέον ανάλυση, με περισσότερες λεπτομέρειες, για τις εταιρείες OOD και AD. Αρχικά, όπως αναφέρθηκε η OOD αποτελεί την Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης και λειτουργεί με πλήρη ομοιότητα με την εταιρική αυτή μορφή. Πιο συγκεκριμένα, η εταιρική αυτή μορφή αποτελείται από τους εταίρους που καταβάλουν αρχικά το κεφάλαιο της εταιρείας. Η

οικονομική ευθύνη των εταίρων, περιορίζεται μέχρι το ποσό του κεφαλαίου που έχουν καταθέσει, εν αντιθέσει με την ατομική επιχείρηση ή την ομόρρυθμη εταιρεία που ο ιδιοκτήτης δεσμεύεται με το συνολικό ποσό της περιουσίας του (κινητής και ακίνητης). Επιπλέον, η εταιρεία διοικείται από τους διαχειριστές που έχουν επιλεγθεί από τη Γενική Συνέλευση των εταίρων (Ν. 4541/2018, 2018).

Έτσι, οι ΕΠΕ συνδυάζουν τα πλεονεκτήματα των Ομόρρυθμων και Ανώνυμων εταιρειών, χωρίς να παρουσιάζονται τα μειονεκτήματα αυτών, όπως η δέσμευση του συνόλου της περιουσίας (ΟΕ) και τα μεγάλα κεφάλαια που απαιτούνται για την ίδρυση (ΑΕ).

Η εταιρείες με τη μορφή AD, λειτουργούν όπως οι αντίστοιχες Ανώνυμες Εταιρείες στην Ελλάδα, το νομοθετικό πλαίσιο των οποίων ορίζεται από το Ν. 4548/2018. Οι ΑΕ ιδρύονται από τους μετόχους, με ελάχιστο μετοχικό κεφάλαιο τις 25.000 €. Το όργανο διοίκησης είναι το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο διορίζεται από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Κάθε μέτοχος έχει τόσα δικαιώματα ψήφου όσος είναι και ο αριθμός των αντίστοιχων μετοχών που κατέχει. Τέλος, οι μέτοχοι δεσμεύονται μόνο μέχρι το ποσό του κεφαλαίου που έχουν καταθέσει και όχι για το σύνολο της περιουσίας τους. Το ίδιο ρυθμιστικό και κανονιστικό πλαίσιο ισχύει και για τις αντίστοιχες βουλγάρικες AD.

5.4.4 Λόγοι ίδρυσης επιχείρησης στη Βουλγαρία

Η επιλογή μίας γεωγραφικής περιοχής, που δίνει τη δυνατότητα για χαμηλότερη φορολόγηση, αποτελεί ίσως κίνητρο για τους επιχειρηματίες, να δραστηριοποιηθούν στο χώρο αυτό. Παρακάτω παρατίθεται σχετική ανάλυση των κυριότερων λόγων για τους οποίους μπορεί να επιλεγθεί η Βουλγαρία, ως ένα μέρος για μεγιστοποίηση των κερδών:

- Ο φορολογικός συντελεστής των εταιρειών είναι 10%, όταν στην Ελλάδα είναι 22%
- Ο φορολογικός συντελεστής των φυσικών προσώπων είναι ενιαίος και ίσος με 10%, όταν στην Ελλάδα είναι κλιμακωτός, με το μεγαλύτερο ποσοστό να φτάνει το 44%, για εισοδήματα μεγαλύτερα των 40.001 € (Άρθρο 12 Ν.4172/2013, 2013)

- Ο συντελεστής φορολόγησης των δικαιωμάτων και των τόκων είναι 10%, όταν στην Ελλάδα είναι 20% και 15% αντίστοιχα
- Ο υψηλός συντελεστής ΦΠΑ είναι 20% και ο χαμηλός 9%, όταν στην Ελλάδα είναι 24% και 13% αντίστοιχα (στην Ελλάδα ισχύει και ο υπέρ-μειωμένος συντελεστής 6% για φάρμακα και υγειονομικό υλικό)
- Οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές απαλλάσσονται του ΦΠΑ, καθώς η Βουλγαρία ανήκει στην ΕΕ (Οδηγία 2006/112/EΚ, 2006)
- Το βουλγάρικο νόμισμα (Λέβα) έχει συνδεθεί με το ΕΥΡΩ και συνεπώς αποτελεί ένα σταθερό και φθινό νόμισμα (1 BGN = 0,51 €)
- Οι παραγωγικές εταιρείες απολαμβάνουν χαμηλά κόστη, όπως εργασίας ενοικίων κ.α.

Τέλος, είναι σκόπιμο να αναφερθούν οι φορολογικές απαλλαγές που δίνονται σε επιχειρήσεις που επιλέγουν να επενδύσουν και δραστηριοποιηθούν σε υποβαθμισμένες περιοχές (πχ. υψηλή ανεργία). Οι προϋποθέσεις για τις φορολογικές απαλλαγές παρουσιάζονται κατωτέρω (Αλαβάνος, 2017):

- Απαλλαγή έως και 100% του εταιρικού φόρου για επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε περιοχές με ανεργία που ξεπερνά το 35% του μέσου όρου της χώρας. Η απαλλαγή λαμβάνεται για διάρκεια τουλάχιστον πέντε ετών, ανεξάρτητα από την πορεία της ανεργίας
- Μείωση του εταιρικού φόρου έως και 10% επί της αξίας των παγίων επενδύσεων (με εξαίρεση τα επιβατικά οχήματα), εφόσον η επένδυση πραγματοποιείται σε περιοχή με ποσοστό ανεργίας που είναι μεγαλύτερο του 50% του μέσου όρου της χώρας
- Ειδική έκπτωση επί των κερδών και των εργοδοτικών εισφορών μέχρι και 12 μήνες για επιχειρήσεις που προσλαμβάνουν εγγεγραμμένους ανέργους
- Απαλλαγή έως και 100% επί του εταιρικού φόρου για επιχειρήσεις που πραγματοποιούν προγράμματα τεχνικής συνεργασίας, χρηματοδοτούμενα από τα Κοινοτικά Προγράμματα PHARE και ISPA.

5.4.5 ΔΣΑΔΦ Ελλάδα – Βουλγαρίας

Μεταξύ της Ελλάδας και της Βουλγαρίας έχει υπογραφη Διμερής Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας (ΔΣΑΔΦ), με την οποία ορίζεται η φορολογική αντιμετώπιση των μισθωτών υπηρεσιών, των μερισμάτων, των τόκων και των δικαιωμάτων. Η εν λόγω σύμβαση κυρώθηκε με το Ν. 2255/1994 (1994). Πιο συγκεκριμένα, για πληρωμές από τη Βουλγαρία προς την Ελλάδα, ισχύουν τα παρακάτω:

- Μερίσματα 0%
- Τόκοι 5%
- Δικαιώματα 5%

Ενώ για πληρωμές από την Ελλάδα στη Βουλγαρία ισχύουν:

- Μερίσματα 0%
- Τόκοι 0%
- Δικαιώματα 0%

Συντάξεις και άλλες αμοιβές παρόμοιας φύσης που καταβάλλονται σε κάτοικο Ελλάδας για προηγούμενη εξαρτημένη απασχόληση, φορολογούνται μόνο στην Ελλάδα. Ανεξάρτητα από τις διατάξεις της παραγράφου 1, οι καταβολές που γίνονται σύμφωνα με τη νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης της Βουλγαρίας, φορολογούνται μόνο στη Βουλγαρία. Οποιαδήποτε σύνταξη που καταβάλλεται από τη Βουλγαρία, σε ένα φυσικό πρόσωπο για υπηρεσίες που παρασχέθηκαν στο εσωτερικό της χώρας, φορολογούνται μόνο στη Βουλγαρία (Ν. 2255/1994, 1994).

Τέλος, με το άρθρο 4 του ανωτέρω νόμου, καθορίζεται και η έννοια της φορολογικής κατοικίας. Συγκεκριμένα το άρθρο καθορίζει πως *«Στην περίπτωση της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο που, σύμφωνα με τους νόμους της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, υπόκειται σε φορολογία σε αυτήν λόγω εθνικότητας και που δεν είναι κάτοικος ενός τρίτου κράτους, καθώς και οποιοδήποτε πρόσωπο διάφορο του φυσικού προσώπου που, σύμφωνα με τους νόμους της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας, φορολογείται σε αυτήν λόγω του τόπου του κεντρικού του καταστήματος ή της εγγραφής του στα μητρώα νομικών προσώπων αλλά ο όρος αυτός δεν περιλαμβάνει οποιοδήποτε πρόσωπο που φορολογείται στη Βουλγαρία για εισόδημα που προέρχεται από πηγές μέσα σ' αυτήν ή κεφάλαιο εγκατεστημένο σ' αυτή»* (Άρθρο 4, Ν. 2255/1994, 1994).

5.5 Συμπέρασμα

Από την ανάλυση που προηγήθηκε εντοπίζονται οι λόγοι που οι Έλληνες επιχειρηματίες πολλές φορές επιλέγουν τη Βουλγαρία για τη μεταφορά της έδρας της επιχείρησής τους. Η ενέργεια αυτή, τις περισσότερες φορές, συγχέεται με τη μεταφορά κερδών και φαινόμενα φοροαποφυγής, ωστόσο αυτό δεν είναι απόλυτο. Καταρχήν, η Βουλγαρία είναι από τα κράτη που θεωρούνται ως προνομιακά, με συνέπεια οι συναλλαγές με βουλγάρικες εταιρείες να βρίσκονται στο μικροσκόπιο των ελεγκτικών αρχών. Το γεγονός αυτό, δημιουργεί ανάγκη για επιπλέον τεκμηρίωση των συναλλαγών, ώστε να μπορούν να αιτιολογηθούν και οι οποιεσδήποτε δαπάνες να αναγνωρίζονται φορολογικά προς έκπτωση. Από την άλλη, η Βουλγαρία δεν θεωρείται κράτος μη συνεργάσιμο και έχει υπογραφεί ΔΣΑΔΦ με την Ελλάδα, γεγονός που καταδεικνύει πως υπάρχει συνεργασία μεταξύ των αρχών των δύο χωρών.

Έτσι, γίνεται φανερό, πως η μεταφορά κερδών με τριγωνικές συναλλαγές μέσω της Βουλγαρίας, είναι μία τεχνική που μπορεί να επιφέρει αύξηση των κερδών και μείωση της φορολογίας, ωστόσο δεν είναι πάντοτε ο κανόνας. Εφόσον υπάρχει πραγματική δραστηριότητα στη Βουλγαρία και η παραγωγή πραγματοποιείται στο εσωτερικό της χώρας, αποτελεί καθαρή επιχειρηματική κίνηση. Η έννοια της μεταφοράς κερδών ισχύει στις περιπτώσεις που υπάρχει εικονική έδρα στη Βουλγαρία και η ουσιαστική παραγωγή ή μεταποίηση πραγματοποιείται σε άλλη χώρα, με συνέπεια ο επιχειρηματίας να καρπώνεται τα φορολογικά πλεονεκτήματα που παρέχει η χώρα.

6. Συμπεράσματα

Στο κεφάλαιο αυτό παρατίθενται τα ευρήματα και τα συμπεράσματα της εργασίας, όπως αναλύθηκαν στις επιμέρους ενότητες. Επιπλέον, περιγράφονται οι περιορισμοί της ερευνητικής εργασίας καθώς παρατίθενται προτάσεις για μελλοντική έρευνα. Τέλος, παρουσιάζεται ένα συγκεντρωτικό συμπέρασμα του κεφαλαίου με όλα τα σημαντικά σημεία των επιμέρους εννοιών.

Ο κύριος και πρωταρχικός σκοπός της κάθε επιχείρησης είναι η επίτευξη κέρδους, μέσω της αποτελεσματικής χρήσης των διαθέσιμων πόρων. Για το λόγο αυτό, οι υπεράκτιες ή offshore εταιρείες διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην παγκόσμια οικονομία. Ένα μέσο επίτευξης κερδών είναι η μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης και για το λόγο αυτό η μεταφορά των κερδών είναι μία τεχνική που εξυπηρετεί το σκοπό αυτό.

6.1 Ευρήματα

Μέσω της ιστορικής αναδρομής στην εμφάνιση και οργάνωση των offshore εταιρειών, εντοπίστηκε πως η απαρχή του φαινομένου τοποθετείται στο 2^ο αιώνα π.Χ., όταν οι Ρωμαίοι, προκειμένου να μειώσουν την εμπορική δύναμη της Ρόδου, μετέτρεψαν το λιμάνι της Δήλου σε ένα κέντρο ελεύθερου (από πλευράς φόρων) εμπορίου. Μετέπειτα, το φαινόμενο εκδηλώθηκε κατά το 19^ο αιώνα μ.Χ. στις ΗΠΑ και συγκεκριμένα στην πολιτεία Νιου Τζέρσεϋ, όπου και νομοθετήθηκε ένα ειδικό νομικό και φορολογικό καθεστώς χαμηλής φορολόγησης. Η εξέλιξη του φαινομένου των υπεράκτιων εταιρειών εκδηλώθηκε στην Ευρώπη και συγκεκριμένα σε χώρες όπως η Ελβετία, το Λουξεμβούργο κτλ.

Τις τελευταίες δεκαετίες, η έννοια των υπεράκτιων εταιρειών συνδέεται με φαινόμενα φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής, καθώς πολλές χώρες που παρέχουν φορολογικά προνόμια έχουν συνδεθεί με οικονομικά σκάνδαλα και ξέπλυμα χρήματος από παράνομες δραστηριότητες. Η σύνδεση αυτή δεν είναι πάντοτε ορθή, καθώς αρκετοί παγκόσμιοι οργανισμοί προσπαθούν να εκμεταλλευτούν όλα τα διαθέσιμα μέσα, ώστε να αυξήσουν τα κέρδη τους. Η λεπτή γραμμή που κρίνει το αποτέλεσμα των ενεργειών, έγκειται στην ύπαρξη έδρας και ουσιαστικών δραστηριοτήτων στο φορολογικό παράδεισο. Έτσι, υπεράκτιες εταιρείες με «κανονικές» έδρες (μισθωμένους ή

ιδιόκτητους χώρους) που απασχολούν προσωπικό που κατοικεί στη χώρα αυτή και έχουν ουσιαστική εμπορική, παραγωγική ή μεταποιητική δραστηριότητα αποτελούν «πραγματικές» εταιρείες. Αντίθετα, «εικονικές» εταιρείες με έδρα κάποιο γραφείο (συνήθως δικηγόρου ή λογιστή) και χωρίς προσωπικό και ουσιαστική δραστηριότητα, συνήθως ιδρύονται για σκοπούς μεταφοράς κερδών.

Ένα από τα σημαντικά πλεονεκτήματα που προσφέρουν οι υπεράκτιες εταιρείες, πέραν των ισχυρών φορολογικών κινήτρων, αποτελεί η μυστικότητα των συναλλαγών και της ταυτότητας των μετόχων. Η μυστικότητα αυτή, είναι ιδιαίτερα ελκυστική για εταιρείες και φυσικά πρόσωπα που για διάφορους λόγους θέλουν να αποκρύψουν στοιχεία της περιουσίας τους ή των κερδών τους. Επιπλέον, η ταχύτητα σύστασης αλλά και η ευελιξία στις κινήσεις κεφαλαίων αποτελούν επιπρόσθετα πλεονεκτήματα ίδρυσης offshore εταιρειών. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι εταιρείες αυτές μπορούν να συσταθούν σε μόλις μερικές ώρες, ορίζοντας ως μοναδικό υποχρεωτικό έγγραφο το καταστατικό. Επίσης, η ευελιξία στην κίνηση κεφαλαίων έγκειται στην μεταφορά χρημάτων μεταξύ τραπεζών, ακόμη και διαφορετικών χωρών, χωρίς να αποκαλύπτονται τα στοιχεία των δικαιούχων.

Από την άλλη, η ίδρυση μίας υπεράκτιας εταιρείας, ενέχει και μειονεκτήματα, εφόσον διενεργούνται εμπορικές πράξεις με την Ελλάδα. Αρχικά, η ελληνική νομοθεσία προβλέπει τη μη αναγνώριση δαπανών που πραγματοποιούνται από εταιρείες που εδρεύουν σε κράτη προνομιακά ή μη συνεργάσιμα. Έτσι οποιαδήποτε δαπάνη για αγορά αγαθών ή υπηρεσιών δεν αφαιρείται από τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης εφόσον δεν έχει αυστηρή τεκμηρίωση. Επιπλέον, παρόμοια φορολογική αντιμετώπιση έχουν και οι αγορές παγίων από τέτοια κράτη, με τις αναλογούσες αποσβέσεις να αποτελούν λογιστική διαφορά. Με τους τρόπους αυτούς, περιορίζονται φαινόμενα μεταφοράς κερδών και μείωσης φορολογίας μέσω τριγωνικών συναλλαγών. Τέλος, για την αντιμετώπιση φαινομένων μεταβίβασης ακινήτων, η ελληνική νομοθεσία προβλέπει έναν επιπλέον, ετήσιο φόρο 15% επί της αντικειμενικής αξίας. Ο φόρος αυτός αφορά ακίνητα που μεταβιβάζονται ή κατέχονται από εταιρείες με έδρα κράτη προνομιακά ή μη συνεργάσιμα.

Το φαινόμενο των offshore επηρεάζει την οικονομική πολιτική σε παγκόσμια κλίμακα, καθώς δεν αποτελεί μόνο ελληνικό πρόβλημα. Οι ευνοούμενοι από το φαινόμενο αυτό, είναι οι ιδρυτές και ιδιοκτήτες των offshore. Τα κράτη και οι ενώσεις κρατών

συνεργάζονται για την αντιμετώπιση ή όσο το δυνατόν περιορισμό, με τους ελεγκτικούς μηχανισμούς να προσπαθούν να επιβάλουν αυστηρές κυρώσεις ή αντικίνητρα για τους πολίτες να ιδρύσουν offshore. Τόσο η ΕΕ όσο και οι ΗΠΑ προσπαθούν να περιορίσουν τα φαινόμενα της φοροδιαφυγής, προχωρώντας σε υπογραφή μονομερών συμβάσεων με χώρες που υποδέχονται φορολογικούς παραδείσους, επιτυγχάνοντας έτσι πρόσβαση σε πληροφόρηση και δεδομένα μεταφοράς κεφαλαίων.

Στην Ελλάδα, το φαινόμενο αυτό επίσης έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις, με τις περισσότερες εταιρείες ελληνικών συμφερόντων σε φορολογικούς παραδείσους, όπως Παναμάς και Νήσοι Κέϋμαν, να μην έχουν απολύτως καμία ουσιαστική δραστηριότητα και μοναδικός τους σκοπός αποτελούσε η ανώνυμη κίνηση κεφαλαίων ή κατοχή περιουσίας και κατ' επέκταση η φοροδιαφυγή. Κατά το έτος 2002, η ελληνική νομοθεσία με τους Ν. 2992/2002, 3052/2002 και 3091/2002 λαμβάνει μέτρα κατά των υπεράκτιων εταιρειών. Έτσι με τον Ν. 3091/2002 προσδιορίζεται εννοιολογικά ο όρος υπεράκτια εταιρεία, ενώ παράλληλα, με το άρθρο 15 του Ν. 2992/2002 υποχρεούνται οι εταιρείες αυτές να υποβάλλουν φορολογική δήλωση στην Ελλάδα, εφόσον κατέχουν περιουσία. Τέλος, με τον Ν. 3052/2002 ορίστηκε ότι επιτηδευματίας αποτελεί κάθε αλλοδαπό νομικό πρόσωπο, οποιασδήποτε μορφής εφόσον αποκτά περιουσία ή άλλο εμπράγματο δικαίωμα ή ανεγείρει ακίνητο στην Ελλάδα. Στόχος των ανωτέρω νόμων αποτελεί ο περιορισμός φαινομένων ιδρύσεων offshore εταιρειών.

Ωστόσο, η ίδρυση και η λειτουργία μίας υπεράκτιας εταιρείας απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και ξεκάθαρους στόχους. Υπάρχουν πολλές μορφές υπεράκτιων σχημάτων, κάθε μία από τις οποίες εξυπηρετεί διαφορετικό σκοπό. Έτσι, ο ιδρυτής θα πρέπει να έχει θέσει προηγουμένως τους στόχους που θέλει να επιτύχει, ώστε να επιλέξει την κατάλληλη εταιρική μορφή. Μεταξύ των διαφορετικών εταιρικών σχημάτων, υπάρχει και διαφορετική πολυπλοκότητα, με μορφές σύνθετες και άλλες λιγότερο. Τέλος, για επίτευξη πολύ συγκεκριμένων και πολύπλοκων στόχων, έχει αναπτυχθεί και συνδυασμός μορφών.

Μία από τις πιο διαδεδομένες και κλασσικές τεχνικές μεταφοράς κερδών αποτελεί το τριγωνικό εμπόριο ή αλλιώς, οι τριγωνικές συναλλαγές. Μέσω των τριγωνικών συναλλαγών πραγματοποιείται μεταφορά κέρδους είτε από την πλευρά του αγοραστή (μεταπωλητή) είτε από την πλευρά του πωλητή (παραγωγού). Παραδείγματα

μεταφοράς κέρδους και από τις δύο πλευρές έχουν αναλυθεί και επεξηγηθεί με αριθμητικά δεδομένα. Η ΕΕ για τη λήψη και αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων έχει επιβάλει τη σύνταξη και αποστολή της δήλωσης LISTING, η οποία είναι απαραίτητο να υποβληθεί τόσο από τον αγοραστή (λήπτη) όσο και από τον πωλητή (αποστολέα). Τα ΑΦΜ των αντισυμβαλλόμενων, καθώς και οι αξίες διασταυρώνονται, ώστε οι ελεγκτικές αρχές των κρατών να λαμβάνουν την απαραίτητη πληροφόρηση.

Τέλος, πραγματοποιήθηκε ανάλυση για την περίπτωση της Βουλγαρίας, που αποτελεί ένα κράτος προνομιακού καθεστώτος, αλλά είναι συνεργάσιμο. Η Βουλγαρία αποτέλεσε μία δίοδο για Έλληνες επιχειρηματίες να αναπτύξουν τεχνικές φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής στο παρελθόν, μέσω τριγωνικών συναλλαγών και ίδρυσης εταιρειών χωρίς ουσιαστική δραστηριότητα. Ωστόσο, τα φαινόμενα αυτά δεν αποτελούν πάντοτε τον κανόνα, καθώς σε αρκετές περιπτώσεις έχουν πραγματοποιηθεί επενδύσεις σε παραγωγικές μονάδες. Το νομοθετικό πλαίσιο της Βουλγαρίας, μάλιστα, δίνει ισχυρά κίνητρα σε υποψήφιους επενδυτές, εφόσον αναπτύξουν τις δραστηριότητές τους σε συγκεκριμένες περιοχές. Ο συνδυασμός, επομένως, του χαμηλού φορολογικού συντελεστή, της συνεργασίας που παρέχεται μεταξύ Ελλάδας και Βουλγαρίας και της σύναψης σύμβασης αποφυγής διπλής φορολόγησης, δίνει πραγματικά κίνητρα για επένδυση. Το ελληνικό κράτος και οι ελεγκτικές αρχές χάνουν από τη φυγή κεφαλαίων και κατ' επέκταση φόρων, καθώς συγκριτικά, η Βουλγαρία επιβάλει φορολογικούς συντελεστές σε ορισμένες κατηγορίες εισοδημάτων ακόμη και πιο κάτω από το μισό, από τους αντίστοιχους συντελεστές για την ίδια κατηγορία εισοδήματος που αποκτάται στην Ελλάδα.

6.2 Περιορισμοί

Τα αποτελέσματα και συμπεράσματα που παρατίθενται στη συγκεκριμένη έρευνα, ενδέχεται να μην αντικατοπτρίζουν το σύνολο των δραστηριοτήτων των offshore και ως εκ τούτου να μην παρουσιάζεται η συνολική εικόνα της φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής. Το γεγονός αυτό, οφείλεται στην παροχή απόρρητου από τις χώρες φορολογικούς παραδείσους με αποτέλεσμα να υπάρχει πληροφόρηση που δεν έχει αποκαλυφθεί. Τα συμπεράσματα αντλούνται από περιπτώσεις υποθέσεων που έχουν αποκαλυφθεί, όπως Panama Papers και περιπτώσεις εικονικών εταιρειών στη Βουλγαρία.

6.3 Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Για το συγκεκριμένο θέμα, υπάρχει ένα μεγάλο πεδίο έρευνας που μπορεί να πραγματοποιηθεί στο μέλλον. Αρχικά, η ανάπτυξη ενός οικονομετρικού μοντέλου που να μπορεί να δώσει προβλέψεις για περιπτώσεις εταιρειών με ουσιαστική δραστηριότητα ή αντίστοιχα «εικονικών» εταιρειών που χρησιμοποιούνται για μεταφορά κερδών. Επέκταση του ανωτέρω μοντέλου, αποτελεί η όσο το δυνατόν ακριβής καταγραφή και ποσοτικοποίηση των ζημιών από φαινόμενα φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής. Επίσης, η συνεχής καταγραφή των νέων εταιρικών σχημάτων, θα ήταν αρκετά χρήσιμη, στη βάση της εξέλιξης των επιχειρήσεων και της πολυπλοκότητας των συναλλαγών σε παγκόσμιο επίπεδο. Τέλος, η καταγραφή του αριθμού των εταιρειών που εδρεύουν και δραστηριοποιούνται στη Βουλγαρία, από Έλληνες επιχειρηματίες, με σκοπό τον εντοπισμό των φόρων που έχουν αποδοθεί και την αντίστοιχη ζημία στην ελληνική οικονομία.

7. Βιβλιογραφία

7.1 Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

- Abbot, J. & Hampton, M. (1999) *Offshore finance centers and tax heavens*. Hampshire: Purdue University Press.
- Alstadsaeter, A., Johannesen, N. & Zucman, G. (2018) ‘Who owns the wealth in tax havens? Macro evidence and implications for global inequality’, *Journal of Public Economics*, 162(1), pp. 89-100.
- Barber, H. (2007) *Tax heavens today: The benefits and pitfalls of banking and investing offshore*. New Jersey: John Riley & Sons Inc.
- Bayer, R.C., Holder, R., Raschky, P.A. & Strittmatter, A. (2020) ‘Expropriations, property confiscations and new offshore entities: Evidence from the Panama Papers’, *Journal of Economic Behavior & Organization*, 171(1), pp. 132-152.
- Buckley, P.J., Sutherland, D., Voss, H. & El-Gorahi, A. (2013) ‘The economic geography of offshore incorporation in tax havens and offshore financial centres: the case of Chinese MNEs’, *Journal of Economic Geography*, 15(1), pp. 103-128.
- Bulatov, A. (2017) ‘Offshore orientation of Russian Federation FDI’, *Transnational Corporations*, 24(2), pp. 71-89.
- Caruana-Galizia, P. & Caruana-Galizia, M. (2016) ‘Offshore financial activity and tax policy: Evidence from a leaked data set’, *Journal of Public Policy*, 36(3), pp. 457-488.
- Chernykh, L. & Mityakov, S. (2017) ‘Offshore schemes and tax evasion: The role of banks’, *Journal of Financial Economics*, 126(3), pp. 516-542.
- Col, B. & Patel, S. (2016) ‘Going to Haven? Corporate Social Responsibility and Tax Avoidance’, *Journal of Business Ethics*, 154(1), pp. 1033-1050.
- Gao, Z. (2009) ‘Current issues of international law on offshore abandonment, with special reference to the United Kingdom’, *Ocean Development & International Law*, 28(1), pp. 59-78.
- Haberly, D. & Wojcik, D. (2014) ‘Tax havens and the production of offshore FDI: an empirical analysis’, *Journal of Economic Geography*, 15(1), pp. 75-101.

- Hadnum, L. (2013) *Tax Planning With Offshore Companies & Trusts: The A-Z Guide (International Tax Planning Series)*. 1st edn. Bütschwil: WRP Tax Publishing.
- Hampton, M. (1996) 'Where Currents Meet: The Offshore Interface Between Corruption, Offshore Finance Centers and Economic Development', *Institute of Development Studies*, 27(2), pp. 78-87.
- Hampton, M. & Christensen, J. (2003) 'Exploring the Relationship between Tourism and Offshore Finance in Small Island Economies', *Association of American Geographers*, 30(9), pp. 1657-1673.
- Hanlon, M., Maydew, E.L. & Thornock, J.R. (2013) 'Taking the Long Way Home: U.S. Tax Evasion and Offshore Investments in U.S. Equity and Debt Markets', *The Journal of Finance*, 70(1), pp. 257-287.
- Neal, T. (1998) *The offshore advantage: Privacy, Asset protection, offshore banking and investing*. Portland: MasterMedia Publishing Corp.
- OECD. (2000) *Towards Global Tax Co-operation: Progress in Identifying and Eliminating Harmful Tax Practices*, Report to the 2000 Ministerial Council Meeting and Recommendations by the Committee on Fiscal Affairs.
- Oshri, I. (2011) *Offshoring Strategies: Evolving Captive Center Models*. Massachusetts: MIT Press.
- Palan, R., Petersen, H. & Phillips, R. (2021) 'Arbitrage spaces in the offshore world: Layering, 'fuses' and partitioning of the legal structure of modern firms', *Environment and Planning A: Economy and Space* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 15 Μαΐου 2022).
- Robinson, J. (2006) *The Sink: Crime, Terror and Dirty Money in the Offshore World*. Toronto: McClelland And Steward.
- The Guardian. (2013) 'UK's top companies condemned for prolific use of tax havens', *The Guardian* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 15 Μαΐου 2022).
- The Guardian. (2013) 'Offshore secrets: how many UK companies are run from overseas havens?', *The Guardian* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 09 Μαΐου 2022).
- Schmitt, J. (2008) *Legal offshore tax havens: how to take legal advantage of the IRS Code and pay less in taxes*. 1st edn. Ocala: Atlantic Publishing Group Inc.

- Schneider, J. (2001) *The Complete Guide to Offshore Money Havens, Revised and Updated 4th Edition: How to Make Millions, Protect Your Privacy, and Legally Avoid Taxes*. 4th edn. New York: Prima Lifestyle.
- Shaxson, N. (2011) *Treasure Islands: Tax Havens and the Men who Stole the World*. 9th edn. New York: St. Martin's Press LLC.
- Woodward, R. (2006) 'Offshore Strategies in Global Political Economy: Small Islands and the Case of the EU and OECD Harmful Tax Competition Initiatives', *Cambridge Review International Affairs*, 19, p. 4.
- Zhang, S. (2004) 'Company Law Theory: Regulations and Operation', *International Review – China Law Press*, 15(2), pp. 223-238.

7.2 Ελληνική βιβλιογραφία

- Αντωνόπουλος, Δ. & Κατούδης, Η. (2005) *Ερμηνεία φορολογίας εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων*. Β' Έκδοση. Αθήνα: Ιδιωτική Έκδοση.
- Γκίνογλου, Δ. (2004) *Φορολογική Λογιστική (Εφαρμογές)*. Θεσσαλονίκη: Ανικούλα Αμαλία.
- Γραβιάς, Κ. (2014) 'Άρθρα Παρακράτηση φόρου με τον νέο ΚΦΕ - Αλλαγές στην υποβολή δηλώσεων παρακρατούμενων φόρων (ενημερωμένο)', *Taxheaven* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 5 Ιουλίου 2022).
- Δημητρίου, Δ. (2014) 'Υπεράκτιες (Offshore) Εταιρείες και Φορολογία', *Accountancy Greece*, 13 [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 11 Μαΐου 2022).
- Δημολιάνης, Δ. 'Βασικές Μορφές Εταιρειών στη Βουλγαρία', *Dimolianis Trading* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 10 Ιουλίου 2022).
- Δουβής, Π. (2008) *Offshore Δραστηριότητες*. Β' Έκδοση. Αθήνα: Press Line.
- Ερνστ & Γιανγκ (Ernst & Young). (2016) 'Η Φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Αιτίες, Έκταση και Προτάσεις Καταπολέμησής της', *ΔιαΝΕΟσις Οργανισμός Έρευνας & Ανάλυσης* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 25 Ιουνίου 2022).
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2022) 'Κανόνες και συντελεστές ΦΠΑ: κανονικοί, ειδικοί και μειωμένοι συντελεστές', *Ευρωπαϊκή Επιτροπή* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 25 Ιουνίου 2022).

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (2022) ‘Έλεγχος αριθμού ΦΠΑ (VIES)’, *Ευρωπαϊκή Επιτροπή* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 30 Ιουνίου 2022).
- Κορρές, Λ. (2016) ‘Περί offshore και άλλων «καινών» δαιμονίων’, *Taxheaven* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 20 Ιουνίου 2022).
- Κρανιδιώτης, Π., Σιώτου, Μ. & Σφακιανάκη, Ν. (2010) ‘ΦΠΑ και Οικονομικό Αποτέλεσμα’, *Ανώτατο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης, Ηράκλειο*.
- Λιγωμένου, Α. (2006) *Εξωχώριες Εταιρίες και Φορολογικοί παράδεισοι*, Αρχείο Νομολογίας, σελ. 148.
- Μελάς, Δ. (2010) ‘Διεθνής Φορολογικός Σχεδιασμός & Υπεράκτιες Επιχειρήσεις’, *Φοροτεχνική και Θρακική Προσέγγιση*, Τεύχος Ιουλίου, σελ. 80.
- Μπεζαντάκος, Α. (2014) ‘Offshore εταιρείες, νομικές οντότητες και σχηματικά παραδείγματα απεικόνισης των δραστηριοτήτων τους στην Ελληνική οικονομία’, *Υπουργείο Οικονομικών – ΣΔΟΕ*, σελ. 1-78.
- Μπώλος, Α.Π. (2013) ‘Εξωχώριες εταιρείες (offshore companies) και ελληνική έννομη τάξη’, *Νομικό Βήμα*, Τόμος 61.
- Ντρούκας, Κ. (2017) ‘Άρθρα Φάκελος ενδοομιλικών συναλλαγών: «Εν αρχή ην.....» - Αρχή των Ίσων Αποστάσεων (Arm’s Length Principle)’, *Taxheaven* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 25 Ιουνίου 2022).
- ΟΟΣΑ. (2016) *Πολυμερής Σύμβαση για την εφαρμογή των μέτρων που σχετίζονται με τις φορολογικές συμφωνίες για την πρόληψη της διάβρωσης της φορολογικής βάσης και της μετατόπισης των κερδών*, Παρίσι 24 Νοεμβρίου 2016.
- Παμπούκης, Χ. (2001) *Οι υπεράκτιες (offshore) εταιρίες στο Ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκτυο*, ΔΕΕ 7, σελ. 965.
- Παμπούκης, Χ. (2010) *Δίκαιο Διεθνών Συναλλαγών*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Σεϊμένης, Ο. (2013) ‘Η off shore εταιρεία και τα μυστικά της’, *Taxheaven* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 15 Μαΐου 2022).
- Σεϊμένης, Ο. & Γεράγγελου, Α. (2018) ‘Οι Διμερείς Συμβάσεις Αποφυγής Διπλής Φορολογίας - Τα μη συνεργαζόμενα κράτη κ.ά.’, *Taxheaven* [Online]. Διαθέσιμο: [εδώ](#) (Πρόσβαση: 20 Ιουνίου 2022).4
- Σπυροπούλου, Ε. (2015) *Εξωχώριες εταιρείες 2014 Offshore*. Αθήνα: Εκδόσεις Δεδεμάδη.

- Στεφάνου, Κ.Ι. & Ασημακοπούλου, Ε. (2006) *Η Φορολογία Των Εταιριών Στο Νέο Διεθνές Και Ευρωπαϊκό Περιβάλλον*. Αθήνα: Εκδόσεις Σάκκουλα.
- Τσιρίδης, Π. (2009) *Ο Νέος Νόμος για το Ξέπλυμα Χρήματος (Ν 3691/2008)*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

7.3 Παραπομπές Νομοθεσίας

- Άρθρο 4 του Ν. 2255/1994 (ΦΕΚ Α' 195/18-11-1994)
- §9 Άρθρο 7 του Ν. 2859/2000 (ΦΕΚ Α' 248/07-11-2000)
- Άρθρο 11 του Ν. 2859/2000 (ΦΕΚ Α' 248/07-11-2000)
- §9 Άρθρο 5 του Ν. 3091/2002 (ΦΕΚ Α' 330/24-12-2002)
- Ν. 3522/2006 (ΦΕΚ Α' 276/22-12-2006)
- Ν. 3691/2008 (ΦΕΚ Α' 166/05-08-2008)
- Άρθρο 12 του Ν. 4172/2013 (ΦΕΚ Α' 167/23-07-2013)
- Ν. 4541/2018 (ΦΕΚ Α' 31-05-2018)
- Ν. 4548/2018 (ΦΕΚ Α' 104/13-06-2018)
- Ν. 4557/2018 (ΦΕΚ Α' 139/30-07-2018)
- §1 Άρθρο 14 του Ν. 4646/2019 (ΦΕΚ Α' 201/12-12-2019)
- Άρθρο 119 του Ν. 4799/2021 (ΦΕΚ Α' 78/18-05-2021)
- ΠΟΛ 1041/2003 (5.3.2003)
- ΠΟΛ 1091/2003 (10.7.2003)
- ΠΟΛ 1114/2017 (24.7.2017)
- ΠΟΛ 1100/2019 (20.3.2019)
- Α. 1120/2021 (1.6.2021)
- Ε. 2010/2022 (10.2.2022)
- Οδηγία 2006/112/ΕΚ (28.11.2006)

7.4 Ιστοσελίδες

- <https://www.taxheaven.gr/> (2009) 'ΑΠΟΦΑΣΗ 1091531/25.9.2009 Υποβολή ανακεφαλαιωτικών πινάκων για πράξεις που πραγματοποιούνται από 01/01/2010. - Κοινοποίηση οδηγιών για την συμπλήρωση των εντύπων των ανακεφαλαιωτικών πινάκων'.

- <https://www.taxisland.gr/> (2011) ‘Ενδοκοινοτικές Συναλλαγές’.
- <https://www.taxheaven.gr/> (2013) ‘Τι θεωρείται πλέον ως φοροδιαφυγή σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής διαδικασίας’.
- <https://alavanos.gr/> (2017) ‘Ίδρυση και Λειτουργία Εταιρείας στη Βουλγαρία’.
- <https://www.mixanitouxronou.gr/> (2018) ‘Η Δήλος ήταν η “αρχαία off shore”, απαλλαγμένη από τέλη και δασμούς. Γιατί τη συγκρίνουν με το Χονγκ Κονγκ. Στη Δήλο λειτουργούσε και το μεγαλύτερο σκλαβοπάζαρο’.
- <https://www.grant-thornton.gr/> (2019) ‘Από την άμεση στην έμμεση φορολογία’.
- <https://www.kgmp-legal.com/> (2019) ‘Φόροι στη Βουλγαρία’.
- <https://www.taxexperts.gr/> (2019) ‘Διεθνής Φορολογικός Οδηγός / Βαλκάνια / Βουλγαρία’.
- <https://www.taxheaven.gr/> (2021) ‘Μείωση προκαταβολής φόρου και συντελεστή φορολογίας - Ρύθμιση για την εισφορά αλληλεγγύης και άλλες φορολογικές διατάξεις με νέα τροπολογία’.

Παραρτήματα

Παράρτημα Ι

Λίστα Προνομιακών & Μη Συνεργάσιμων Κρατών 2019

A/A	Κράτος	Προνομιακό Α.1267_2020	Μη Συνεργάσιμο Α.1353_2019
1	Άγιος Ευστάθιος	Προνομιακό	
2	Άγιος Μαρτίνος		Μη συνεργάσιμο
3	Αλβανία	Προνομιακό	
4	Αγκουίλα	Προνομιακό	Μη συνεργάσιμο
5	Ανδόρα	Προνομιακό	
6	Αντίγκουα και Μπαρμπούντα		Μη συνεργάσιμο
7	Βανουάτου	Προνομιακό	Μη συνεργάσιμο
8	Βασίλειο του Λεσότο		Μη συνεργάσιμο
9	Βερμούδες	Προνομιακό	
10	Βοσνία - Ερζεγοβίνη	Προνομιακό	
11	Βουλγαρία	Προνομιακό	
12	Βρετανικές Παρθένοι Νήσοι	Προνομιακό	
13	Γιβραλτάρ	Προνομιακό	
14	Γκαμπόν		Μη συνεργάσιμο
15	Γκάνα		Μη συνεργάσιμο
16	Γκέρνσεϋ	Προνομιακό	
17	Γουατεμάλα		Μη συνεργάσιμο
18	Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας	Προνομιακό	Μη συνεργάσιμο
19	Δομινικανή Δημοκρατία		Μη συνεργάσιμο
20	Ελ Σαλβαδόρ		Μη συνεργάσιμο
21	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	Προνομιακό	
22	Ιορδανία	Προνομιακό	
23	Ιρλανδία	Προνομιακό	
24	Ισημερινός		Μη συνεργάσιμο
25	Κατάρ	Προνομιακό	
26	Κένυα		Μη συνεργάσιμο
27	Κόσσοβο	Προνομιακό	
28	Κουρασάο		Μη συνεργάσιμο
29	Καζαχστάν		Μη συνεργάσιμο
30	Κύπρος	Προνομιακό	
31	Λιβερία		Μη συνεργάσιμο
32	Λίχτενσταϊν	Προνομιακό	
33	Μακάο	Προνομιακό	
34	Μαλδίβες	Προνομιακό	

35	Μαυριτανία		Μη συνεργάσιμο
36	Μαυροβούνιο	Προνομιακό	
37	Μολδαβία	Προνομιακό	
38	Μονακό	Προνομιακό	
39	Μονσεράτ	Προνομιακό	
40	Μπαχάμες	Προνομιακό	
41	Μπαχρέν	Προνομιακό	
42	Μπελίζ	Προνομιακό	
43	Μποναίρ	Προνομιακό	
44	Μποτσουάνα		Μη συνεργάσιμο
45	Μπουρκίνα Φάσο		Μη συνεργάσιμο
46	Μπρουνέι		Μη συνεργάσιμο
47	Ναουρού	Προνομιακό	
48	Νήσοι Κέϋμαν	Προνομιακό	
49	Νήσοι Μάρσαλ	Προνομιακό	Μη συνεργάσιμο
50	Νήσοι Τέρκς και Κάϊκος	Προνομιακό	
51	Νήσος του Μάν	Προνομιακό	
52	Ντομίνικα		Μη συνεργάσιμο
53	Ουγγαρία	Προνομιακό	
54	Ουζμπεκιστάν	Προνομιακό	
55	Παραγουάη	Προνομιακό	Μη συνεργάσιμο
56	Σαουδική Αραβία	Προνομιακό	
57	Σρι - Λάνκα	Προνομιακό	
58	Τζαμάικα		Μη συνεργάσιμο
59	Τζέρσεϋ	Προνομιακό	
60	Τρινιδάδ και Τομπάγκο		Μη συνεργάσιμο
61	Φιλιππίνες		Μη συνεργάσιμο

Λίστα Προνομιακών & Μη Συνεργάσιμων Κρατών 2020

A/A	Κράτος	Προνομιακό A.1186_2021	Μη Συνεργάσιμο A.1246_2021
1	Άγιος Ευστάθιος	Προνομιακό	
2	Αλβανία	Προνομιακό	
3	Ανατολικό Τιμόρ	Προνομιακό	
4	Αγκουίλα	Προνομιακό	
5	Ανδόρρα	Προνομιακό	
6	Βανουάτου	Προνομιακό	
7	Βερμούδες	Προνομιακό	
8	Βόρεια Μακεδονία	Προνομιακό	
9	Βοσνία - Ερζεγοβίνη	Προνομιακό	
10	Βουλγαρία	Προνομιακό	
11	Βρετανικές Παρθένες Νήσοι	Προνομιακό	
12	Γιβραλτάρ	Προνομιακό	
13	Γκέρνσεϋ	Προνομιακό	
14	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	Προνομιακό	
15	Ιρλανδία	Προνομιακό	
16	Κατάρ	Προνομιακό	
17	Κιργιστάν	Προνομιακό	
18	Κόσσοβο	Προνομιακό	
19	Κύπρος	Προνομιακό	
20	Λιχτενστάιν	Προνομιακό	
21	Μακάο	Προνομιακό	
22	Μαλδίβες	Προνομιακό	
23	Μαυροβούνιο	Προνομιακό	
24	Μολδαβία	Προνομιακό	
25	Μογγολία	Προνομιακό	
26	Μονακό	Προνομιακό	
27	Μπαρμπάντος	Προνομιακό	
28	Μπαχάμες	Προνομιακό	
29	Μπαχρέιν	Προνομιακό	
30	Μπελίζ	Προνομιακό	
31	Μποναίρ	Προνομιακό	
32	Νήσοι Κέϋμαν	Προνομιακό	
33	Νήσοι Μάρσαλ	Προνομιακό	
34	Νήσοι Τέρκς και Κάϊκος	Προνομιακό	
35	Νήσος του Μάν	Προνομιακό	
36	Ουγγαρία	Προνομιακό	
37	Παραγουάη	Προνομιακό	

38	Σάμπα	Προνομακό	
39	Σαουδική Αραβία	Προνομακό	
40	Σρι-Λάνκα	Προνομακό	
41	Τζέρσεϋ	Προνομακό	
42	Τουρκμενιστάν	Προνομακό	
43	Άγιος Μαρτίνος		Μη συνεργάσιμο
44	Αϊτή		Μη συνεργάσιμο
45	Ακτή Ελεφαντοστού		Μη συνεργάσιμο
46	Ανγκουίλα		Μη συνεργάσιμο
47	Αντίγκουα και Μπαρμπούντα		Μη συνεργάσιμο
48	Βανουάτου		Μη συνεργάσιμο
49	Βασίλειο του Λεσότο		Μη συνεργάσιμο
50	Γκαμπόν		Μη συνεργάσιμο
51	Γκάνα		Μη συνεργάσιμο
52	Γουιάνα		Μη συνεργάσιμο
53	Γουινέα		Μη συνεργάσιμο
54	Γουατεμάλα		Μη συνεργάσιμο
55	Εσουατίνι		Μη συνεργάσιμο
56	Ιορδανία		Μη συνεργάσιμο
57	Καζαχστάν		Μη συνεργάσιμο
58	Καμπότζη		Μη συνεργάσιμο
59	Λιβερία		Μη συνεργάσιμο
60	Μαδαγασκάρη		Μη συνεργάσιμο
61	Μαλδίβες		Μη συνεργάσιμο
62	Μάλι		Μη συνεργάσιμο
63	Μαυριτανία		Μη συνεργάσιμο
64	Μπαρμπάντος		Μη συνεργάσιμο
65	Μπενίν		Μη συνεργάσιμο
66	Μποτσουάνα		Μη συνεργάσιμο
67	Μπουρκίνα Φάσο		Μη συνεργάσιμο
68	Ναμίμπια		Μη συνεργάσιμο
69	Νίγηρας		Μη συνεργάσιμο
70	Ντομίνικα		Μη συνεργάσιμο
71	Ομάν		Μη συνεργάσιμο
72	Ονδούρα		Μη συνεργάσιμο
73	Παλάου		Μη συνεργάσιμο
74	Παναμάς		Μη συνεργάσιμο
75	Παποα Νέα Γουινέα		Μη συνεργάσιμο
76	Παραγουάη		Μη συνεργάσιμο
77	Ρουάντα		Μη συνεργάσιμο
78	Σεϋχέλλες		Μη συνεργάσιμο

79	Ταϊλάνδη		Μη συνεργάσιμο
80	Τανζανία		Μη συνεργάσιμο
81	Τόγκο		Μη συνεργάσιμο
82	Τρινιδάδ και Τομπάγκο		Μη συνεργάσιμο
83	Τζιμπουτί		Μη συνεργάσιμο
84	Τσάντ		Μη συνεργάσιμο
85	Φιλιπίνες		Μη συνεργάσιμο
86	Κένυα		Μη συνεργάσιμο
87	Μονγκολία		Μη συνεργάσιμο
88	Πράσινο Ακρωτήρι		Μη συνεργάσιμο

Παράρτημα II

Υπόδειγμα Δήλωσης Φ4

Φ4

TAXIS

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ
ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ
ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
 Υποβάλλεται σε δύο (2) αντίτυπα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΛΩΣΗΣ: 003

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ: 004

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ: 005

ΑΡΜΟΔΙΑ Δ.Ο.Υ. : 001

Δ.Ο.Υ. ΥΠΟΒΟΛΗΣ : 002

Τρίμηνο/ έτος: 008 / 1 5

Ημερολογιακή περίοδος από 006 έως 007

Μήνας: 009

Α. ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΛΟΥΝΤΟΣ

011 ΕΠΩΝΥΜΟ Ή ΕΠΩΝΥΜΙΑ

012 ΟΝΟΜΑ 013 ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ 014 ΤΙΤΛΟΣ

015 Δ/ΝΣΗ: ΟΔΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ Ή ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ - ΧΩΡΙΟ 016 ΔΗΜΟΣ Ή ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ 017 ΤΑΧ. ΚΩΔ.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ - FAX 018 ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 019 ΚΩΔΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ FAX

020 Α.Φ.Μ. 021 ΑΡ. ΦΑΚΕΛΟΥ

Ε.Ι.Λ.

Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΣΕ:

022 ΕΥΡΩ X

Αριθμός σελίδας 023 α/α Σύνολο σελίδων

Β. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

α/α (1)	Χώρα αγοραστή / λήπτη υπηρεσιών (2)	Στοιχεία αγοραστή/ λήπτη υπηρεσιών		Φορολογητέα Αξία**		
		Πρόβλημα χρέους (3)	Αριθμός Μητρώου ΦΠΑ (4)	Ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών (5)	Οικείες ενδοκοινοτικών παραδόσεων αγαθών (πραγματικές συναλλαγές) (6)	Ενδοκοινοτικών παρεχόμενων υπηρεσιών (B2B) (7)
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
		ΣΥΝΟΛΑ ΣΕΛΙΔΑΣ				

Ο ΔΗΛΩΝ

Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ
(Όνομα/μσ-ΑΔΤ-Δ/νση)

Ο ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ
(Σφραγίδα & υπογραφή)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Υ.Π.Ε.Α.Δ.Π.Ο.Υ.Π.Ο.Τ.Ε.Σ.Τ.Ο.Υ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

* Σημειώνεται από τη ΔΟΥ
 ** Τα ποσά αναφέρονται ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ σε ΕΥΡΩ με τη χρήση δύο (2) δεκαδικών ψηφίων μετά την υποδιαστολή, π.χ. 45,00 ή 45,85

ΕΚΔΟΣΗ 2009 047 - Φ.Π.Α.

Υπόδειγμα Δήλωσης Φ5

	ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΠΟΚΤΗΣΕΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΛΗΨΕΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ Υποβάλλεται σε δύο (2) αντίτυπα.				ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px;">003</td> <td style="width: 20px;">ΑΡΙΘΜΟΣ</td> <td style="width: 20px;">ΕΤΟΣ</td> </tr> <tr> <td>004</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>005</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	003	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΟΣ	004			005																																									
	003	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΤΟΣ																																																			
	004																																																					
	005																																																					
ΑΡΜΟΔΙΑ Δ.Ο.Υ. 001		Δ.Ο.Υ. ΥΠΟΒΟΛΗΣ 002		Τρίμηνο / έτος 008 /																																																		
Ημερολογιακή περίοδος από 006 έως			007 <small>ΔΙΑΦΟΡΟΤΙΚΟΣ</small>	Μήνας 009 010																																																		
A. ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΔΗΛΟΥΝΤΟΣ																																																						
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 20px;">011</td> <td colspan="5">ΕΠΩΝΥΜΟ Ή ΕΠΩΝΥΜΙΑ</td> </tr> <tr> <td>012</td> <td>ΟΝΟΜΑ</td> <td>013</td> <td>ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ</td> <td>014</td> <td>ΤΙΤΛΟΣ</td> </tr> <tr> <td>015</td> <td colspan="2">Δ/ΝΣΗ: ΟΔΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ Η ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ - ΧΩΡΙΟ</td> <td>016</td> <td colspan="2">ΔΗΜΟΣ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ</td> </tr> <tr> <td colspan="2">ΑΡΙΘΜΟΙ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ - FAX</td> <td>018</td> <td>ΚΩΔΙΚΟΣ</td> <td>ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ</td> <td>019</td> <td>ΚΩΔΙΚΟΣ</td> </tr> <tr> <td colspan="2"></td> <td colspan="2">Α.Φ.Μ.</td> <td colspan="2">ΑΡΙΘΜΟΣ FAX</td> </tr> <tr> <td>020</td> <td colspan="3">E. L. I</td> <td>021</td> <td>ΑΡ. ΦΑΚΕΛΟΥ</td> </tr> <tr> <td colspan="6" style="text-align: center;"> Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΣΕ: </td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;"> 022 ΕΥΡΩ </td> <td style="text-align: center;"> 023 </td> <td style="text-align: center;"> α/α Στοιχείο εκτύπωσης </td> </tr> </table>						011	ΕΠΩΝΥΜΟ Ή ΕΠΩΝΥΜΙΑ					012	ΟΝΟΜΑ	013	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	014	ΤΙΤΛΟΣ	015	Δ/ΝΣΗ: ΟΔΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ Η ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ - ΧΩΡΙΟ		016	ΔΗΜΟΣ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ		ΑΡΙΘΜΟΙ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ - FAX		018	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ	019	ΚΩΔΙΚΟΣ			Α.Φ.Μ.		ΑΡΙΘΜΟΣ FAX		020	E. L. I			021	ΑΡ. ΦΑΚΕΛΟΥ	Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΣΕ:						022 ΕΥΡΩ				023	α/α Στοιχείο εκτύπωσης
011	ΕΠΩΝΥΜΟ Ή ΕΠΩΝΥΜΙΑ																																																					
012	ΟΝΟΜΑ	013	ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	014	ΤΙΤΛΟΣ																																																	
015	Δ/ΝΣΗ: ΟΔΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ Η ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ - ΧΩΡΙΟ		016	ΔΗΜΟΣ Η ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ																																																		
ΑΡΙΘΜΟΙ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ - FAX		018	ΚΩΔΙΚΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ	019	ΚΩΔΙΚΟΣ																																																
		Α.Φ.Μ.		ΑΡΙΘΜΟΣ FAX																																																		
020	E. L. I			021	ΑΡ. ΦΑΚΕΛΟΥ																																																	
Ο ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΣΕ:																																																						
022 ΕΥΡΩ				023	α/α Στοιχείο εκτύπωσης																																																	
B. ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΝΔΟΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΑΠΟΚΤΗΣΕΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΚΑΙ ΛΗΨΕΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ																																																						
α/α	Χώρα προμηθευτή / παρέχοντος υπηρεσιών	Στοιχεία προμηθευτή / παρέχοντος υπηρεσιών		Φορολογητέα Αξία**																																																		
(1)	(2)	Πρόσθετο χώρας (3)	Αριθμός μητρώου ΦΠΑ (4)	Ενδοκοινοτικών αποκτήσεων αγαθών (5)	Ενδοκοινοτικών λήψεων υπηρεσιών (B2B) (7)																																																	
1																																																						
2																																																						
3																																																						
4																																																						
5																																																						
6																																																						
7																																																						
8																																																						
9																																																						
10																																																						
11																																																						
12																																																						
13																																																						
14																																																						
15																																																						
16																																																						
17																																																						
18																																																						
19																																																						
20																																																						
21																																																						
22																																																						
23																																																						
24																																																						
25																																																						
26	ΣΥΝΟΛΑ ΣΕΛΙΔΑΣ																																																					
Ο ΔΗΛΩΝ		Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ		Ο ΠΑΡΑΛΑΒΩΝ																																																		
		(Όνομα - ΑΔΤ - Δ/ση)		(Σφραγίδα & υπογραφή)																																																		
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:																																																						

Υ.Ε.Σ.Α.Δ. ΨΟΦΡΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

* Συμπληρώνεται από τη ΔΟΥ
 ** Το ποσό αναγράφεται ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ σε ΕΥΡΩ με τη χρήση δύο (2) δεκαδικών ψηφίων μετά την υποδιαστολή, π.χ. 45,00 ή 45,65.
 ΕΚΔΟΣΗ 2009 052 - Φ.Π.Α. F5 ΣΕΛΑ 1/2